

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU (LSR) LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA KOLD NA LATA 2023 - 2027

Lwówek, 21 stycznia 2025 r.

Spis treści

1. Rozdział I - Charakterystyka partnerstwa lokalnego.....	3
2. Rozdział II - Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	10
3. Rozdział III - Partycypacyjny charakter LSR.....	14
4. Rozdział IV - Analiza potrzeb i potencjału LSR	17
5. Rozdział V - Spójność, komplementarność i synergia.....	32
6. Rozdział VI - Cele i wskaźniki	44
7. Rozdział VII - Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.....	58
8. Rozdział VIII - Plan działania	62
9. Rozdział IX - Plan finansowy LSR.....	63
10. Rozdział X - Monitoring i ewaluacja.....	65
11. Wykaz literatur.....	68
12. Załączniki do LSR	68

Rozdział I

Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1. Nazwa LGD i forma prawna

Nazwa LGD: Lokalna Grupa Działania KOLD

Formą prawną partnerstwa, jakim jest **Lokalna Grupa Działania KOLD** jest stowarzyszenie posiadające osobowość prawną, funkcjonujące na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz.U. z 2013 r., poz. 173), oraz ustawy o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność (Dz. U. z 18 marca 2015r poz 378) , rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy (UE) nr 1303/2013 i nr 2021/1060. W stowarzyszeniu obok osób fizycznych, członkami zwyczajnymi mogą być także osoby prawne. Nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje Marszałek Województwa. Oprócz walnego zebrania członków, zarządu oraz organu kontroli wewnętrznej, jakim jest Komisja Rewizyjna funkcjonuje dodatkowy organ - Rada, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR.

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Budowanie partnerstwa rozpoczęło się w 2004 roku od spotkania przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z terenu czterech gmin Kuślin, Opalenica, Lwówek i Duszniki, które wspólnie zdecydowały o zawiązaniu partnerstwa. Następnie odbywały się spotkania konsultacyjne we wszystkich gminach oraz warsztaty, które doprowadziły do **realizacji od 30.12.2005 do 22.06.2006 Schematu I Pilotażowego Programu Leader+.** Walne Zebranie 17 marca 2006 r. powołało Stowarzyszenie KOLD z 22 osobami fizycznymi, członkami zwyczajnymi-założycielami. Ponieważ w założeniach Stowarzyszenie przyjęło otwarty sposób rozszerzania, stąd wszystkie gminy wstąpiły jako członkowie wspierający. **Stowarzyszenie od 19.06.2006 do 14.05.2008 realizowało II Schemat Pilotażowego programu Leader+.** Ponieważ realizacja Programu przebiegała z dużą akceptacją społeczną, systematycznie zwiększała się liczba członków zwyczajnych i osiągnęła w sierpniu 2008 r. poziom 124 członków zwyczajnych w tym 115 osób fizycznych, 7 gmin i 2 Stowarzyszenia. W listopadzie 2007 roku gmina Nowy Tomyśl zgłosiła wniosek, aby objąć teren gminy działaniem LGD. W styczniu 2008 kolejne gminy - Pniewy i Miedzichowo - złożyły akces do LGD - Stowarzyszenie KOLD. Walne Zebranie przyjęło zmianę statutu dostosowanego do ustawy z dnia 7 marca 2007 r., co umożliwiło gminom wstąpienie w szeregi LGD w roli członków zwyczajnych. W lipcu 2008 r. przyjęto jako członków zwyczajnych gminy Duszniki, Kuślin, Opalenica, Lwówek, Nowy Tomyśl, Miedzichowo i Pniewy. Zatem można śmiało stwierdzić, że **LSR realizowana w ramach PROW na lata 2007-2013** powstała w sposób całkowicie partnerski. Stowarzyszenie zarejestrowano w Sądzie Gospodarczym w Poznaniu w dniu **26 maja 2006 r. Nr KRS: 0000257866.** Jak już wspomniano powyżej, niniejsza strategia jest podstawą do kontynuacji działalności LGD – Stowarzyszenie KOLD, która realizowała:

- **Schemat I Pilotażowego Programu Leader +** (2005 r. -2006 r.);
- **Schemat II Pilotażowego Programu Leader +** (.2006 r. - 2008 r.);
- **Lokalną Strategię Rozwoju w ramach Osi IV PROW 2007-2013** (.2009 - .2015)
- **Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2014-2020** (2016 – nadal) jest kontynuacją dotychczasowej polityki LGD - Stowarzyszenie KOLD w aspekcie ogólnie rozumianego rozwoju obszarów wiejskich.

Obecnie Lokalna Grupa Działania KOLD obejmuje teren 7 gmin, tworząc spójne terytorialnie i silne organizacyjnie stowarzyszenie. Jest to logiczna decyzja wynikająca z wieloletniej współpracy samorządów gminnych powiatów nowotomyskiego i szamotulskiego w ramach Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski, jak również wspólnoty historycznej, kulturowej, gospodarczej sąsiedzkich przecież regionów. Jednocześnie świadczy to znakomicie o otwartości LGD KOLD na nowych członków i innowacyjnej, kompleksowej formie podejścia Partnerstwa do problemu rozwoju regionu. Jest to również dowód na dobre działanie LGD dostrzeżone jak widać przez sąsiadów. Będzie to miało odzwierciedlenie w okresie programowania 2023-2027, w którym to LGD, w niektórych zakresach nadal **będzie kontynuować swoją politykę.** Rozwój regionalny trudno sobie wyobrazić bez zaangażowania szerokich grup mieszkańców i podmiotów. Jednym z najważniejszych problemów, który ciągle istnieje w regionie jest postępujące, niekorzystne zjawisko demograficzne, związane z wyjazdem najaktywniejszej części społeczeństwa. Dlatego LGD będzie dalej kładło największy nacisk oraz przeznaczało środki finansowe na powstanie nowych miejsc pracy, dzięki którym zmniejszy się emigracja młodych i zdolnych mieszkańców. Planuje się również kontynuację działań związanych z rozwojem turystyki, preferując działania w atrakcyjnych miejscach turystycznie. Przedsięwzięcia w tradycyjnych sektorach dla tego obszaru, w tym z zakresu turystyki muszą być zintegrowane i kompleksowe, a w ich wyniku muszą powstać miejsca pracy. Ważnym tematem, który również był poruszany we wcześniejszej perspektywie była promocja produktów lokalnych. Także i w nowym okresie programowania położony zostanie nacisk na promocję obszaru w tym promocję produktów i usług lokalnych ze szczególnym

uwzględnieniem zaangażowania kobiet, które mają utrudniony dostęp do zatrudnienia i organizowania czasu wolnego z uwagi na małą liczbę żłobków i miejsc w przedszkolach oraz słabą komunikację publiczną. Dlatego też w nowej perspektywie będą kontynuowane działania w tym zakresie, szczególnie poprzez „pobudzanie” obywateli w organizacjach pozarządowych do działania. Co zaś do działań realizowanych we wcześniejszych strategiach z zakresu pobudzania mieszkańców w kierunku zaangażowania się w życie lokalne, potrzebują one kontynuacji. W ramach ostatniej strategii realizowane były również projekty mające na celu poprawę ogólnodostępnej infrastruktury i dziedzictwa lokalnego. W niedostatecznym stopniu zaspokoili jednak potrzeby regionu, w związku z tym kontynuowane będą działania w zakresie wsparcia infrastruktury i lokalnego dziedzictwa.

Nowym obszarem wsparcia, który umożliwia RLKS i jego cele jest zadbanie o jak najwyższy poziom włączenia społecznego osób zagrożonych i wykluczonych społecznie. Podejmowane będą bezpośrednie i pośrednie działania na ich rzecz, powodujące jak najszerszą aktywizację społeczną i zawodową. Szereg działań będzie dotyczył dzieci i młodzieży, a także seniorów. We wcześniejszej strategii wspierano operacje na rzecz ochrony środowiska i niwelowania zmian klimatu, natomiast podczas spotkań konsultacyjnych LSR wynikła wielka potrzeba mieszkańców, jak i samorządów, żeby podejmować więcej działań na rzecz spójności zarówno przestrzennej i społecznej. Dlatego też w drodze konsultacji z przedstawicielami samorządów lokalnych ustalono, iż komplementarnie do działań na rzecz wzmocnienia i włączenia do społeczności grupy **będącej w niekorzystnej sytuacji, w szczególności kobiet**, podjęte zostaną przedsięwzięcia związane z zrównoważonym rozwojem opartym o upowszechnienie OZE w gospodarstwach domowych. W szczególności priorytetowo dotyczyć one będą osób lub rodzin, które zadeklarują chęć włączenia swojego gospodarstwa do programu. Wsparcie dotyczyć będzie gospodarstw agroturystycznych oraz zagród edukacyjnych, które będą spełniać większą rolę w zagospodarowaniu wolnego czasu mieszkańców i turystów oraz promocji obszaru. Dzięki takiej interwencji zmniejszą się koszty eksploatacyjne w gospodarstwach domowych, poprawi się status i standard życia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem. Realizacja komplementarnych przedsięwzięć i celów LSR na lata 2023-2027 w długiej perspektywie przyczyni się do redukcji ubóstwa mieszkańców LGD. Podejmowanie takich działań jest w przekonaniu społeczności najbardziej zasadne, również ze względu na potrzebę równomiernego rozwoju przy jednoczesnym zachowaniu walorów położenia LGD, co wiąże się z dbałością o środowisko. **Dotychczasowe strategiczne działania** LGD KOLD, wynikające z uwarunkowań i specyfiki obszaru oraz potrzeb mieszkańców jak stymulowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i miejsko - wiejskich, poprawa ich konkurencyjności, jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także aktywizacja oraz współpraca lokalnych środowisk mają istotne znaczenie dla procesu wdrażania planowanej LSR.

W trakcie przygotowywania LSR zorganizowano po 2 spotkania w każdej gminie, czyli razem 14, w których uczestniczyło średnio 15-20 osób reprezentujących wszystkie sektory, zaś szczególnie duża liczba kobiet.

Ponadto przygotowano ankietę na temat dotychczasowych działań i propozycji do nowej LSR, którą wypełniano elektronicznie oraz na 7 festynach w gminach.

3. Ogólny opis struktury LGD

LGD działa w formie Stowarzyszenia, którego forma prawna oraz struktura partnerstwa i proces powoływania organów zostały uregulowane w Statucie. Obligatoryjnymi elementami w strukturze stowarzyszenia są: **Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada**. We wszystkich organach znajduje się liczna liczba **kobiet**, jak grupa będąca w niekorzystnej sytuacji, są przedstawiciele seniorów i ludzi młodych. **W skład LGD wchodzi przedstawiciele grupy interesu publicznego w liczbie 41, grupy interesu gospodarczego w liczbie 20, grupy interesu społecznego w liczbie 110. Wśród członków zidentyfikowano 85 osób pochodzących z grupy będącej w niekorzystnej sytuacji.**

Tabela 1. Grupy interesu w LGD

Grupy interesu	Liczba przedstawicieli	Udział procentowy
społeczny	110	64,33
gospodarczy	20	11,69
publiczny	41	23,98
Razem	171	100

a) Doświadczenie kadr niezbędne do zarządzania LGD.

Lokalną Grupą Działania kieruje 5 osobowy Zarząd, wszyscy członkowie posiadają szkolenia oraz doświadczenia w realizacji zarówno Leadera jak i innych programów. Ponadto trzech członków Zarządu posiada wykształcenie i przygotowanie do kierowania i zarządzania organizacjami prawnymi oraz kierowało i realizowało LSR w poprzednim

okresie programowania w tym dwie osoby zrealizowały i rozliczały 15 etapów funkcjonowania LGD, 2 osoby prowadziły i rozliczyły 7 projektów z zakresu Lidera oraz 4 projekty innych programów unijnych i krajowych, a jedna osoba realizowała projekty własne. W biurze LGD pracują osoby, które prowadziły LSR w poprzednim okresie programowania i wszystkie projekty zostały zrealizowane w ramach funkcjonowania oraz projektów we wdrażaniu. Kadra biura posiada kwalifikacje do kierowania oraz prowadzenia programów unijnych.

b) Doświadczenie członków LGD

Wśród członków LGD kilkanaście osób prawnych i fizycznych realizowało operacje w ramach LSR z tego zrealizowali 35 projektów z odnowy i rozwoju wsi, 3 z rozwoju przedsiębiorstw, 8 grantów, 5 osób zrealizowało projekty współpracy w tym 2 międzynarodowe.

c) opis dotychczasowych doświadczeń LGD w poprzednich okresach programowania

Dotychczasowe strategiczne działania LGD mające znaczenie dla procesu wdrażania planowanej LSR:

- LGD w okresie poprzednim realizowało strategiczne zadania, które mają być kontynuacją w nowym okresie programowania i rozszerzeniem, a także zostają planowane nowe strategiczne zadania, mające powiązania z już zrealizowanymi. Do głównych działań zrealizowanych należało: Rozwój infrastruktury i poprawa funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej, Rozwój przedsiębiorczości, Rozwój usług i rzemiosła, Wzrost kwalifikacji rolników, przedsiębiorców, przedstawicieli animatorów organizacji pozarządowych w zakresie prowadzonej działalności w tym mikro. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznej, Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej, Rozwój usług turystycznych, Promocja walorów obszaru KOLD, Wzrost bezpiecznego korzystania z turystyki rekreacji i sportu

d) Zrealizowane główne operacje w ramach dotychczasowych strategii oraz główne operacje o zakresie podobnym do zakresu tych strategii, ze wskazaniem mierzalnych efektów realizacji tych operacji, w tym:

- **- główne efekty wdrażania Pilotażowego Programu Leader+ w latach 2004-2006:**

- wspieranie działań gmin w szkoleniu przyszłych wnioskodawców
- animowała społeczeństwo lokalne poprzez wspieranie oraz organizowanie lokalnych imprez
- promowała region w kraju i za granicą.

W latach 2004-2006 KOLD:

- organizował lub współorganizował 21 wydarzeń sportowo-turystycznych i kulturalnych w tym: Święto Nietoperza, Koldowska Liga Piki Nożnej, Festyn Archeologiczny, Parafiada, Biesiady, Koldowskie Święto Muzyki, Dni Europejskie, Przegląd zespołów artystycznych KOLD, Halowy turniej piki nożnej, Konkurs szopek, Zawody strzeleckie KOLD, Rajd rowerowy, XXVIII Bieg Powstańczy
- zorganizował 5 szkoleń i konferencji dla sołtysów, nauczycieli, organizacji pozarządowych, dla gmin o nieczynnych obiektach, nt. środków unijnych
- wydał 5 wydawnictw promocyjnych
- wziął udział w 6 targach i wystawach promocyjnych

- **- główne efekty wdrażania LSR (2007-2013):**

Lokalna Grupa Działania KOLD, realizując Lokalną Strategię Rozwoju w latach 2007-2013:

- wspierała działania gmin, przedsiębiorców, rolników, organizacji pozarządowych poprzez dotacje unijne z PROW
- animowała społeczeństwo lokalne poprzez organizowanie i wspieranie imprez masowych
- promowała region w kraju i za granicą poprzez projekty współpracy.

- **W latach 2007-2013 KOLD:**

- rozpatrzył 374 wnioski na dotacje unijne
- udzielił dotacji w kwocie ok. 13 mln zł na ok. 320 projektów
- zrealizował 39 imprez sportowo-turystyczno-kulturalnych
- zrealizował 3 projekty współpracy, w tym 1 międzyregionalny i 2 międzynarodowe
- przeprowadził 36 szkoleń dla animatorów kultury, turystyki, sportu, pożarnictwa, beneficjentów

- **Na terenie KOLD w latach 2007-2013 ze środków Lidera między innymi:**

wybudowano i wyremontowano 51 świetlic wiejskich, remont dachów i otoczenia 10 kościołów, wybudowano 8 boisk sportowych i 4 siłownie zewnętrzne, wybudowano i urządzono 37 placów zabaw, wybudowano 3 miasteczka ruchu drogowego, postawiono 2 wieże widokowe, 6 przystanków wędrowca, 5 izb tradycji, odnowiono i zrekonstruowano 5 parków rekreacyjnych, utworzono 36 miejsc pracy w mikroprzedsiębiorstwach, zakupiono 11 rodzajów sprzętu dla Mikroprzedsiębiorstw, wyposażono 6 gospodarstw agroturystycznych w sprzęt, przeprowadzono 116 imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych, wyposażono 4 orkiestry i 4 zespoły w sprzęt i stroje, oznakowano 4 szlaki turystyczne i wydano mapy, oznakowano ponad 300 mogił Powstańców

Wielkopolskich, promowano produkty lokalne w połączeniu z występami zespołów podczas 28 targów i festynów, wydano materiały promocyjne.

- **W programie 2013-2020 LGD KOLD:**

- rozpatrzył 338 wniosków na dotacje unijne w tym 174 na podejmowania i rozwój działalności gospodarczej, 43 na infrastrukturę kulturalną i turystyczną oraz 121 projektów grantowych
- udzielił dotacji na kwotę ponad 16 mln zł
- zrealizował 9 projektów współpracy w tym 4 międzynarodowe
- zrealizował 34 imprez kulturalnych, sportowo-turystycznych, udział w targach, festynach
- przeprowadził 64 szkolenia dla wnioskodawców oraz animatorów lokalnych

- **Na terenie LGD KOLD w latach 2016-2023 z programu 2013-2020 ze środków Leadera m.in.:**

- z tzw. dużych projektów wybudowano i wyremontowano 18 świetlic wiejskich, zagospodarowano teren wokół 2 świetlic, rozbudowano 1 schronisko młodzieżowe, zagospodarowano 3 parki – skwery, rozbudowano 5 miejsc infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej, zbudowano 3 boiska sportowe, skatepark, zbudowano 6 altan i wiat rekreacyjnych, 2 ścieżki pieszo-rowerowe i odnowiono 2 szlaki turystyczne.
- utworzono 42 nowe przedsiębiorstwa, dofinansowano 18 przedsiębiorstw głównie na wyposażenie w sprzęt
- z grantów – doposażono 7 zespołów, orkiestr w stroje i sprzęt, przeprowadzono 20 warsztatów i szkoleń zainteresowań, zorganizowano 33 promocyjne imprezy i wyjazdy, 3 wydawnictwa promocyjne, rozbudowano lub zbudowano 16 miejsc infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w tym boiska sportowe, altany rekreacyjne, mural, kapliczka, place zabaw, ścieżki edukacyjne i szlaki turystyczne.
- dofinansowano 10 projektów Smart Villages na tworzenie koncepcji rozwoju wsi.

e) Wpływ operacji realizowanych przez LGD oraz podmioty tworzące nową LGD na sytuację na obszarze działania LGD.

Wszystkie te działania w znacznym stopniu wpłynęły na integrację społeczności lokalnej, na wzrost poziomu i jakości życia, na rozwój działań w sferze kultury, a szczególnie rozwoju turystyki i rekreacji. **W nowej perspektywie LGD będzie realizowało podobną ścieżkę rozwoju dodatkowo kładąc nacisk na działania oddziałujące na grupy będące w niekorzystnej sytuacji oraz działania wspomagające rolników.** W związku z faktem, iż obiekty zarówno szlaki turystyczne, obiekty sportowo-rekreacyjne i place rekreacyjne cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców, nadal planowane jest rozwijanie infrastruktury w tym zakresie i to zarówno we wdrażaniu jak i projektach partnerskich uwzględniając stosowanie OZE. W ramach projektów grantowych planowane jest położenie większego nacisku na działania mające za zadanie podnoszenie szans na rynku pracy osób **będących w niekorzystnej sytuacji** poprzez szkolenia czy warsztaty, na rozwój miejsc rekreacji oraz promocję obszaru, a także umożliwienia rozwoju agroturystyki i zagród edukacyjnych. W nowej strategii uwzględniamy także preferencyjnie projekty zawarte w koncepcjach SV. Dzięki działaniom LGD osiągnęliśmy zintegrowanie członków Stowarzyszenia, dzięki czemu możliwe jest wspólne planowanie i podejmowanie dalszych inicjatyw. Potencjał stworzony w trakcie realizacji poprzednich działań został uwzględniony w obecnej strategii. Szczególnie ma to wymiar w wykorzystaniu zbudowanych i wyremontowanych centrów kultury, miejsc rekreacji, na bazie których w obecnej strategii dajemy możliwość szkoleń warsztatowych czy spotkań integracyjnych z wykorzystaniem powstałej bazy. Stworzone szlaki turystyczne umożliwią społeczeństwu powstanie miejsc tzw. małej infrastruktury, którą wykonywać mogą małe firmy usługowe, stąd w strategii zaplanowano przedsięwzięcie umożliwiające powstanie i rozwój wielu nowych przedsiębiorstw. W nowej strategii chcemy także wykorzystać stworzony potencjał do promocji obszaru LGD.

- Sposoby uwzględnienia w LSR wyzwań społecznych odzwierciedlających zakres RLKS.

Zakres tematyczny instrumentu RLKS obejmuje m.in. działania na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwój ekonomii i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, rewitalizację fizyczną, gospodarczą i społeczną ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. LGD w swoim LSR-ze zawarło wiele zadań, które mają spełnić te wyzwania, szczególnie zostały uwzględnione w animowaniu społeczności lokalnej, w grantach przy szkoleniach i warsztatach z uwzględnieniem spółdzielni socjalnych i organizacji pozarządowych. Działania te w szczególności kierowane są do społeczności **będącej w niekorzystnej sytuacji.**

- Sposoby odzwierciedlenia w LSR istniejących na obszarze LGD grup **będących w niekorzystnej sytuacji.** Przykładami grup określonych w instrumencie RLKS jako grupy **będącej w niekorzystnej sytuacji** ze względu na dostęp do rynku pracy, są osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych, kobiety w tym samotnie wychowujące dzieci. **Określenie grup będących w niekorzystnej sytuacji w odniesieniu do dostępu do rynku pracy na obszarze LSR Stowarzyszenia KOLD wynika z analizy SWOT oraz z wyników ankietyzacji tego obszaru. Zostały one określone w LSR.** Przedstawiciele grupy **będącej w niekorzystnej sytuacji** w liczbie 85 obszaru są członkami LGD,

- Metody komunikacji z grupami **będącymi w niekorzystnej sytuacji**
- f) **Komunikacja z grupami będącymi w niekorzystnej sytuacji** będzie odbywała się poprzez:
- stronę internetową LGD,
 - materiały wydawnicze LGD,
 - prasę lokalną,
 - ankiety wypełniane przez odbiorców usług LGD w opisywanym zakresie, a także poprzez spotkania bezpośrednie przy współpracy z OPS-ami. Szczegóły opisane są w planie komunikacji.
 - Rodzaje operacji, które będą dedykowane grupom **będącym w niekorzystnej sytuacji**

Główne rodzaje to:

- szkolenia i inne działania wspierające rozwój ekonomii społecznej;
 - zajęcia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i inne formy aktywizujące i integrujące
 - warsztaty z zakresu rekreacji i ekologii, w tym dla dzieci i młodzieży oraz seniorów,
 - organizacja wydarzeń kulturalnych
 - organizacja wydarzeń sportowych - mini olimpiada, igrzyska
 - organizacja konkursu kulinarnego
 - organizacja szkoleń - dot. m.in. animatorów sportu, pierwszej pomocy, kulinariów, turystyki...
 - foldery promocyjne o obszarze KOLD, jego walorach i produktach lokalnych
- g) **Szczególna rola partnerów reprezentujących podmioty ekonomii społecznej** LGD wykazuje duży potencjał w zakresie animowania przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich. Dlatego też Stowarzyszenie KOLD planuje aktywnie włączyć się w tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej na swoim obszarze, zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz treścią poszczególnych programów przewidujących realizację RLKS, w szczególności w zakresie:
- budowania mechanizmów inicjowania, tworzenia i działania powiązań kooperacyjnych na poziomie lokalnym, uwzględniających przedsiębiorstwa społeczne,
 - wykorzystania LGD jako animatorów przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich; np. stworzenie Forum Partnerstw Lokalnych mających na celu promowanie idei partnerstwa, wspieranie współpracy pomiędzy partnerstwami oraz zbieranie i upowszechnianie wiedzy o istniejących partnerstwach;
 - współpracy z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oferującymi usługi animacji lokalnej podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz w miarę możliwości w obszarze wsparcia „biznesowego” dla istniejących już przedsiębiorstw społecznych

h) Reprezentacja w LGD grup odbiorców docelowych przedsięwzięć LSR

LGD zapewnia właściwą reprezentację grup docelowych przedsięwzięć realizowanych w ramach LSR. Obecność przedsiębiorców zarówno wśród członków stanowi podobną reprezentację jak sektor publiczny, natomiast duża liczba członków z sektora społecznego pozwala na ich zaangażowanie w realizację LSR samodzielnie lub poprzez swoje organizacje pozarządowe.

4. Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

W 7 osobowej Radzie jako organie decyzyjnym zasiadają przedstawiciele wszystkich gmin oraz wszystkich sektorów w tym 3 przedstawicieli sektora publicznego (gmina i sołtys – kobieta), 2 przedsiębiorców w tym kobieta, 2 przedstawicieli sektora społecznego w tym 1 KGW – kobieta, 1 młodzieży – kobieta. Skład Rady, regulamin Rady, program szkolenia, zapewniają zachowanie zasad RLKS. Pełna charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym wynika z zapisów zawartych w statucie i regulaminach LGD. Dokumenty te nie są elementem treści LSR, ani nie stanowią załączników do LSR.

Tabela 2. Skład Rady

Grupy interesu	Liczba przedstawicieli	Udział procentowy
publiczny	2	28,57
gospodarczy	2	28,57
Społeczny (NGO, młodzież, kobiety)	3	42,86

Przedstawicielstwo: publiczne - gmina - 1 osoba, sołtys 1 osoba,

Gospodarczy – przedsiębiorstwo 1 osoba, rolnik- przedsiębiorca 1 osoba

Społeczny: młodzież do 25 lat – 1 osoba, KGW – 1 osoba, mieszkaniowiec – 1 osoba.

5. Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

a) **WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW**, podejmuje decyzje dotyczące struktury LGD oraz ustala główne kierunki oraz programy działania Stowarzyszenia, w tym LSR. Ustala dla Zarządu wytyczne postępowania w zakresie prowadzenia projektów realizowanych przez LGD. Przyjmuje także sprawozdania z działalności Zarządu i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczące projektów realizowanych w ramach LSR i udziela tym organom

absolutorium. Ponadto, wybiera członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Rady. Ma prawo dokonywania zmian w statucie organizacji oraz upoważnić Zarząd Stowarzyszenia do zmian w LSR.

b) ZARZĄD realizuje uchwały Walnego Zebrania Członków kierując bieżącą działalnością LGD. Odpowiada za przygotowanie LSR, aktualizuje LSR, ustala wytyczne i koordynuje jej realizację, zabiega o środki finansowe na planowane przez LGD projekty, zarządza majątkiem i funduszami LGD. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz, przyjmuje nowych członków lub ich rezygnacje, przyjmuje Regulamin Zarządu i Regulamin Biura LGD oraz zatrudnia pracowników Biura. Ponadto, Zarząd składa sprawozdania Walnemu Zebraniu Członków ze swojej działalności. Zarząd opracowuje, uaktualnia i zatwierdza szczegółowy Regulamin naboru pracowników oraz Regulamin Biura Stowarzyszenia.

c) KOMISJA REWIZYJNA pełni funkcję kontrolną w LGD. Zakres jej działania określa Statut, a uszczegóławia Regulamin Komisji Rewizyjnej opracowany i zatwierdzany przez Walne Zebranie Członków. **d) RADA OCENIAJĄCA** pełni funkcję decyzyjną przy ocenie wniosków z naborów we wszystkich programach EFROW, EFRR, EFS+. Jej działania określa zarówno statut jak i Regulamin.

6. Opis dokumentów wewnętrznych regulujących zasady działania LGD

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1.	Statut LGD	Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność: - organ nadzoru – wskazanie właściwego Marszałka Województwa, - wprowadzenie dodatkowego/ych organu/ów stowarzyszenia – rady/rad odpowiedzialnej/nych za wybór operacji oraz szczegółowe określenie jego/ich kompetencji i zasad reprezentatywności, - określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji, - zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach. Statut przyjmuje i aktualizuje Walne Zebranie Członków.
2.	Regulamin WZC LGD	- Szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów LGD , - zasady protokołowania posiedzeń, Regulamin przyjmuje i aktualizuje Walne Zebranie Członków WZC.
3.	Regulamin Rady LGD (dokument wymaga przyjęcia uchwałą WZC)	- Szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń rady/rad - szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), - szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji - zasady protokołowania posiedzeń rady, - zasady wynagradzania członków rady, - zakres odpowiedzialności osoby, której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu decyzyjnego oraz poprawnym opracowaniem dokumentacji dotyczącej wyboru operacji. Regulamin przyjmuje i aktualizuje Walne Zebranie Członków.
5.	Regulamin Zarządu LGD	Podział zadań pomiędzy członków Zarządu, - zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu, - zasady protokołowania posiedzeń. Regulamin przyjmuje i aktualizuje Walne Zebranie Członków
6.	Regulamin Biura LGD	- Zasady zatrudniania i wynagradzania, zakresy obowiązków pracowników - uprawnienia dyrektora biura, - zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD. Regulamin przyjmuje i aktualizuje Zarząd

Źródło: opracowanie własne

LSR nie zawiera szczegółowych zapisów wynikających ze stosowanych dokumentów wewnętrznych wymienionych w powyższej tabeli. Dokumenty te nie stanowią też załączników do LSR. W ten sposób unika się konieczności aktualizacji LSR w przypadku zmian w dokumentach niższego rzędu.

Zgodnie z podstawowymi zasadami podejścia RLKS, LGD jest odpowiedzialna za wybór operacji na poziomie lokalnym i zapewnia, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. Dlatego też zapewnia się, że osoby zaangażowane

w pracę na rzecz LGD posiadają odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Wiedza i/lub doświadczenie osób zaangażowanych do pełnienia wybranych funkcji w Organach/Biurze LGD odpowiadają również zakresowi merytorycznemu lokalnej strategii rozwoju.

W związku z powyższym, kompetencje wymagane w LGD na konkretnych stanowiskach, w tym: w Radzie, w Biurze LGD zostały określone w poszczególnych regulaminach, wymienionych powyżej. Regulaminy te wskazują również jakie rozwiązania stosuje LGD dla zapewnienia spełnienia wymagań w zakresie ww. kompetencji.

Należy zaznaczyć, że LGD jest otwarta na współpracę oraz stale dąży do budowania partnerstwa wraz z włączaniem nowych grup interesów.

Rozdział II. Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

Charakterystyka obszaru stanowi podstawę przygotowania strategii jego rozwoju, jest warunkiem trafności opracowywanych na jej podstawie celów strategicznych. Analiza dotyczy problemów i potrzeb, jak również zasobów i potencjału obszaru LGD i społeczności go zamieszkującej. Charakterystyka obejmuje wszystkie problemy i potrzeby występujące na obszarze wdrażania LSR istotne z punktu widzenia lokalnej społeczności, natomiast szczególną uwagę zwraca się na te elementy, które mogą zostać objęte wsparciem w ramach poszczególnych, dostępnych funduszy europejskich. Charakterystyka obszaru ma zatem szeroki charakter, natomiast w treści rozdziału wyszczególniono te elementy, które uznano za priorytetowe, a co za tym idzie były podstawą formułowania celów LSR. Charakterystyka obszaru jest efektem kilkietapowego opracowania, obejmującego m.in. zróżnicowane formy konsultacji społecznych (analiza danych zastanych, spotkania z mieszkańcami, ankietyzacja, korekty w charakterystyce na podstawie wyników ankietyzacji, kolejne spotkania z przedstawicielami grup interesów itd.). Rozdział II nie opisuje poszczególnych kroków pracy nad charakterystyką, ponieważ opis całego procesu tworzenia LSR, w tym działań mających na celu jak najszerszą konsultację społeczną, został zawarty w rozdziale III „Partycypacyjny charakter LSR”.

1. Położenie i uwarunkowania geograficzne.

Udział w tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju zadeklarowały trzy gminy wiejskie: Duszniki, Kuślin i Miedzichowo oraz cztery gminy miejsko-wiejskie: Lwówek, Opalenica, Nowy Tomyśl i Pniewy, wszystkie które dotychczas realizowały poprzednią strategię.

Gmina	Teryt	Obszar w km ²	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia
Duszniki	3024022	155	9420	60,6
Kuślin	3015012	106	5238	48,8
Lwówek	3015023	184	8833	48,1
Miedzichowo	3015032	209	3817	18,4
Nowy Tomyśl	3015043	186	27511	147,7
Opalenica	3015053	149	16092	107,9
Pniewy	3024063	158	12555	78,9
Ogółem		1147	83466	72,75

Dane wg GUS z 2020 r.

Z punktu widzenia podziału administracyjnego kraju obszar realizacji LSR, leży w zachodniej części województwa Wielkopolskiego (NUTS 2), w podregionie poznańskim (NUTS 3). Gminy Lwówek, Kuślin, Opalenica, Nowy Tomyśl i Miedzichowo należą do powiatu nowotomyskiego, natomiast gminy Duszniki i Pniewy leżą na terenie powiatu szamotulskiego bezpośrednio graniczącego z powiatem nowotomyskim. Odległość od najważniejszego ośrodka regionalnego Wielkopolski, Poznania, wynosi średnio 48 km. W odniesieniu do krain fizyczno-geograficznych obszar realizacji LSR znajduje się na Pojezierzu Poznańskim. Odnosząc położenie obszaru realizacji LSR do układu komunikacyjnego należy zwrócić uwagę na przebieg dróg (kolejowych i drogowych) o znaczeniu międzynarodowym. Wszystkie połączenia komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym posiadają na obszarze realizacji LSR układ równoleżnikowy. Droga krajowa nr 2, przebiegająca przez północną (w gminach Duszniki, Pniewy i Lwówek) i zachodnią (w gminie Miedzichowo) część obszaru realizacji LSR, przez wiele ostatnich lat stanowiła najważniejsze połączenie drogowe z Niemcami i dalej z Europą Zachodnią. Od 2005r. główny ruch tranzytowy częściowo przeniósł się na autostradę A2, przebiegającą przez gminy Duszniki, Kuślin, Miedzichowo i Nowy Tomyśl. Komunikacja kolejowa również zorientowana jest w układzie równoleżnikowym. Trasa Poznań-Berlin przebiega przez Opalenicę i Nowy Tomyśl, zapewniając miastom szybkie połączenia z aglomeracją poznańską.

Do najważniejszych cech położenia obszaru realizacji LSR należy zaliczyć:

- Położenie w bliskiej odległości od Poznania;
- Dogodna lokalizacja w stosunku do przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych kraju;
- Sąsiedztwo atrakcyjnych przyrodniczo obszarów Sierakowskiego Parku Krajobrazowego oraz Pszczewskiego Parku Krajobrazowego.

W układzie komunikacyjnym poprawiły się powierzchnie dróg, szczególnie łączących gminy z powiatami, które generują powstawania dróg pieszko-rowerowych. Cechy położenia obszaru umożliwiają rozwój ruchu turystycznego.

Mapka obszaru LSR z podziałem na gminy

2. Ukształtowanie powierzchni

Obszar realizacji LSR obejmuje Wał Lwówecko – Rakoniewicki oraz z Równiny: Opalenicką i Nowotomyską. **Wał Lwówecko- Opalenicki** jest reliktem starszych zlodowaceń, ponieważ kryje w swoim wnętrzu struktury glaciektoneczne, na których spoczywa morena dennej fazy leszczyńskiej. Zaburzone są tylko utwory plejstoceny bez warstw mioceńskich. Na morenowej powierzchni występują miejscami ozy i kemy. Płaska zorientowana południkowo wysoczyzna wznosi się powyżej 100m n.p.m. Jest prawie bezjeziorna i porośnięta lasami. **Równina Opalenicka** to z kolei płaska niecka moreny dennej. Jej osią jest rzeczka Mogielnica, płynąca na południe i uchodząca na obszarze Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej w pobliżu działu wodnego między Wartą i Obrą. Równina jest w zasadzie bezjeziorna, ale na jej wschodnim krańcu ciągnie się rynna z jeziorami: Niepruszkowskim i Strykowskim. Jeziora te nie leżą jednak na obszarze realizacji LSR, ale na terenach z nim sąsiadujących. Na północy leży rynna z jeziorami Zamorze, Pniewy, Konin.

Zasoby te umożliwiają wykorzystanie terenu do rozwoju ruchu turystycznego w tym punkty widokowe i trasy turystyczne.

3. Uwarunkowania przyrodnicze/środowiskowe

Poziom zatrudnienia najpełniej charakteryzowany jest przez współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia. Pierwszy z wymienionych mierników stanowi liczbę osób aktywnych zawodowo odniesioną do ogólnej liczby ludności powyżej 15 roku życia i określany jest procentowo, co dla terenu objętego LSR wynosi 57%. Natomiast wskaźnik zatrudnienia to liczba osób pracujących odniesiona do ogólnej liczby mieszkańców powyżej 15 roku życia i waha się w granicach 45%.

W odniesieniu do wartości charakteryzujących województwo Wielkopolskie współczynnik aktywności zawodowej był na obszarze realizacji LSR jedynie o jeden punkt procentowy wyższy niż w województwie, natomiast wskaźnik zatrudnienia – wyższy o dwa punkty procentowe. **Stopa bezrobocia** w gminach mocno spadła. W latach 2000-2006 o ok. 10%, a w latach 2007-2013 o dalsze 2,05% i obecnie **wynosi 1,98**. Mieszkańcy obszaru wypowiedzieli się również w kwestii grup będących w niekorzystnej sytuacji. Jako główne grupy będących w niekorzystnej sytuacji na obszarze KOLD, respondenci uznali:

kobiety (szczególnie w wieku produkcyjnym), młodzież wchodząca na rynek pracy (do 25 roku życia), osoby starsze (60+), Inne, w tym posiadający zbyt niskie kwalifikacje.

Biorąc pod uwagę powyższe dane (statystyczne oraz z ankietyzacji) **za grupy** będące w niekorzystnej sytuacji na terenie KOLD, wobec których LGD powinna zaproponować w ramach realizacji LSR sposoby przeciwdziałania wykluczeniom z rynku pracy uznano przede wszystkim **kobiety (realizacja z EFRROW)**, osoby w wieku 60+ oraz młodzież w wieku przedprodukcyjnym (**realizacja z EFRR i EFS+**) – zarówno na podstawie ankietyzacji jak i danych statystycznych, jako średnia wypadkowa.

Jako sposoby przeciwdziałania wykluczeniom, oferowane na rzecz grup będących w niekorzystnej sytuacji

- **konkretne działania dedykowane tym grupom**, określone na poziomie celów i przedsięwzięć LSR, w tym m.in.: szkolenia i inne działania wspierające rozwój ekonomii społecznej, kompetencji cyfrowych, zajęcia kulturalne, warsztaty rękodzielnicze i inne formy aktywizujące i integrujące, organizacja szkoleń dot. m.in. animatorów sportu, pierwszej pomocy, kulinariów, turystyki... (pełny opis celów i przedsięwzięć zawarty został w rozdziale VI LSR „Cele i wskaźniki”).

- **preferencje w kryteriach wyboru operacji**, polegające na przyznaniu dodatkowych punktów wnioskodawcom, należącym do grup będących w niekorzystnej sytuacji (**kobietom**).

6. Specyfika obszaru

Obszar KOLD to obszar spójny pod względem granic administracyjnych. Tworzą go sąsiadujące ze sobą gminy (patrz: mapa). Wyróżnia go przede wszystkim rolniczy charakter, tradycje kulturowe i historyczne. Mieszkańcy obszaru zaangażowani są w prace w organizacjach pozarządowych. Brak tutaj dużych zakładów przemysłowych, co ma dodatni wpływ na ekologiczną żywność produkowaną na tym terenie (zboża, warzywa, owoce). Na terenie istnieją obszary objęte Naturą 2000 oraz duża liczba małych zakładów usługowych. Na terenie KOLD aktywnie funkcjonują kluby i organizacje sportowo-turystyczne, a ich baza dostosowywana jest do możliwości i aktywności mieszkańców i wykorzystywana dla wypoczynku sobotnio-niedzielnego. Cały teren LGD jest historycznie związany z ruchami narodowo-wyzwoleńczymi, szczególnie z Powstaniem Wielkopolskim.

Dla wzrostu poziomu i jakości życia należy wykorzystać:

- istnienie i funkcjonowanie wielu odnowionych świetlic wiejskich we wsiach obszaru,
- istnienie i funkcjonowanie dużej liczby małych i średnich przedsiębiorstw szczególnie usługowych w tym usług rzemieślniczych (także zanikających) oraz gospodarstw agroturystycznych
- tradycje historyczne wraz z istnieniem zabytków historyczno-kulturowych (możliwość tras turystycznych)
- walory krajobrazowo- turystyczne (wiele lasów, parków i pałaców, obszary Natura 2000)
- rolniczy charakter
- duży udział i tradycje małego przetwórstwa
- „modę” w rejonie oddziaływania na nisko przetworzoną „zdrową” żywność,
- tradycje przedsiębiorczości,
- tradycje upraw chmielu i wikliny,
- możliwości i zasoby lokalowe do kształcenia ustawicznego,
- tereny umożliwiające wypoczynek w miejscu zamieszkania,
- aktywność społeczną mieszkańców.

Specyfikę tę chcemy wykorzystać przy realizacji celów i przedsięwzięć, które z niej wynikają. Obejmują one: rozwój usług w tym drobnej wytwórczości, szczególnie z zakresu wikliny i usług z tym związanych, rozwój ogrodnictwa i usług okołogrodniczych, integrację społeczności lokalnej poprzez wykorzystanie jej potencjału (organizacje pozarządowe, zespoły artystyczne, sportowe), szczególnie dla wypoczynku sobotnio-niedzielnego. Przy realizacji projektów partnerskich, planujemy współpracę z sąsiednimi LGD na polu zwyczajów lokalnych i na polu turystyki z LGD sąsiednich województw oraz na polu turystycznym wśród dzieci i młodzieży i seniorami z LGD zagranicznymi. Poprzez animowanie społeczności lokalnej, chcemy przygotować liderów, szczególnie na wsiach zarówno w aspekcie organizacji imprez kulturalno-turystycznych jak i w celu wykorzystania zasobów infrastruktury wiejskiej czy też rozszerzania działalności organizacji pozarządowych. Dogodne położenie komunikacyjne wykorzystać należy do rozwoju usług, szczególnie związanych ze zbytem produktów rolno-ogrodniczych.

a) Spójność przyrodnicza obszaru

Na specyfikę przyrodniczą obszaru składają się przede wszystkim: krajobraz typowo rolniczy (w tym uprawy sadownicze), wysoka lesistość, bogactwo flory i fauny leśnej, duża ilość pomników przyrody, czyste powietrze, zbiorniki wodne. Wszystkie wymienione wyżej czynniki występują na terenie każdej gminy wchodzącej w skład LGD – KOLD. Obszar jest przez to jednolity przyrodniczo, co pozwala na wprowadzanie podobnych rozwiązań i pomysłów. Przykłady dobrych praktyk stosowanych u jednego z partnerów LGD będzie można bez większych problemów przenieść na grunt innego. Dodatkowo istnieje duża szansa, by mało zdegradowane przez człowieka środowisko naturalne na tym terenie stało się czynnikiem warunkującym rozwój tego obszaru. Rozwiązania przyjazne przyrodzie ekologia mogą okazać się tym, na co warto postawić, myśląc o rozwoju.

b) Spójność historyczna i kulturowa obszaru:

Na specyfikę historyczną i kulturową obszaru składają się przede wszystkim:

- Wspólne korzenie i podobne doświadczenia historyczne
- Dominacja osadnictwa rolniczego
- Występowanie obiektów o dużej wartości historycznej i kulturowej

- Duża ilość zabytków sakralnych
- Działalność OSP i kół gospodyń wiejskich
- Tradycje, w tym organizacja dożynek
- Działalność zespołów amatorskich odnoszących się do kultury i lokalnej tradycji.

Wspólne tradycje kulturowe i historyczne wzmacniają zintegrowany charakter działań LGD – Stowarzyszenie KOLD. Mieszkańcy obszaru kultywują lokalne obrzędy, są wewnętrznie zintegrowani (wspólne święta, imprezy itp.). Gminy zdają sobie sprawę ze wspólnych korzeni, na ich terenach obchodzi się podobne święta, zbliżona jest ilość obiektów sakralnych – wszystko to świadczy o spójności historycznej i kulturowej obszaru.

c) **Spójność gospodarcza regionu:**

Najistotniejszymi wskaźnikami spójności gospodarczej obszaru LGD są:

- Dostępność regionu dla mieszkańców dużych aglomeracji: Zielonogórskiej, Berlińskiej, Poznańskiej, Pilskiej, Leszczyńskiej
- Szanse na rozwój infrastruktury drogowej
- Tereny do agroturystyki, zdrowego wypoczynku, produkcji zdrowej żywności
- Migracja młodych i wykształconych ludzi do dużych miast lub za granicę
- Brak odpowiedniej bazy do uprawiania turystyki
- Słaba trójsektorowa współpraca lokalnych środowisk – niedostateczna liczba oddolnych inicjatyw (jest chęć do działania, ale brakuje informacji). Wszyscy partnerzy LGD – KOLD mają podobny potencjał ekonomiczny, jakość życia mieszkańców oscyluje wokół tego samego poziomu. Również problemy, które występują na tym obszarze są podobne – dlatego partnerstwo jest bardzo dobrym sposobem na ich rozwiązanie. Gminy zdają sobie sprawę, że razem (wzajemnie się wspierając i doradzając sobie) mogą zdziałać dużo więcej niż pojedynczo. Również sektory, które mają szanse w przyszłości rozwinąć się są dla każdego z partnerów podobne. Jest to przede wszystkim turystyka z agroturystyką wykorzystującą walory przyrodnicze, geograficzne i kulturowe tego regionu. Zjawiska charakterystyczne dla obszaru objętego niniejszą LSR są doskonałą szansą na jego rozwój, dlatego zostały one uwzględnione w obszarach priorytetowych. Działania, które mają zmierzać do realizacji celów priorytetowych i szczegółowych pozostają w ścisłej korelacji ze specyfiką obszaru. Tereny przyrody, piękne lasy i zbiorniki wodne są podstawą do rozwoju turystyki. Duża ilość zabytków i obiektów sakralnych wyróżnia obszar historycznie. Również postawienie na ekologię ma swój sens, gdyż obszar LGD wyróżnia wiele, obszarów chronionych, lasów, rzek i stawów - można je wykorzystać właśnie dla rozwoju tego obszaru. Także stawiając na młodych ludzi i wpisując ich do obszarów priorytetowych, twórcy strategii nie uczynili tego przypadkiem. Analiza specyfiki obszaru pokazała, bowiem, że w rozwoju tej grupy społecznej będzie można wykorzystać wiele zjawisk występujących na tym terenie, chociażby chęć do pracy i włączenia się mieszkańców w działania na rzecz rozwoju swojego regionu, co nie zawsze jest proste i łatwe. Również rozwój małych rodzinnych firm nastawionych na lokalne produkty, które są charakterystyczne dla tego obszaru, doskonale wpisuje się w działania na rzecz tego obszaru priorytetowego. Wszystko to wyróżnia obszar partnerstwa i sprawia, że przed tym regionem rysują się duże szanse rozwoju, o ile prowadzona będzie mądra polityka oparta na zasadach równości, partnerstwa i kompleksowej wymiany informacji i możliwa jest realizacja każdego z funduszy na całym obszarze LSR.

7. Wizja rozwoju obszaru i rodzaj strategii

a) wizja rozwoju obszaru

Na podstawie wyników analizy obszaru, dokonanej metodą analizy zastanych danych źródłowych, ankietyzacji mieszkańców, a także w drodze spotkań w gminach z udziałem przedstawicieli mieszkańców obszaru LGD i sektorów tworzących partnerstwo (metody pracy opisano w rozdziale III „Partycypacyjny charakter LSR”) dokonano określenia **wizji rozwoju obszaru**, która w wyniku warsztatowych dyskusji przybrała formę poniższego zapisu: **KOLD- terenem przedsiębiorczości mieszkańców, zasobów przyrody oraz turystycznego wykorzystania.**

1. Rozdział III. Partycypacyjny charakter LSR

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania KOLD na lata 2023 - 2027 została opracowana przez przedstawicieli LGD i pracowników biura.

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jest instrumentem skupionym na oddolnym planowaniu i realizowaniu wspólnych działań dla obszaru objętego LSR. Oddolność dokumentu można wypracować poprzez wykorzystywanie partycypacyjnych metod do pozyskiwania danych, pomysłów i inicjatyw. Należy w tym miejscu podkreślić, że przygotowywanie strategii ma na celu z jednej strony osiągnięcie spójności wymaganej od tego typu dokumentu, a z drugiej uwzględnienie potrzeb lokalnej społeczności.

Partycypacja to proces polegający na uspołecznieniu podejmowanych decyzji, to współpraca między instytucjami a społecznością lokalną. Udział społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji jest niezwykle ważny. Sprzyja on rozwojowi demokracji, pobudza i integruje dzięki podejmowaniu wspólnych działań na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR. Stowarzyszenie na etapie przygotowania LSR korzystało z metod partycypacyjnych i zamierza je stosować również w trakcie jej wdrażania.

Stowarzyszenie prowadząc pracę nad przygotowaniem LSR korzystało z doświadczenia swoich członków oraz kadr LGD uczestniczących w realizacji LSR w latach 2007-2013 oraz 2014-2020. Ponadto korzystano z wyników badań własnych i ewaluacji LSR, danych pozyskanych ze źródeł statystyki publicznej oraz materiałów pozyskanych w wyniku przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną.

Na potrzeby tworzenia LSR oraz zapewnienia oddolnego charakteru dokumentu Stowarzyszenie zagwarantowało współpracę z lokalną społecznością na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR. W spotkaniach konsultacyjnych oraz na grupach roboczych brali udział na równych zasadach przedstawiciele sektora publicznego, społecznego oraz gospodarczego (m. in. wóldarze, sołtysi, członkowie KGW, organizacje pozarządowe itp.), którzy wnieśli do dokumentu wiele pomysłów oraz uwag, co miało wpływ na ostateczny kształt Lokalnej Strategii Rozwoju. Przedmiotem konsultacji społecznych było przedstawienie idei tworzenia strategii rozwoju LGD oraz wypracowanie wstępnych założeń do strategii, następnie celów, problemów, stworzenia analizy SWOT. Przy opracowywaniu strategii uwzględniono wyniki badań ankietowych, rozmowy fokusowe, spotkania z mieszkańcami i stworzone przez mieszkańców analizy SWOT dla każdej z gmin osobno. Partycypacyjne metody konsultacji wykorzystane na każdym kluczowym etapie prac nad opracowaniem LSR.

W dniu 13.01.2022r Zarząd przyjął plan procesu przygotowania LSR.

Plan spotkań w gminach na temat Smart Villages (spotkania 21.03.- 06.04. 2022 r.)

W dniu 30.03.2022 r. został powołany zespół koordynacyjny ds. LSR (przedstawiciele każdej z gmin, w tym pracownicy biura, przedstawiciele grup przedsiębiorców, publicznych oraz społecznych) i przyjęto plan spotkań konsultacyjnych oraz przyjęto treść ankiety konsultacyjnej.

Ankieta została umieszczona na stronie www.kold.pl oraz rozesłana elektronicznie do członków LGD i beneficjentów działań oraz dystrybuowana na stoiskach KOLD w czasie festynów gminnych i powiatowych.

1. Założenia LSR zostały przedstawione w maju 2022r na spotkaniu samorządowców i organizacji pozarządowych.
2. I spotkania konsultacyjne w gminach w dniach 16.5-02.06.2022 r (założenia LSR analiza SWOT)
3. Informacja o przygotowaniach do LSR w dniu 25.06.2022 r. na Walnym Zebraniu LGD.
4. II spotkania konsultacyjne we wszystkich gminach w dniach 05.09-21.09.2022 (cele i przedsięwzięcia)
5. Opiniowanie założeń LSR przez zespół koordynacyjny oraz analiza ewaluacji zewnętrznej w październiku 2022 r.
6. Opracowanie celów i przedsięwzięć, planu działania, wskaźników oraz budżetu i planu komunikacyjnego – luty- marzec 2023 r.
7. Zaopiniowanie LSR przez zespół koordynacyjny – maj 2023r
8. Zaopiniowanie LSR przez Zarząd – maj 2023r.
9. Przyjęcie LSR na Walnym Zebraniu – 27.05.2023 r.

Plan spotkań konsultacyjnych

3.1 Nazwa gminy	3.2 Miejscowość***	3.3 Planowany termin spotkania
Duszniki	Duszniki	02.06.2022
Kuślin	Kuślin	16.05.2022
Lwówek	Lwówek	17.05.2022
Miedzichowo	Bolewice	30.05.2022
Nowy Tomyśl	Nowy Tomyśl	24.05.2022
Opalenica	Opalenica	23.05.2022
Pniewy	Pniewy	31.05.2022
Duszniki	Duszniki	21.09.2022
Kuślin	Kuślin	05.09.2022
Lwówek	Lwówek	06.09.2022
Miedzichowo	Bolewice	19.09.2022
Nowy Tomyśl	Nowy Tomyśl	13.09.2022
Opalenica	Opalenica	12.09.2022
Pniewy	Pniewy	20.09.2022

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych i badań ankietowych wynikało, iż zdecydowana większość mieszkańców pozytywnie oceniła jakość życia na obszarze działania LGD KOLD wskazując małą promocję. Zdecydowana większość respondentów w pozytywnie oceniała zachodzące zmiany na obszarach swoich gmin w ciągu ostatnich 5 lat. Biorąc pod uwagę zestawienie dla całego obszaru gminy, mieszkańcy obszaru LGD KOLD ogółem ocenili pozytywnie zmiany zachodzące na terenie gmin wchodzących w skład obszaru.

Sumując wyniki można zauważyć powtarzające się reguły dotyczące słabych stron na obszarze LSR takie jak: brak usług medycznych, słaba jakość dróg, mała ilość ścieżek rowerowych, brak żłobków i miejsc w przedszkolach co powoduje mniejszy dostęp młodych kobiet do rynku pracy, słaby dostęp do usług informatycznych seniorów oraz zajęć zainteresowań dla młodzieży, małą liczbę animatorów wiejskich w tym dla grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym szczególnie kobiet, seniorów i młodzieży, braki w infrastrukturze turystycznej ograniczające możliwość wykorzystania potencjału turystycznego obszaru LGD. Mieszkańcy obszaru wskazali braki w infrastrukturze turystyczno – rekreacyjnej.

Z przeprowadzonych badań wynika, że potencjał rozwoju obszaru upatrują w wykorzystaniu zasobów obszaru w tym tradycji i zwyczajów lokalnych, rozwoju turystyki, rekreacji, lokalizacji w okolicach Poznania i umożliwienie rozwoju agroturystyki, rozwoju ścieżek pieszo –rowerowych i szlaków turystycznych. Ponadto, podczas spotkań z mieszkańcami i badań focusowych uwzględniono grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji strategii tj. kobiety bezrobotne, seniorów, młodzież. W trakcie badań focusowych i analizy danych GUS, danych Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) zdecydowano, że najbardziej grupą będącą w niekorzystnej sytuacji jest grupa kobiet bezrobotnych. Wynika to z braku potrzebnych kwalifikacji i problemów związanych z brakiem zajęć dla dzieci, dostępie do przedszkoli. Kobiety reprezentujące tę grupę wskazały, że największym ich problemem jest brak potrzebnych im kwalifikacji na rynku pracy i brak zajęć dla dzieci, utrudniony dostęp do przedszkoli. Zwracano uwagę, na konieczność utworzenia szerokiej gamy zajęć dla społeczności lokalnej w świetlicach wiejskich w tym dzieci i młodzieży, Kół Gospodyń Wiejskich, Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz rozwijać sieć organizacji pozarządowych z doszkalaniem liderów

W trakcie tworzenia LSR Stowarzyszenie uwzględniało **zasady horyzontalne** określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060 w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- zasady równości kobiet i mężczyzn,
- zasad równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

Zasady te stosowane będą również w trakcie wdrażania LSR.

Partnerstwo w LGD

Partnerstwo to przede wszystkim równe traktowanie siebie nawzajem, myślenie o interesie drugiej strony. Dlatego też patrząc długofalowo na proces wdrażania LSR, LGD będzie zachęcało do współpracy lokalną społeczność poprzez umożliwienie im zgłaszania nowych inicjatyw/pomysłów, które będą mogły być realizowane w ramach LSR. Należy mieć tu na uwadze, że zgłaszane propozycje mogą skutkować dokonaniem zmian w LSR.

Lokalna Grupa Działania jest partnerstwem osób fizycznych i prawnych zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia i działającym na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Nasza współpraca polega na wspieraniu i rozwijaniu inicjatyw społecznych, podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków rozwoju oraz realizacji konkretnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Członkowie stowarzyszenia udzielają się w nim poprzez aktywny udział w Walnych Zebraniach Członków, uczestniczą w posiedzeniach organów, szkoleniach, spotkaniach refleksyjnych, grupach roboczych i w wyjazdach studyjnych. Komunikacja z członkami stowarzyszenia odbywa się telefonicznie, poprzez mailing, wiadomości sms, stronę internetową i portale społecznościowe. W trakcie trwania pandemii COVID-19 stowarzyszenie wprowadziło możliwość komunikacji również drogą telekonferencji.

Aktywizacja ludzi młodych

W trakcie konsultacji społecznych wielokrotnie zwracano uwagę na potrzebę aktywizacji ludzi młodych, którzy bardzo mocno odczuli skutki ograniczeń wprowadzanych w celu spowolnienia rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19. Zamknięcie szkół oraz izolacja od rówieśników niekorzystnie wpłynęła na zdrowie psychiczne środowiska młodzieżowego, pogorszyło się ich samopoczucie i satysfakcja z życia. Dlatego też zdecydowano na umieszczenie w Planie działania operacji na rzecz aktywizacji ludzi młodych.

Aktywizacja seniorów

Działalność seniorów na obszarze planowanym do objęcia LSR jest zróżnicowana w zależności od gminy tj. na obszarze Gminy Miedzichowo, Opalenica, Nowy Tomyśl funkcjonują Uniwersytety Trzeciego Wieku, w gminach Pniewy, Lwówek, Duszniki, Kuślin działają Kluby Seniora oraz Związki lub Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Dlatego też w planie działania umieszczono działania na rzecz seniorów.

Wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji

Z analizy danych pozyskanych w trakcie spotkań konsultacyjnych oraz grupy roboczej wynika, iż na obszarze planowanym do objęcia LSR oprócz ludzi młodych wyróżniła się następująca grupa osób w niekorzystnej sytuacji tj. **kobiety** szczególnie w wieku produkcyjnym, stąd w planie działania znalazły się zajęcia w świetlicach, przedszkolach i pozalekcyjne dla dzieci, aby umożliwić szerszy dostęp kobietom do rynku pracy oraz do wypoczynku.

Rozdział IV

Analiza potrzeb i potencjału LSR

Analiza skupia uwagę wokół problemów i potrzeb oraz zasobów i potencjału obszaru LGD i społeczności go zamieszkującej. Obejmuje wszystkie problemy i potrzeby występujące na obszarze wdrażania LSR, które istotne są z punktu widzenia lokalnej społeczności, w szczególności zwraca uwagę na te elementy, które mogą zostać objęte wsparciem w ramach poszczególnych, dostępnych funduszy europejskich. Analiza obszaru ma szeroki charakter, natomiast w treści rozdziału wyszczególniono te elementy, które uznano za priorytetowe, a co za tym idzie były podstawą formułowania celów LSR.

4.1 Spójność obszaru LGD KOLD

4.1.1 Uwarunkowania geograficzne i przyrodnicze

Obszar Lokalnej Grupy Działania KOLD obejmuje trzy gminy wiejskie: Duszniki, Kuślin i Miedzichowo oraz cztery gminy miejsko wiejskie: Lwówek, Opalenica, Nowy Tomyśl i Pniewy. Z punktu widzenia podziału administracyjnego kraju obszar realizacji LSR, leży w zachodniej części województwa Wielkopolskiego, w podregionie poznańskim. Gminy Lwówek, Kuślin, Opalenica, Nowy Tomyśl i Miedzichowo należą do powiatu nowotomyskiego, natomiast gminy Duszniki i Pniewy leżą na terenie powiatu szamotulskiego bezpośrednio graniczącego z powiatem nowotomyskim. Odległość od najważniejszego ośrodka regionalnego Wielkopolski, Poznania, wynosi średnio 48 km. W odniesieniu do krain fizyczno-geograficznych obszar realizacji LSR znajduje się na Pojezierzu Poznańskim. Odnosząc położenie obszaru realizacji LSR do układu komunikacyjnego należy zwrócić uwagę na przebieg dróg (kolejowych i drogowych) o znaczeniu międzynarodowym. Wszystkie połączenia komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym posiadają na obszarze realizacji LSR układ równoleżnikowy. Droga krajowa nr 2, przebiegająca przez północną (w gminach Duszniki, Pniewy i Lwówek) i zachodnią (w gminie Miedzichowo) część obszaru realizacji LSR, przez wiele ostatnich lat stanowiła najważniejsze połączenie drogowe z Niemcami i dalej z Europą Zachodnią. Od 2005r. główny ruch tranzytowy częściowo przeniósł się na autostradę A2, przebiegającą przez gminy Duszniki, Kuślin, Miedzichowo i Nowy Tomyśl. Komunikacja kolejowa również zorientowana jest w układzie równoleżnikowym. Trasa Poznań-Berlin przebiega przez Opalenicę i Nowy Tomyśl, zapewniając miastom szybkie połączenia z aglomeracją poznańską.

Do najważniejszych cech położenia obszaru realizacji LSR należy zaliczyć:

- Położenie w bliskiej odległości od Poznania;
- Dogodna lokalizacja w stosunku do przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych kraju;
- Sąsiedztwo atrakcyjnych przyrodniczo obszarów Sierakowskiego Parku Krajobrazowego oraz Pszczewskiego Parku Krajobrazowego.

Przyroda obszaru LGD KOLD jest jednym z najważniejszych czynników decydujących o wyjątkowości i spójności tego terenu. Obszar realizacji LSR obejmuje Wał Lwówecko – Rakoniewicki oraz z Równiny: Opalenicką i Nowotomyską. Wał Lwówecko- Opalenicki jest reliktem starszych zlodowaceń, ponieważ kryje w swoim wnętrzu struktury glaciektoneczne, na których spoczywa morena denną fazy leszczyńskiej. Zaburzone są tylko utwory plejstoceny bez warstw mioceńskich. Na morenowej powierzchni występują miejscami ozy i kemy. Płaska zorientowana południkowo wysoczyzna wznosi się powyżej 100m n.p.m. Jest prawie bezjeziorna i porośnięta lasami. Równina Opalenicka to z kolei płaska niecka moreny dennej. Jej osią jest rzeczka Mogielnica, płynąca na południe i uchodząca na obszarze Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej w pobliżu działu wodnego między Wartą i Obrą. Równina jest w zasadzie bezjeziorna ale na jej wschodnim krańcu ciągnie się rynna z jeziorami: Niepruszewskim i Strykowskim. Jeziora te nie leżą jednak na obszarze realizacji LSR, ale na terenach z nim sąsiadujących. Na północy leży rynna z jeziorami Zamorze, Pniewy, Konin. Zasoby te umożliwiają wykorzystanie terenu do rozwoju ruchu turystycznego w tym punkty widokowe i trasy turystyczne. Klimat na terenie LSR jest typowy dla Pojezierza Poznańskiego. Jego cechą szczególną jest wzajemne oddziaływanie powietrza morskiego i kontynentalnego, co powoduje dużą zmienność stanów pogody. Zaznacza się jednak przewaga klimatu morskiego. Niekorzystną cechą klimatu jest niski poziom opadów atmosferycznych, powodujący długotrwałe susze. Środkowa część Wielkopolski znajduje się w tzw. cieniu opadowym, co skutkuje niskimi wartościami opadów. Roczna suma opadów atmosferycznych (obliczona na podstawie wieloletnich obserwacji) wynosi 520 mm. Teren obszaru LGD posiada średnio urodzajne gleby. Przeważają gleby brunatne wytworzone ze żwirów, piasków i piasków zaglinionych a w najbliższych okolicach i na płd. od Lwówka - z glin zwałowych. W dolinie Czarnej Wody, występują czarne ziemie wytworzone z glin zwałowych oraz gleby hydrogeniczne, mułowo-bagiennie. Niewielkie obszary gleb mułowo-bagiennych spotkać też można w dolinie Mogielnicy. Na opisywanym obszarze występują gleby klasy od II do VI z. Wskazane jest tu prowadzenie gospodarki sadowniczej, a w celu zapobiegania degradacji gleb wskazane jest wprowadzenie zadrzewień ochronnych. Tereny rolniczo nieprzydatne wskazane są pod zalesienia. Zachodnio-północną część obszaru LGD zajmują w dużej części

lasów z czego 71% terenu gminy Miedzichowo. W okolicach Nowego Tomyśla dominują gleby murszowe, pochodzenia bagiennego. Podstawowym bogactwem naturalnym na obszarze realizacji LGD są walory przyrodnicze. Nawet w typowo rolniczym krajobrazie gminy Duszniki środowisko przyrodnicze cechuje się stosunkowo dużą bioróżnorodnością. Wśród pól uprawnych i łąk znajdują się zadrzewienia. Ptaki występują w środowiskach wodno-błotnych i leśnych. Istnieją trzy miejsca gniazdowania gatunków chronionych: jedno bociana czarnego i dwa żurawia w rejonie torfowisk Niewierza i Wilczyny oraz w zabagnionych fragmentach śródleśnych uroczysk. W lesie w zlewni Mogilnicy Wschodniej położony jest rezerwat leśny „Duszniczki” o powierzchni 0,77 ha, obejmujący chronione modrzewie (utworzony w 1958 r.). W gminie Kuślin najciekawszym przyrodniczo miejscem są obszary leśne między Kuślinem, a Wąsowem. Na uwagę zasługuje również park przy pałacu w Wąsowie – bardzo dobrze utrzymany i stanowiący przyrodnicze zaplecze pałacowego hotelu. Odrębną grupę zieleni wysokiej stanowią parki dworskie. W gminie Lwówek istnieje 5 parków. Ważną rolę w otwartym krajobrazie odgrywają zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przyrodna, sady i ogrody przydomowe. W okolicach Lwówka i na Wale Lwówecko-Rakoniewickim krajobraz wzbogacają sady m.in. wiśniowe. Miejsca charakteryzujące się szczególnie ciekawą florą i fauną objęte zostały ochroną przez uznanie za rezerwat przyrody:

- „Rezerwat na Jeziorze Zgierzynieckim im. Bolesława Papiego”.

Rezerwat ptasi (pow. 71,43ha, utw. w 1974 r.), położony 5km na wschód od Lwówka, po płd. stronie drogi ze Zgierzynki do Brodów, na wys. ok. 93m n.p.m. Na płd. od jeziora położony jest mały kompleks leśny z rezerwatem "Wielki Las". Rezerwat stanowi ostoję lęgowych i przelotnych ptaków wodno-błotnych, wśród których wiele należy do gatunków rzadkich. Jezioro Zgierzynieckie jest trzecią pod względem liczebności w Wielkopolsce ostoją gęsi gęgowych (25 par).

- "Wielki Las"- Rezerwat leśny o powierzchni 3,00ha, utworzony w 1959 r., położony 5km na wschód od Lwówka, na ptn. od szosy Lwówek-Opalenica, na wys. ok. 96m n.p.m. Znajduje się w ptn. części dorzecza Mogilnicy, pośrodku niewielkiego, odosobnionego kompleksu leśnego, którego drzewostan tworzą m.in. wiązy, jesiony, olsze, buki oraz dęby. Na terenie gminy Opalenica duży kompleks leśny znajduje się w zachodniej części gminy. Na uwagę zasługuje też kilka parków przydworskich, o łącznej powierzchni ok. 50 ha oraz jeden rezerwat przyrody w Urbanowie. W Kopankach znajduje się tzw. Batmanówka – „skansen nietoperzy” objęty programem Natura 2000. Na terenie gminy Miedzichowo występuje bogactwo różnych form ochrony przyrody.

Na terenie całego obszaru LGD najwięcej lasów przypada gminom Miedzichowo i Nowy Tomyśl. W pozostałych gminach udział lasów obszaru realizacji LGD jest mniejszy. Najniższy odsetek lasów charakteryzuje gminę Duszniki, co jest podkreśleniem jej rolniczego charakteru. Występowanie lasów na terenie LGD KOLD daje możliwość korzystania z ich zasobów (grzybów, owoców).

Grunty leśne w gminach

Gmina	Grunty leśne ogółem w ha	Powierzchnia gminnych gruntów leśnych na 1 mieszkańca w m ²
Nowy Tomyśl	518,90 ha	2,6 m ²
Opalenica	203,40 ha	1,9 m ²
Pniewy	361,40 ha	21,9 m ²
Kuślin	244	-
Duszniki	193,47	7,9 m ²
Miedzichowo	550,40	-
Lwówek	861,52	8,8 m ²

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wody powierzchniowe stanowią ważny element krajobrazu. Zasoby wodne powierzchniowe to przede wszystkim rzeki przepływające przez obszar LGD. Opisywane gminy należą do zlewni rzeki Obry. Najważniejszą rzeką jest Mogielnica. Swoje źródło bierze w okolicach Lwówka, w północno-zachodniej części obszaru realizacji LSR, dalej kieruje się na południe przepływając kolejno przez gminy: Duszniki – w okolicach wsi Niewierz, Kuślin – na zachód od wsi Michorzewo i Opalenica – na zachód od miasta. Obszar realizacji LSR pokrywają również jej dopływy: Mogielnica Górna, Mogielnica Wschodnia, Mogielnica Mała. Rozbudowaną i gęstą sieć rzeczną posiada rzeka Czarna Woda, przepływająca przez gminę Miedzichowo i do niej wpływa rzeczka Szarka z terenu Nowego Tomyśla. Duża gęstość sieci rzecznej jest wynikiem prowadzonych w II poł. XIXw. intensywnych prac melioracyjnych. Do najważniejszych zbiorników wodnych należy zaliczyć intensywnie zarastające Jezioro Zgierzynieckie (ok. 50 ha), z unikalnym rezerwatem ptaków wodno-błotnych, dalej Jezioro Konińskie o pow. 24 ha oraz dwa jeziora Linie o pow. 12 ha i 8 ha w gminie Lwówek oraz jeziora Pniewskie, Wielkie, Luboskie na terenie gminy Pniewy. Najwięcej jezior

znajduje się na terenie gminy Miedzichowo, z czego dwa - Głębokie i Silna Duża - mają po 25 ha, Trzy Tonie 17,5 ha, a Pąchowskie 10 ha. Tutaj leżą jeszcze dwa małe jeziora - Proboszczowskie o pow. 5 ha i Silna Mała o pow. 3 ha. Strefy wododziałowe przebiegają w znacznej części obszarami leśnymi i spełniają swoją retencyjną i ochronną funkcję. Na obszarze gminy Duszniki występują ponadto dwa małe płytkie jeziora: Wilczyńskie (8,5ha) oraz Niewierskie (3,5ha). Na terenie Opalenicy znajduje się kilka stawów przemysłowych na potrzeby cukrowni. Występowanie ciekawych walorów przyrodniczych w regionie daje szansę na rozwój turystyki.

4.1.2. Uwarunkowania kulturowe i historyczne

Uwarunkowania kulturowe tworzone są przez ogół dziedzictwa dóbr kultury materialnej i duchowej. W zakresie kultury materialnej rozpatrywane będą przede wszystkim zabytki: stanowiska archeologiczne, budownictwo sakralne, pomniki, muzea, izby pamięci. Dobra kultury duchowej będą specyficzne dla obszaru realizacji LSR zwyczaje, tradycje, lokalne święta, uroczystości. W średniowieczu jednym ze sposobów uzyskiwania wolnej przestrzeni było wypalanie lasów, stąd wiele polskich miast posiada nazwy związane z wyrębem, karczowaniem i wypalaniem lasów. Duszniki z kolei to obszar, który w średniowieczu pokrywały mokradła gęsto porośnięte lasami. W odpowiedzi na akcję germanizacyjną w całej Wielkopolsce rozbudził się duch narodowy i patriotyczny. Mieszkańcy obszaru czynnie uczestniczyli w Powstaniu Styczniowym, a szczególnie w Powstaniu Wielkopolskim 1918/19. Okolice miast rozwijały się również dynamicznie dzięki kolonizacji olenderskiej, której początki na ziemiach polskich sięgają końca XVI w. i to wpływ tego osadnictwa na rozwój handlu i usług stał się przyczynkiem do rozwoju tych dziedzin w oparciu o znane targi w okolicznych miastach. Osadnictwo na tym terenie było bardzo utrudnione, ze względu na rozległe obszary leśne, bagienne i rozlewiskowe. Osadnictwo olenderskie było ruchem kolonizacyjnym, który na terenie Wielkopolski trwał przez wieki XVII i XVIII, aż do rozbiorów Polski. Całości krajobrazu dopełniają charakterystyczne dla tego terenu uprawy chmielu i wikliny. W dwudziestoleciu międzywojennym rozwijało się głównie rolnictwo oraz rzemiosło. Przez cały czas tereny te miały zdecydowanie polskie oblicze, działało tu też wiele organizacji o charakterze narodowym. Istotny wpływ na rozwój terenu miało jego położenie na szlaku handlowym z Poznania do Frankfurtu. Ciekawa historia i rozwój opisywanego regionu pozostawiły po sobie liczne zabytki i atrakcje podnoszące walory turystyczne realizacji LSR. Do najciekawszych miejsc należą zespoły pałacowo-parkowe i kościoły usytuowane głównie w gminach Kuślin, Opalenica, Lwówek, Duszniki, Pniewy. W oparciu o liczne walory dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego funkcjonują na terenie LGD KOLD szlaki turystyczne: szlak wiklinowy z koszem Guinnessa, szlak Emilii Sczanieckiej, szlak Powstania Wielkopolskiego, szlak bajkowy, szlak partnerstwa, szlak KOLDowski, zespół szlaków turystycznych Miedzichowo. Uwarunkowania historyczne i kulturowe pociągają za sobą dalszą możliwość zachowania dziedzictwa kulturowego w tym tworzenia wiosek tematycznych, tworzenia izb tradycji czy szlaków turystycznych i organizowania wspólnych imprez i spotkań społeczności lokalnej.

Liczba obiektów historycznych na terenie LGD

Gmina	Liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków
Duszniki	21
Kuślin	14
Lwówek	18
Opalenica	20
Miedzichowo	6 nieruchomych, 1 ruchomy
Nowy Tomyśl	473 (zabytki nieruchome wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków)
Pniewy	39
Ogółem w LGD	592

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin rok 2021

4.2 Potencjał dla rozwoju rekreacji i turystyki

Opisane powyżej walory przyrodnicze, krajobrazowe, historyczne i kulturowe stanowią olbrzymi potencjał dla rozwoju rekreacji i turystyki na obszarze LGD KOLD. Dogodna lokalizacja w stosunku do przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych, położenie w bliskiej odległości od Poznania oraz sąsiedztwo atrakcyjnych przyrodniczo terenów wpływa na to, że obszar stanowi idealne miejsce do spędzenia wolnego czasu. Tereny LGD cieszą się coraz większym zainteresowaniem zarówno turystów krajowych jak i zagranicznych. Ukształtowanie terenu daje możliwości dla rozwoju ruchu turystycznego. Miejsca z punktami widokowymi i ciekawe trasy turystyczne, których jest coraz więcej stanowią duży potencjał dla rozwoju turystyki. Ponad to ciekawe przyrodniczo tereny stanowią doskonałą możliwość rozwoju agroturystyki i zagród edukacyjnych, tworzenia zakładów usługowych związanych z ruchem turystycznym. Sady i ogrody warzywne to miejsce produkcji lokalnych produktów i ich przetwarzania, stanowią one potencjał dla

osób je wytwarzających. Walory przyrodnicze na terenie LSR dają szansę na rozwój turystyki rekreacji oraz powstanie nowych miejsc pracy związanych z ruchem turystycznym. Jeziora położone na terenie LSR mają również potencjał związany z turystyką i rekreacją. Drogi i szlaki turystyczne są bardzo ważnym elementem rozwoju obszaru LGD KOLD, nie tylko w kontekście działań na rzecz turystyki i rekreacji, ale także w kontekście zrównoważonego rozwoju tego obszaru, stanowią one duży potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji, który należy ciągle rozwijać. Kluczowym elementem rozwoju turystyki i promocji walorów obszaru jest obecne na terenie Nowego Tomyśla Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa. Lokalizacja tej jedynej tego typu placówki muzealnej w Polsce ma związek ze specyfiką regionu. Bogata tradycja w zakresie uprawy wikliny i chmielu oraz produkcji wyrobów wiklinowych ma istotny wpływ na promocję i rozwój obszaru. Posiadane bogate zaplecze surowców oraz wiedza i doświadczenie plecionkarzy stanowią niezaprzeczalny potencjał dla rozwoju. W Muzeum obejrzeć można wystawy odnoszące się do tematyki uprawy wikliny i chmielu, przetwórstwa tych surowców oraz rzemiosła plecionkarskiego. Prezentowane są, związane z tą tematyką narzędzia i maszyny oraz ogromne bogactwo wyrobów plecionkarskich, zarówno o charakterze użytkowym, jak i artystycznym. Na terenie objętym LSR można wymienić wiele potencjalnych produktów turystycznych, które mogą mieć znaczący wpływ na rozwój turystyki są to m.in. szlak wiklinowy, szlak Emilii Sczanieckiej, szlak Powstania Wielkopolskiego, szlak bajkowy, szlak partnerstwa, szlak KOLD-owski, zespół szlaków turystycznych Miedzichowo oraz infrastruktura, która powstała w ramach realizowanych projektów. Podczas spotkań konsultacyjnych jak i własnych spostrzeżeń zauważyć można, że konieczne jest prowadzenie działań mających na celu dalszy rozwój szlaków turystycznych. Działająca na terenie LSR baza noclegowa i gastronomiczna to oprócz walorów kulturowych i przyrodniczych bardzo ważny element, który jest niezbędny w rozwoju potencjału turystycznego. Na terenie objętym LSR można zauważyć rozwijającą się branżę noclegową i gastronomiczną, aczkolwiek są tutaj duże potrzeby i rezerwy. Ważnym problemem, na który zwrócono uwagę podczas spotkań konsultacyjnych jest brak kempingów i pól namiotowych, stanowi to poważne ograniczenie dla rozwoju ekoturystyki. Podczas spotkań kilkakrotnie zwracano uwagę na brak pól namiotowych, a także chęć skorzystania z nich. W Polsce coraz większym zainteresowaniem cieszy się ekoturystyka, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na rozwój tego typu usług. Rozwój turystyki kamperowej oraz powstanie pól namiotowych mógłby stać się ciekawym kierunkiem inwestycji na obszarze.

Baza noclegowa na terenie LSR

Gmina	Hotele, pensjonaty	Kwarty agroturystyczne	Pokoje gościnne	Pola namiotowe
Duszniki	3	4	0	0
Kuślin	2	5	63	0
Lwówek	0	7	0	1
Opalenica	3	1	1	0
Miedzichowo	0	14	49	1 właściciel nadleśnictwo Bolewice
Nowy Tomyśl	6	11	4	2
Pniewy	2	6	0	0
Ogółem w LGD	16	48	117	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin rok 2021

4.3 Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemy, które odnoszą się do tych grup

Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR ich problemy oraz obszary interwencji, które odnoszą się do tych grup zostały ustalone w procesie konsultacji społecznych (były to np. ogólnodostępne spotkania prowadzone w gminach), podczas badań i analiz.

GRUPA ISTOTNA W REALIZACJI LSR	PROBLEMY OKREŚLONEJ GRUPY	INTERWENCJA W LSR
Grupy będące w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy - EFRROW	osoby w trudnej sytuacji życiowej na rynku pracy na obszarze LSR: kobiety	interwencja bezpośrednia polegać będzie na skierowaniu premii dla grup będących w niekorzystnej sytuacji na podejmowanie działalności gospodarczej, rozwój mikro i małych

		przedsiębiorstw pośrednio preferencje przy wyborze operacji na podejmowanie, rozwój mikro i małych przedsiębiorstw, które będą prowadzone przez osoby z grupy będące w niekorzystnej sytuacji lub zadeklarują zatrudnienie dla osób z grup będących w niekorzystnej sytuacji • pośrednia interwencja zwrócenie szczególnej uwagi na realizację projektów w miejscowościach wiejskich, gdzie można zauważyć większą koncentrację problemów
dzieci i młodzież - EFS+, EFRR	• utrudniony lub ograniczony dostęp do oferty kulturalnej • utrudniony dostęp do pozaszkolnych form edukacji • ograniczony dostęp do placówek opieki nad dziećmi tj. publicznych żłobków i przedszkoli • niekorzystna sytuacja finansowa rodzin	• bezpośrednia interwencja polegać będzie na skierowaniu do dzieci i młodzieży oferty kulturalnej • propozycja pozaszkolnych form edukacji w ramach projektów grantowych • aktywizacja społeczna i zawodowa młodzieży w ramach skierowanych do nich programów • pośrednia interwencja polegać będzie na możliwości skorzystania z infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej wspartej w ramach PROW 2014-2020

4.3.1 Liczba ludności, przyrost naturalny, saldo migracji

W 2020 teren Lokalnej Grupy Działania KOLD zamieszkiwało 83 466 osób, o 1091 osób więcej, niż w roku 2015, kiedy teren ten zamieszkiwało 82 375 osób. Depopulacja nie ominęła jednak wszystkich gmin należących do grupy. Liczba ludności spadła w gminach Kuślin i Lwówek (odpowiednio o 3% i 4%). W pozostałych gminach wzrost wskaźnika nie przewyższył jednego procenta. Najliczniejszą gminą jest Nowy Tomyśl, w którym mieszka 27 511 obywateli, siedem razy więcej, niż w najmniejszej gminie LGD –Miedzichowie, które zamieszkuje 3817 osób. Gęstość zaludnienia dla tego obszaru wynosi średnio 73 osoby na każdy kilometr kwadratowy.

Liczba ludność ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
województwo wielkopolskie	3475323	3481625	3489210	3493969	3498733	3496450
Duszniki	8726	8788	8933	8997	9109	9420
Kuślin	5573	5529	5524	5504	5523	5238
Lwówek	9345	9269	9165	9150	9089	8833
Opalenica	16303	16391	16423	16395	16397	16092
Nowy Tomyśl	26207	26388	26624	26845	27045	27511
Pniewy	12567	12558	12562	12620	12708	12555
Miedzichowo	3654	3658	3680	3696	3695	3817
Suma dla gmin LGD	82375	82581	82911	83207	83566	83466

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (2020)

Saldo migracji w ruch wewnętrznym i zewnętrznym

Nazwa gminy	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
województwo wielkopolskie	1059	1143	1282	1460	1757
Duszniki	46	70	43	85	40
Kuślin	-60	-23	-6	-31	-61
Lwówek	-90	-27	-31	-43	-35
Opalenica	-15	-48	-80	-28	-25
Nowy Tomyśl	109	95	113	90	107
Pniewy	-14	-5	8	-23	-14
Miedzichowo	-12	-10	8	-17	33
Średnia dla gmin LGD	-5	7	7	4	6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (2020)

Ruch wewnątrz kraju, jak i poza jego granice to ważny wskaźnik przy omawianiu dynamiki liczby ludności. Poniższa tabela prezentuje saldo migracji w ruchu wewnętrznymi i zewnętrznym dla obszaru LGD. Wynika z niego, że w 2021 roku średnie saldo wynosiło +16 osób, co oznacza, że o 16 osób więcej osiedliło się na terenie LGD, niż go opuściło. Porównując rok 2021 i 2016 można stwierdzić, że saldo znacznie się zwiększyło, szczególnie na przełomie roku 2020 i 2021. Gminy znacząco różnią się między sobą pod względem wskaźnika. Najniższe saldo migracji należy przypisać gminie Opalenica: -43 osoby, najwyższe natomiast gminie Duszniki: +56 osób.

4.3.2 Struktura wieku ludności

Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem to wskaźnik istotny dla późniejszych porównań liczby osób bezrobotnych, czy obciążenia demograficznego. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią średnio 60,1% ludności na obszarze LGD, co stanowi odsetek większy, niż ten zanotowany w roku 2015 oraz ten dla całego województwa wielkopolskiego. Gminy nie różnią się znacząco między sobą, najwyższy odsetek zanotowano w gminie Lwówek: 61,5%, najniższy natomiast w gminie Nowy Tomyśl: 59,0% i to również tam doszło do największego spadku względem roku 2015, niemal o 4 punkty procentowe. Najmniejszy spadek należy przypisać gminie Lwówek, spadek o niecały procent.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
województwo wielkopolskie	62,6	62	61,3	60,7	60,1	59,7
Duszniki	63,7	63,1	62,4	61,8	61,3	60,5
Kuślin	62,1	61,9	61,7	61,1	60,6	60,4
Lwówek	61,8	61,7	61,8	61,6	61,5	61,4
Opalenica	62,6	62	61,1	60,4	59,9	59,5
Nowy Tomyśl	62,7	61,9	61,1	60,2	59,9	59,5
Pniewy	63,4	62,7	62,1	61,6	61,2	61
Miedzichowo	63,4	62,7	62,2	61,5	60,9	60,4
Średnia dla gmin LGD	62,8	62,3	61,8	61,2	60,8	60,4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

Struktura ludności wg wieku i płci

Gmina	wiek	mężczyźni	kobiety	ogółem
Lwówek	Do 25 lat	1323	1235	2558
	26-59 lat	2196	2090	4286
	60-85 lat	819	1023	1842
	85 lat i więcej	46	101	147
	Do 25 lat	557	519	1076
	26-59 lat	954	891	1845

Miedzichowo	<i>60-85 lat</i>	368	452	820
	<i>85 lat i więcej</i>	19	57	76
Nowy Tomyśl	<i>Do 25 lat</i>	4066	3880	7946
	<i>26-59 lat</i>	6733	6737	13470
	<i>60-85 lat</i>	2497	3233	5730
	<i>85 lat i więcej</i>	97	268	365
Duszniki	<i>Do 25 lat</i>	1484	1366	2850
	<i>26-59 lat</i>	2366	2264	4630
	<i>60-85 lat</i>	818	986	1804
	<i>85 lat i więcej</i>	39	97	136
Pniewy	<i>Do 25 lat</i>	1853	1751	3604
	<i>26-59 lat</i>	3083	3099	6182
	<i>60-85 lat</i>	1176	2431	2607
	<i>85 lat i więcej</i>	34	128	162
Kuślin	<i>Do 25 lat</i>	829	736	1565
	<i>26-59 lat</i>	1319	1233	2552
	<i>60-85 lat</i>	500	538	1038
	<i>85 lat i więcej</i>	18	65	83
Opalenica	<i>Do 25 lat</i>	2383	2167	4550
	<i>26-59 lat</i>	3894	3915	7809
	<i>60-85 lat</i>	1555	1919	3474
	<i>85 lat i więcej</i>	70	189	259

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

Wskaźnik obciążenia demograficznego to stosunek osób starszych, po 60 roku życia do reszty społeczeństwa. Odsetek ten dla całego województwa wielkopolskiego wynosi 17,7%, natomiast dla obszaru LGD KOLD 15,6%. Gminy LGD KOLD wykazują cechy społeczeństwa starzejącego się, na całym obszarze odsetek osób starszych rośnie z roku na rok, najbardziej w gminach Nowy Tomyśl i Pniewy, o 3 punkty procentowe, najmniej w gminie Miedzichowo, o 1,5 punktu procentowego. Najstarszą gminą w LGD jest Opalenica, emeryci i emerytki stanowią tam 16,5% mieszkańców. Najmniejszy odsetek osoby po 65 roku życia stanowią w gminie Kuślin, jedynie 14,8%.

Wskaźnik obciążenia demograficznego

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
województwo wielkopolskie	14,6	15,2	15,7	16,3	16,8	17,3
Duszniki	12,2	12,7	13,3	13,7	13,9	14,6
Kuślin	12,5	12,6	13,1	13,8	14,1	14,6
Lwówek	13,4	14	14,5	14,9	15,3	15,4
Opalenica	13,5	14	14,6	15,1	15,6	16
Nowy Tomyśl	13,1	13,7	14,2	14,9	15,4	15,8
Pniewy	12,5	13,1	13,6	14	14,6	14,7
Miedzichowo	13,7	14,5	14,9	15,1	15,3	15,3
Średnia dla gmin LGD	13,0	13,5	14,0	14,5	14,9	15,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

4.4 Charakterystyka gospodarki oraz branż z potencjałem rozwojowym

Obszar objęty LSR znajduje się w odległości od najważniejszego ośrodka regionalnego Wielkopolski Poznania ok. 48 km. Przez obszar realizacji LSR przebiegają drogi o znaczeniu międzynarodowym. Szlaki komunikacyjne przecinające gminy w linii wschód-zachód. Przez gminę Opalenica i Nowy Tomyśl przebiega linia kolejowa Warszawa- Berlin. Natomiast przez gminy Duszniki, Kuślin, Nowy Tomyśl i Miedzichowo przebiega autostrada A2. Duszniki, Pniewy,

Lwówek i Miedzichowo droga krajowa nr 92 i nr 2. Dogodne położenie, a także aktywność gmin stwarza możliwość do rozwijania lokalnej przedsiębiorczości, jednak z przeprowadzonych badań własnych LGD zauważa bariery w rozwoju firm, które spowodowane są trudnymi warunkami prowadzenia działalności gospodarczej, wysokimi kosztami zatrudnienia oraz obniżoną kondycją finansową większości firm po pandemii. Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem rośnie, choć nie to tak dynamiczny wzrost, jak w całym województwie wielkopolskim. Największa przedsiębiorczość cechuje gminę Opalenica, zarejestrowanych jest tam 2078 podmiotów, ale to również na tym obszarze zanotowano najwolniejszy, względem roku 2015, wzrost liczby, jedynie o 10%. Najmniej przedsiębiorstw znajduje się w gminie Miedzichowo – 403. Między 2015, a 2020 rokiem do największego wzrostu doszło w gminie Duszniki, liczba podmiotów wzrosła aż o 29%.

Podmioty gospodarki narodowej ogółem od roku 2015 do roku 2020

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
WIELKOPOLSKIE	409865	414798	422094	429658	446215	461225
Duszniki	719	739	766	817	868	908
Kuślin	433	463	461	488	495	509
Lwówek	812	811	822	846	884	918
Opalenica	1879	1883	1927	1959	2006	2024
Nowy Tomyśl	3288	3333	3367	3462	3598	3648
Pniewy	1313	1338	1356	1383	1456	1495
Miedzichowo	330	336	346	345	376	387
Średnia dla gmin LGD	1 253	1 272	1 292	1 329	1 383	1 413

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

4. 4.1. Przedsiębiorczość

Istotnym wskaźnikiem jest także stosunek osób w wieku produkcyjnym do liczby podmiotów nowo rejestrowanych. Średnio dla całego obszaru LGD KOLD wskaźnik ten wynosi 130 podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców w wieku produkcyjnym. Liczba ta względem roku 2015 jest niższa, natomiast przewyższa wartość z roku 2020. Między 2015 a 2021 wskaźnik ten spadł w gminach Kuślin, Opalenica, Nowy Tomyśl i Miedzichowo. Stosunkowo najczęściej podmioty rejestruje się w gminie Nowy Tomyśl (145), Lwówek (144) i Pniewy (144). Najmniej w roku 2021 zarejestrowano ich w gminie Miedzichowo, jedynie 93 na 10 tysięcy mieszkańców.

Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
WIELKOPOLSKIE	164	156	163	183	176	155
Duszniki	115	119	117	164	170	133
Kuślin	145	187	106	161	84	97
Lwówek	111	94	115	135	125	116
Opalenica	164	146	163	157	144	127
Nowy Tomyśl	176	153	145	188	156	117
Pniewy	141	146	126	161	169	123
Miedzichowo	155	144	109	136	173	89
Średnia dla gmin LGD	144	141	126	157	146	115

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

4.4.2. Rolnictwo

Rolnictwo na terenie LSR stanowi podstawowe lub uzupełniające źródło dochodów. Ogółem na terenie występuje 6470 gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw rolnych występuje na terenie gminy Nowy Tomyśl, Duszniki i Lwówek, najmniej w gminie Pniewy. Warunki przyrodnicze na obszarze są dość zróżnicowane. Można zauważyć, że wśród gospodarstw dominują o powierzchni poniżej 10ha. Największa średnia powierzchnia gospodarstw rolnych występuje w gminie Lwówek oraz Nowy Tomyśl. Obszar LGD KOLD słynie również z sadownictwa. Elementem krajobrazu jaki możemy tutaj spotkać to głównie sady wiśni i jabłoni. Przetwórstwo owoców jest bardzo ważnym elementem rozwoju regionu. Kierunkiem interesującym i przyszłościowym jest też wytwarzanie produktów

tradycyjnych i lokalnych. Może to być duża alternatywa dla części rolników. W miastach odchodzi się od wyrobienia własnych wyrobów spożywczych, dlatego możliwość zakupu takich wyrobów byłaby bardzo atrakcyjna dla przybywających turystów. Pomimo tego, że na obszarze występują produkty lokalne podczas spotkań wielokrotnie poruszano małą promocję tych produktów. Wnioskowano o działania, które przyczyniłyby się do wypromowania produktów oraz powiązania ich z obszarem. Natomiast głównym zagrożeniem zauważonym podczas spotkań było to, że nadal mamy niedostatecznie dostosowane prawodawstwo do legalnej sprzedaży produktów lokalnych.

Rolnictwo w gminach

Gmina	Liczba gospodarstw rolnych	Średnia pow. gospodarstw
Duszniki	1182	11,2126 ha
Kuślin	580	5-7 ha
Lwówek	1065	12,4663 ha
Opalenica	920	9,01ha
Miedzichowo	700	5,2 ha
Nowy Tomyśl	1844	5,12 ha
Pniewy	179	11589,9277 ar
Ogółem w LGD	6470	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

Wielkość gospodarstw rolnych w gminach

Gmina	Gospodarka rolna ogółem	Do 1 ha włącznie	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15 ha i więcej
Nowy Tomyśl	756	16	340	182	87	131
Duszniki	590	8	145	100	107	230
Kuślin	356	7	138	70	48	93
Pniewy	314	14	96	49	40	115
Opalenica	514	19	157	89	82	167
Miedzichowo	335	10	159	80	40	46
Lwówek	579	15	211	134	95	124
Suma	3444	89	1246	704	499	906

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4.4.3. Rynek pracy

Rynek pracy na obszarze objętym LSR charakteryzuje się dość niskim stopniem bezrobocia.

W 2021 teren LGD zamieszkiwało w sumie 919 osób bezrobotnych, w tym 373 mężczyzn i 546 kobiet bez pracy. Oznacza to, że względem roku 2015 bezrobocie spadło o 41%. Należy jednak zwrócić uwagę na gwałtowny wzrost bezrobocia w roku 2020 i jego 25% spadek w roku 2021. Najwięcej bezrobotnych zamieszkuje gminę Nowy Tomyśl – 251 osób, najmniej natomiast gminę Miedzichowo – 50 osób. Średnio 2% osób w wieku produkcyjnym w każdej gminie ma problemy ze znalezieniem pracy, a 24 168 mieszkańców pracuje. Podczas przeprowadzonych konsultacji określono grupy będące w niekorzystnej sytuacji są kobiety, których na terenie LSR jest więcej bezrobotnych niż mężczyzn. Wiąże się to przede wszystkim z przerwą w zatrudnieniu związaną najczęściej z wychowaniem dzieci i prowadzeniem gospodarstwa domowego oraz brakiem możliwości przekwalifikowania się. Ponadto można zauważyć ograniczoną liczbę żłobków i przedszkoli co nie sprzyja powrotowi do pracy młodej mamie. Nie należy tutaj pominąć faktu, że młodym osobom jest trudniej znaleźć pracę. System edukacji nie spełnia aktualnych potrzeb rynku pracy. Ludzie młodzi po ukończeniu szkoły nie są odpowiednio przygotowani do wejścia na rynek pracy. Związane jest to przede wszystkim z przekazywaniem wiedzy teoretycznej, a brakiem zajęć praktycznych, dzięki którym nabywa się cenne doświadczenie. Brak wykwalifikowanych pracowników w określonych dziedzinach nie sprzyja zatrudnieniu i wymogom rynku pracy.

Ciężka pozycja na rynku pracy seniorów wiąże się przede wszystkim z posiadanymi kwalifikacjami, często nie wystarczającymi na obecnym rynku pracy. Ponadto pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby starsze, są to różne przyczyny m.in. stan zdrowia, ochrona wynikająca z kodeksu pracy.

Urzędy pracy prowadzą aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu są to m.in. staże dla osób bezrobotnych, roboty publiczne, prace interwencyjne, przeznaczanie środków unijnych na aktywizację np. jednorazowe dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej, przyznawanie dodatków aktywizacyjnych, kierowanie na szkolenia oraz kursy zawodowe, a także refundowanie pracodawcom kosztów związanych z doposażeniem miejsc pracy.

Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
WIELKOPOLSKIE	93311	77697	58857	50867	46313	60958	49850
Duszniki	181	150	148	116	88	115	112
Kuślin	94	81	68	58	61	86	77
Lwówek	201	175	117	102	108	173	123
Opalenica	245	223	159	125	141	225	153
Nowy Tomyśl	404	276	219	244	245	364	251
Pniewy	327	253	226	146	126	196	153
Miedzichowo	80	59	49	49	42	56	50
Suma dla gmin LGD	1532	1217	986	840	811	1215	919

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

Osoby bezrobotne z podziałem na płeć

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Lwówek	M	K	M	K
	56	67	2,0%	2,7%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Opalenica	M	K	M	K
	67	86	1,3%	1,9%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Pniewy	M	K	M	K
	41	112	1,0%	3,2%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Duszniki	M	K	M	K
	47	65	1,6%	2,5%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Kuślin	M	K	M	K
	28	49	1,6%	3,5%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Miedzichowo	M	K	M	K
	22	28	1,8%	2,7%

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani wg. płci		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg. płci	
Nowy Tomyśl	M	K	M	K
	112	139	1,3%	1,8%

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba osób objętych pomocą społeczną na obszarze LGD

Gmina	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego		Ogółem Gospodarstw a domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku		Ogółem Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku
	Poniżej kryterium dochodowego	Powyżej kryterium dochodowego		Poniżej kryterium dochodowego	Powyżej kryterium dochodowego	
Pniewy	61	137	198	149	263	412
Opalenica	63	110	173	138	258	396
Lwówek	77	58	135	183	124	307
Kuślin	62	49	111	111	105	216
Nowy Tomyśl	167	162	329	293	289	582
Miedzichowo	60	25	85	135	72	207
Duszniki	42	45	87	101	91	192

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

4.4.4. Działalność sektora społecznego w tym rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Na obszarze LSR funkcjonuje wiele organizacji z sektora społecznego, przyjmujących formę organizacji formalnych, bądź nieformalnych. Aktywność społeczna w ostatnim czasie znacznie wzrosła.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w gminach LGD pozwala zarysować stopień angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych, jak i zdolność do organizowania pomocy. Średnio w każdej z gmin zarejestrowanych było 44 takich instytucji na każde 10 tysięcy mieszkańców, to więcej niż w województwie wielkopolskim. Stosunkowo najwięcej organizacji społecznych funkcjonuje w gminie Lwówek, aż 63, najmniej natomiast w gminie Opalenica, jedynie 31. Pozytywną tendencją wydaje się być jednak wzrost liczby fundacji i stowarzyszeń w każdej z gmin względem roku 2015. Większość organizacji lokalnych posiada niewielki potencjał finansowy oraz organizacyjny, przez co w dużym stopniu działania są ograniczone. Pomimo rosnącej aktywności społecznej mieszkańców nadal zauważa się brak wystarczającego wsparcia organizacyjno-finansowego dla organizacji. Inicjatywy lokalne, które inicjowane są aby rozszerzyć ofertę kulturalną obszaru często nie są realizowane ze względu na niewystarczającą ilość środków finansowych jak i brak wsparcia merytorycznego. Kwestie te poruszane były podczas spotkań konsultacyjnych.

Zestawienie podmiotów sektora społecznego na obszarze LSR

Gmina	Fundacje	Stowarzyszenia rejestrowe	Kluby sportowe z UKS-ami	OSP	KGW rejestrowane
Duszniki	0	4	4	13	2
Kuślin	0	3	4	8	1
Lwówek	2	26	8	10	2
Opalenica	0	19	9	8	0
Miedzichowo	1	5	1	4	2
Nowy Tomyśl	11	46	24	6	9
Pniewy	1	18	6	12	1
Ogółem w LGD	15	121	56	61	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
WIELKOPOLSKIE	36	38	40	39	40	41
Duszniki	39	39	39	39	41	42
Kuślin	43	47	49	53	56	57
Lwówek	58	59	61	59	62	64
Opalenica	26	27	28	27	28	29
Nowy Tomyśl	32	32	35	35	35	35
Pniewy	33	34	36	35	37	38
Miedzichowo	36	38	38	38	38	37
Średnia dla gmin LGD	38	39	41	41	42	43

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

4.4.5. Infrastruktura społeczna- edukacyjna i kulturalna

Na terenie LGD funkcjonują następujące podmioty edukacyjne.

DUSZNIKI

Gmina Duszniki	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Szkoła Podstawowa Duszniki	535	Gmina Duszniki
Szkoła Podstawowa Grzebienisko	223	Gmina Duszniki

Przedszkole Sędzinko	52	Gmina Duszniki
Przedszkole w Dusznikach	368	Gmina Duszniki
Suma	1178	

KUŚLIN

Gmina Kuślin	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Szkoła Kuślin	710	Gmina Kuślin
Suma	710	

LWÓWEK

Gmina Lwówek	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Szkoły Podstawowe	787	Gmina Lwówek
Przedszkola	349	Gmina Lwówek
Żłobek	52	Gmina Lwówek
Suma	1188	

OPALENICA

Gmina Opalenica	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Szkoły Opalenica	2 211	Gmina Opalenica oraz w przypadku szkoły w Urbanowie i Kopankach Stowarzyszenia
Oddziały przedszkolne w szkołach	412	
Przedszkole Nr 1	181	
Przedszkole nr 2	124	
Żłobek	48	
Opalenica Przedszkole Prywatne	27	
Przedszkole Wojnowice	77	
Suma	3080	

MIEDZICHOWO

Gmina Miedzichowo	Liczba dzieci	Organ prowadzący
1 Przedszkole Publiczne	103	Osoba fizyczna
2 Szkoły	341	Gmina Miedzichowo
Oddziały Przedszkolne w szkole	62	Gmina Miedzichowo
Suma	506	

NOWY TOMYŚL

Gmina Nowy Tomyśl	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Szkoły Podstawowe	2857	Gmina Nowy Tomyśl
Przedszkola i oddziały przedszkolne	1203	Gmina Nowy Tomyśl
Żłobek	150	Gmina Nowy Tomyśl
Suma	4210	

PNIEWY

Gmina Pniewy	Liczba dzieci	Organ prowadzący
Przedszkole Miś w Pniewach	328	Gmina Pniewy
Szkoła Podstawowa w Chełmnie	165	Gmina Pniewy

Szkoła Podstawowa w Nojewie	172	Gmina Pniewy
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pniewach	985	Gmina Pniewy
Zespół Szkół im. Emilii Sczanieckiej	810	Gmina Pniewy
Suma	2460	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

4.4.6. Infrastruktura kulturalna

Gmina	Liczba ośrodków kultury, bibliotek, kin	Liczba obiektów sportowych	Liczba miejsc rekreacji (place zabaw, parki)	Liczba miejsc spotkań dziennego pobytu
Duszniki	1	2	Place zabaw, Parki	0
Kuślin	3	2	10	0
Lwówek	17	10	20	1
Opalenica	4	36	46	1
Miedzichowo	3	2	7	0
Nowy Tomyśl	2 domy kultury 1 biblioteka- 5 filii	29	31	1
Pniewy	1	11	22	1
razem	37	92	136	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

4.4.7. Problemy społeczne z uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego

Osrodki Pomocy, które funkcjonują na terenie LGD mają za zadanie przeciwdziałać problemom bezrobocia, ubóstwa oraz patologiom. W ostatnich latach spadła liczba osób korzystających z różnych form pomocy. Podczas konsultacji nie wskazywano na problem ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Spada liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W 2020 roku było ich średnio 353 w każdej gminie. W 2015 roku teren zamieszkiwało 640 osób wymagających pomocy, co oznacza spadek tej liczby o 45%. Najwięcej beneficjentów zamieszkuje gminę Miedzichowo: 619 osób, niemal trzy razy więcej, niż gminę Duszniki, gdzie z pomocy społecznej korzystają 222 osoby na 10 tys. ludności. Największy spadek od roku 2015 należy przypisać gminie Kuślin, z 1084 liczba ta spadła do 422. Najmniejsza dynamika spadku dotyczy gminy Pniewy, od 2015 spadek o 25%. W sumie na terenie LGD znajduje się 1173 gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
województwo wielkopolskie	635	573	514	463	430	389
Duszniki	482	422	359	318	293	222
Kuślin	1084	876	526	503	616	422
Lwówek	624	523	487	392	396	377
Opalenica	385	391	354	345	331	287
Nowy Tomyśl	378	317	279	250	240	241
Pniewy	397	330	275	318	313	300
Miedzichowo	1131	930	881	807	740	619

Średnia dla gmin LGD	640	541	452	419	418	353
-----------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych 2020

4.4.8. Infrastruktura techniczna

Na obszarze realizacji LSR przebiega droga krajowa nr 92 i nr 2. Przez gminę Opalenica i Nowy Tomyśl biegnie ważna linia kolejowa Warszawa- Berlin. Gminy Duszniki, Kuślin, Nowy Tomyśl i Miedzichowo łączy autostrada A2. W Polsce wiele połączeń kolejowych zostało zlikwidowanych. Mimo zmniejszenia liczby pociągów na terenie LSR istnieje możliwość komunikacji kolejowej. Na terenie gminy Pniewy przebiegała także linia kolejowa jest ona jednak nieczynna, częściowo rozebrana, a tym samym wyłączona z ruchu. Transport kolejowy rozważał ponowne uruchomienie trasy jednak ze względu na duże koszty rewitalizacji rozmowy zakończyły się fiaskiem. Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy wskazywali na ograniczoną dostępność komunikacyjną do obiektów użyteczności publicznej, w których są świadczone np. usługi zdrowotne. Ponadto poruszano problem niezadawalającego stanu nawierzchni dróg gminnych i powiatowych. Tematem przewijającym się podczas spotkań było upowszechnianie instalacji OZE. Wskazywano także konieczność podnoszenia wiedzy w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatu, a także wspieranie innowacyjnych działań w celu poprawy ochrony środowiska. W obecnej sytuacji ustawodawstwo europejskie i krajowe kładzie coraz większy nacisk na zrównoważony rozwój i politykę, która sprzyja środowisku. Wszystkie te działania powodują, że coraz więcej powstaje instalacji wykorzystujących energię odnawialną. Działania zaplanowane w LSR będą miały na celu obniżenie poziomu zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, redukcji CO2 zwłaszcza poprzez rozbudowę i modernizację instalacji wykorzystujących OZE oraz wymiany źródeł ciepła. Ograniczenie zużycia energii cieplnej i elektrycznej przyczyni się w znaczny sposób do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, jak też racjonalnych wydatków ponoszonych na energię. Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń, a wśród społeczeństwa wpłynie na wzrost świadomości ekologicznej oraz podejmowanie działań proekologicznych. Wszystkie te działania wpłyną na stopniowe ograniczenie efektu cieplarnianego. Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych z węglowych na ekologiczne przyczyni się do zredukowania CO2. Zamontowanie energooszczędnego oświetlenia ma także duży wpływ na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez mniejsze zużycie prądu. Na obszarze LGD można zaobserwować jeszcze budynki zawierające azbest. Zgodnie z zaleceniami Unii Europejskiej wskazanie jest bezwzględne jego usunięcie. Podczas spotkań konsultacyjnych i poruszanych tematów dotyczących potrzeb mieszkańców, zwracano uwagę na konieczny dalszy rozwój infrastruktury technicznej i społecznej. Zwrócono też uwagę na duże tempo przemian w tym zakresie w ostatnich latach.

4.4.9. Grupy w niekorzystnej sytuacji

Obszar LGD charakteryzuje się ubogą ofertą spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Na terenach wiejskich nie ma zapewnionej oferty skierowanej na rozwój i wykorzystanie potencjału ludzi młodych. Ważnym z punktu widzenia realizacji działań w ramach LSR jest stworzenie warunków, które przyczynią się do pozostania ludzi młodych i zakładaniu przez nich rodzin w miejscu zamieszkania.

Kobiety są bardziej zagrożone bezrobociem długotrwałym od mężczyzn, co wynika z danych udostępnionych przez Urząd Pracy. Ponadto dane statystyczne pokazują większy odsetek kobiet wśród bezrobotnych, co odzwierciedla ich niekorzystną sytuację na rynku pracy. Ograniczona dostępność do żłobków i przedszkoli sprawia trudność pogodzenia życia zawodowego z prywatnym. Wsparcie aktywności zawodowej **kobiet** umożliwi zwiększenie ich szans na rynku pracy i dostosowanie życia zawodowego do indywidualnych realiów życiowych, dlatego uznano tę grupę społeczną jako będącą w niekorzystnej sytuacji.

Komunikowanie z grupami w niekorzystnej sytuacji będzie wielopłaszczyznowe: media, sołectwa, gminy. LGD posiada stronę internetową oraz na facebooku, co jest szybkim źródłem przekazywania informacji, dodatkowo nowo powstałe infokioski w ramach projektu współpracy znajdują się w miejscowościach- siedzibach gmin i są ogólnodostępne. LGD współpracuje z gazetami lokalnymi, które zamieszczają wszelkie przekazywane informacje. Istotną formą komunikacji są także tablice sołectw. LGD ma ścisły kontakt z organizacjami pozarządowymi w tym stowarzyszenia, KGW, OSP i UTW, za pośrednictwem których przekazywana jest też informacja o działaniach bieżących.

4.4.10. Wsparcie finansowe z innych programów.

LGD KOLD planuje korzystanie z programów regionalnych, szczególnie dedykowanych dla wsi. KOLD jest beneficjentem programu Działaj Lokalnie i każdego roku planuje korzystanie z tego programu pozyskując dofinansowanie dla ok 10 organizacji pozarządowych jako granty. Planuje się także aplikowanie o środki z programu Erasmus+, z którego w poprzednim okresie korzystano w projekcie międzynarodowym dla dorosłych. LGD KOLD pomaga także organizacjom pozarządowym w tym KGW w aplikowaniu środków z gmin i powiatów.

Rozdział V. Spójność, komplementarność i synergia

Lokalna Strategia Rozwoju LGD KOLD jest dokumentem zintegrowanym i spójnym wewnątrz. Cele szczegółowe, przedsięwzięcia i operacje w ramach przedsięwzięć wynikają z diagnozy obszaru, badań ankietowych, analizy SWOT, spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, na bazie których utworzone zostało drzewo problemów, a następnie drzewo celów LSR. Trzy cele oraz przedsięwzięcia realizują wszystkie cele postawione przed RLKS, zarówno w PS WPR 2023-2027, jak i RPOWP 2023-2027. Z drugiej strony integrują w ramach poszczególnych celów różne sektory, partnerów, zasoby i branże działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Trzy cele LSR, wykorzystując komplementarnie środki PS WPR (EFRROW) i RPOWP (EFS i EFRR), w poszczególnych celach, spójnie i kompleksowo odpowiedzą na główne wyzwania wskazane w diagnozie, wynikach badań ankietowych, spotkań z mieszkańcami i analizie SWOT w trzech podstawowych obszarach:

1. Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD.
2. Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru.
3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru KOLD.

Cel 1 - Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD.

W ramach, tego celu zostaną zrealizowane przedsięwzięcia w ramach EFROW, EFRR oraz EFS+ które są integralnie spójne z wynikami analiz SWOT, spotkań konsultacyjnych oraz strategiami rozwoju gmin wchodzących w skład LGD KOLD.

- **Przedsięwzięcie 1.1 Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności**

Sposób realizacji:

- rozwój kompetencji cyfrowych, zainteresowań seniorów;
- działania animacyjne, zainteresowania dzieci i młodzieży oraz kobiet szczególnie z regionalizmu (tradycje i zwyczaje lokalne) i ekologii;
- zwyczaje i tradycje regionalne z wyposażeniem zespołów artystycznych

PS WPR – projekt grantowy

- **Przedsięwzięcie 1.2. Inicjatywy do wspólnego działania**

Sposób realizacji

- współpraca młodzieży z innymi LGD-ami i podmiotami, szczególnie w dziedzinie historii i tradycji regionu;
- współpraca organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury, turystyki, sportu w tym międzypokoleniowość

PS WPR - projekty partnerskie krajowe i zagraniczne

- **Przedsięwzięcie 1.3. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej**

Sposób realizacji

- dostosowanie obiektów kultury i świetlic wiejskich wraz z zakupem wyposażenia dla tych miejsc realizujących usługi dla mieszkańców w tym szczególnie dla dzieci i młodzieży, seniorów i kobiet

PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych**

Sposób realizacji

- organizowanie spotkań z tradycji i zwyczajów lokalnych, turystycznych i sportowych z uwzględnieniem promocji zespołów artystycznych, KGW

PS WPR – operacja własna

- **Przedsięwzięcie 1.5. Nasze dziedzictwo**

Sposób realizacji

- wsparcie dla odnowy małych obiektów dziedzictwa kulturowego
- wsparcie dla organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców promujących kreatywność i dziedzictwo kulturowe w tym dla projektów partnerskich

EFRR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej**

Sposób realizacji

- wsparcie dla ośrodków aktywności społecznej w tym świetlic wiejskich w przystosowaniu infrastruktury oraz jej wykorzystaniu dla zagospodarowania czasu wolnego kobiet, młodzieży i seniorów z uwzględnieniem międzypokoleniowości

EFRR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 1.7. Uczymy się przez całe życie**

Sposób realizacji

- wsparcie dla lokalnych inicjatyw podnoszenia kompetencji cyfrowych oraz zainteresowań mieszkańców w tym UTW oraz KGW

EFS+ - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego**

Sposób realizacji

- wsparcie dla poprawy warunków przedszkoli i szkół w podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej z uwzględnieniem wyrównywania szans dla wszystkich dzieci oraz rozwoju zainteresowań i uzdolnień w edukacji poza formalnej
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz wzmocnienie szkolnictw zawodowego w tym doradztwa

EFS+ - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej**

Sposób realizacji

- wsparcie dla działań aktywizujących i integrujących społeczność lokalną w tym kobiet, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzież

EFS+ - projekt grantowy

Cel 2 - Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru. W ramach, tego celu zostaną zrealizowane przedsięwzięcia w ramach EFROW, EFRR oraz EFS+ które są integralnie spójne z wynikami analiz SWOT, spotkań konsultacyjnych oraz strategiami rozwoju gmin wchodzących w skład LGD KOLD

- **Przedsięwzięcie 2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw na terenie LGD KOLD**

Sposób realizacji

- wsparcie dla rozpoczęcia działalności gospodarczej i rozwoju firm, szczególnie nakierowane na przetwórstwo lokalne, usługi turystyczne, rekreacyjne, rehabilitacyjne, zdrowotne, „zielone miejsca pracy”, usługi związane z nowymi technologiami i komunikatorami oraz promocją regionu, punkty informacyjne, wydawnictwa, portale

PS WPR – konkurs klasyczny

- **Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój turystyki wiejskiej**

Sposób realizacji

- wsparcie dla tworzenia i rozszerzenia działalności agroturystycznej, tworzenia zagród edukacyjnych w tym przy gospodarstwach rolnych

PS WPR – konkurs klasyczny

- **Przedsięwzięcie 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD**

Sposób realizacji

- wsparcie dla renowacji małej infrastruktury zabytków, dziedzictwa kulturowego z ich zabezpieczeniem
- wsparcie dla usług promocyjnych zakresie punktów informacyjnych, wydawnictw, portali

PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

Cel 3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD.

W ramach tego celu zostaną zrealizowane przedsięwzięcia w ramach EFROW, EFRR oraz EFS+ które są integralnie spójne z wynikami analiz SWOT, spotkań konsultacyjnych oraz strategiami rozwoju gmin wchodzących w skład LGD KOLD

- **Przedsięwzięcie 3.1. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna**

Sposób realizacji

- wsparcie dla tworzenia, renowacji, znakowania szlaków turystycznych, małej infrastruktury rekreacyjnej, placów zabaw i boisk sportowych z ich oświetleniem i jego modernizacją

PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku**

Sposób realizacji

- warsztaty i zajęcia rekreacyjne i sportowe szczególnie dzieci i młodzieży wraz z doposażeniem w drobny sprzęt do realizacji

PS WPR - granty w tym z koncepcji SV

- **Przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnianie ekologii**

Sposób realizacji

- o wsparcie dla innowacyjnych projektów na rzecz tworzenia lokalnych miejsc ekspozycji i rozwiązań w zakresie OZE

PS WPR - projekty partnerskie krajowe i zagraniczne

- Przedsięwzięcie **3.4. Turystyka w parze z ochroną powietrza**

Sposób realizacji

- o wsparcie dla lokalnej sieci dróg pieszo-rowerowych oraz miejsc rekreacji z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii

EFRR - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

Założenia LSR LGD KOLD są także zgodne i komplementarne z innymi dokumentami planistycznymi na poziomie kraju, województwa, powiatów i gmin. Poniżej dokonano porównania celów i założeń wybranych dokumentów z celami LSR LGD KOLD.

Cel strategii		Zgodność z dokumentami strategicznymi
Cel ogólny 1 Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD.		
1.1. Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności	Na szczeblu WOJEWÓDZKIM • Zgodność z celami i kierunkami działań „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030r.”, w zakresie CELU OPERACYJNEGO 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy poprzez: Poprawę jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy, Wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym oraz Nowoczesna infrastruktura dla edukacji, w tym TIK ale również z CELEM OPERACYJNYM 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wkluczeniom poprzez: Poprawa dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej, Wyrównywanie szans edukacyjnych, Rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej • CEL OPERACYJNY 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu poprzez: ♣ Kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych ♣ Wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury ♣ Rozwój przemysłu czasu wolnego	
1.2. Inicjatywy do wspólnego działania		
1.3. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej		
1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych		
1.5. Nasze dziedzictwo		
1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej		
1.7. Uczymy się przez całe życie		
1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego		
1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej		
		NA SZCZEBLU POWIATOWYM (STRATEGIA POWIATU NOWOTOMYSKIEGO) Cel szczegółowy 1.5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w powiecie nowotomyskim Kierunki działania: 1.5.1 pomoc i wsparcie jednostek samorządu powiatowego na rzecz tworzenia nowych organizacji pozarządowych, 1.5.2 pomoc i wsparcie dla istniejących organizacji pozarządowych, Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Nowotomyskiego na lata 2018 - 2028 94 1.5.3 pomoc jednostek samorządu powiatowego dla aktywizacji działań w zakresie organizacji i działalności struktur wolontariatu w powiecie nowotomyskim NA SZCZEBLU GMINNYM LWÓWEK Wzrost kompetencji mieszkańców oraz rozwój kapitału ludzkiego MIEDZICHOWO Inwestycje w kapitał ludzki

	OPALENICA Rozwój systemu usług społecznych w Gminie KUŚLIN Zapewnienie mieszkańcom możliwie najlepszego poziomu życia NOWY TOMYŚL Społeczeństwo: Poprawa jakości życia poprzez zagwarantowanie mieszkańcom wysokiej jakości usług społecznych stanowiących odpowiedź na ich potrzeby DUSZNIKI Cel strategiczny nr 2 Zapewnienie wysokiego poziomu infrastruktury i usług społecznych PNIEWY AKTYWNE I ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO W GMINIE PNIEWY.
Cel 2 - Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru	
2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw na terenie LGD KOLD 2.2. Rozwój turystyki wiejskiej 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD	NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM CEL OPERACYJNY 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia poprzez: Tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, Aktywizacja niewykorzystanych zasobów pracy NA SZCZEBLU POWIATOWYM (STARTEGIA POWIATU NOWOTOMYSKIEGO) Cel szczegółowy 2.2: Wsparcie rozwoju infrastruktury kulturalnej i sportowej Kierunki działania: 2.2.1 wsparcie organizacyjne i finansowe samorządu powiatowego dla organizatorów imprez i zawodów sportowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym odbywających się na terenie powiatu nowotomyskiego, 2.2.2 organizacja imprez i zawodów sportowych o zasięgu powiatowym rozpowszechniających kulturę fizyczną wśród mieszkańców powiatu, 2.2.3 współudział finansowy samorządu powiatowego w rozbudowie istniejącej infrastruktury placówek kulturalnych oraz obiektów sportowych, NA SZCZEBLU GMINY PNIEWY TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI W GMINIE PNIEWY. PROMOCJA GMINY I PRODUKTÓW LOKALNYCH. ROZWÓJ OFERTY TURYSTYCZNEJ I WYPOCZYNKOWEJ, OPARTEJ NA ZASOBACH REGIONU DUSZNIKI Zapewnienie dogodnych warunków życia i inwestowania na terenie Gminy, Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości KUŚLIN Wypracowanie pozytywnego wizerunku gminy jako nowoczesnej, dynamicznie rozwijającej się, bezpiecznej i dbającej o ekologię OPALENICA Rozwój systemu usług społecznych w Gminie MIEDZICHOWO Rozwój systemu usług społecznych w Gminie LWÓWEK Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjału rozwojowego gminy NOWY TOMYŚL Gospodarka: Efektywna gospodarka, wykorzystująca lokalne zasoby i wspierająca rozwój lokalnej przedsiębiorczości

Cel 3 - Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD		
3.1.	Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna	NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM
3.2.	Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku	CEL OPERACYJNY 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski poprzez Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości, Poprawa jakości powietrza, Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
3.3.	Upowszechnianie ekologii	NA SZCZEBLU POWIATU
3.4.	Turystyka w parze z ochroną powietrza	Obszar strategiczny 5: OCHRONA ŚRODOWISKA Cel szczegółowy 5.1: Poprawa jakości ochrony środowiska Kierunki działania: 5.1.1 współpraca z gminami w zakresie doskonalenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, 5.1.2 współpraca ze służbami w zakresie prewencji oraz neutralizacji zagrożeń wynikających z niewłaściwego zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych, 5.1.3 minimalizacja emisji zanieczyszczeń i substancji szkodliwych do powietrza, 5.1.4 współpraca z gminami przy realizacji programu likwidacji azbestu, 5.1.5 termomodernizacja obiektów oraz modernizacja systemów ogrzewania w budynkach będących własnością lub w zarządzie Powiatu, 5.1.6 wsparcie w zakresie pozyskiwania odnawialnych źródeł energii,
		NA SZCZEBLU GMINY
		KUŚLIN
		Wypracowanie pozytywnego wizerunku gminy jako nowoczesnej, dynamicznie rozwijającej się, bezpiecznej i dbającej o ekologię
		OPALENICA
		Dbłość o środowisko naturalne Gminy
		LWÓWEK
		Dostosowanie przestrzeni gminy do wyzwań XXI wieku
		DUSZNIKI
		Ochrona środowiska i zagospodarowanie przestrzenne
		PNIEWY
		OCHRONA ŚRODOWISKA I RACJONALNE KORZYSTANIE Z ZASOBÓW PRZYRODY.
		MIEDZICHOWO
		Infrastruktura turystyczna
		NOWY TOMYŚL
		Środowisko: Poszanowanie środowiska naturalnego oraz kształcenie świadomego ekologicznie społeczeństwa

Jeśli mówimy o RLKS, społeczność lokalna największą przyszłość wiąże z zrównoważonym rozwojem oraz przeciwdziałaniem pogarszaniu się środowiska, którego jakość ma wpływ na warunki życia oraz potencjał rozwoju danego obszaru. LGD KOLD wdrażać będzie w ramach strategii rozwoju realizować przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnianie ekologii. Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem małej aktywności współpracy mieszkańców z innymi regionami w tym zagranicznymi przy posiadaniu współpracy gmin i powiatów obszaru LSR z JST spoza obszaru oraz organizacji pozarządowych nawiązanych z innymi obszarami LGD, a także na przeciwdziałanie ksenofobii.

Działania planowane są jako:

- operacje partnerskie krajowe na obszarze LSR w zakresie ekologii
- projekty partnerskie krajowe poza obszarem LSR w dziedzinie historii i tradycji obszaru oraz turystyki z tworzeniem lokalnych ekspozycji,
- projekty partnerskie zagraniczne związane z historią regionu z krajami przygranicznymi (Niemcy, Litwa, Słowacja).

Rekomendowane zadania:

- projekt partnerski dla mieszkańców dotyczący warsztatów z tworzeniem ekspozycji historii i tradycji, wydanie publikacji; - zagraniczny – 3- 4 partnerów
- seminaria z wizytami studyjnymi miejsc z zastosowaniem OZE - krajowy
- organizacja eventu ekologicznego z udziałem organizacji pozarządowych na terenie KOLD
- doposażenie miejscowych ekspozycji historycznych i tradycji lokalnych w zabezpieczenia i oświetlenia z możliwym zastosowaniem OZE.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacją są spotkania z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i turystycznych, gdzie zastosowano OZE oraz tworzenie miejsc ekspozycji, szczególnie w partnerstwie. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych.

Wskaźniki produktu: R.1.1. : Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom

- liczba kursów, szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, wydarzeń i imprez kulturalnych, opracowań, wydawnictw

Wskaźniki rezultatu: R.1 PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.

Innowacyjność i inkluzywność w LGD KOLD. Kryterium innowacyjności zostało uwzględnione w lokalnych kryteriach wyboru projektów. W kryteriach przedstawiono następującą definicję innowacyjności: Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych. Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja. Zastosowano ją w lokalnych kryteriach wyboru operacji w zasadzie we wszystkich przedsięwzięciach:

Kryterium inkluzywności zostało uwzględnione w lokalnych kryteriach wyboru projektów. W kryteriach przedstawiono następującą definicję inkluzywności: powszechny i dostępny, przeznaczony dla każdego, nie są tutaj istotne żadne kryteria klasyfikacyjne. Stosowanie kryteriów wyboru operacji oraz wskaźniki LSR pozwolą na osiągnięcie wskaźników określonych dla celów PS WPR na lata 2023-2027, oraz celów EFS+ i EFRR. LGD KOLD przewiduje realizację projektów grantowych z PS WPR 2023-2027 oraz EFS+. Będą to projekty realizowane w ramach następujących Przedsięwzięć: *Przedsięwzięcie 1.1. Wsparcie aktywności seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności; Przedsięwzięcie 3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku - z PS WPR oraz Przedsięwzięcie 1.9. Wsparcie działań na rzecz społeczności lokalnej - z EFS+.* LGD KOLD przewiduje także realizację projektów partnerskich (dawniej Współpracy) ogłaszanych w formie grantów w następujących Przedsięwzięciach : *Przedsięwzięcie 1.2 Inicjatywy do wspólnego działania. Przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnianie ekologii.* Przewidziana jest także realizacja projektu własnego w ramach *Przedsięwzięcie 1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych.* W projekcie własnym wartością dodaną będzie wkład własny większy o 5% od wymaganego w Programie. Szczegółowy sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru zostanie zawarty w Procedurach oceny i wyboru operacji. Wybór projektów z EFRR zgodny jest z kryteriami dla tego projektu uwzględnianymi w *Przedsięwzięcie 1.5. Nasze dziedzictwo; Przedsięwzięcie 1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej; Przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnianie ekologii.* Wybór projektów z EFS+ zgodny jest z kryteriami dla tego projektu uwzględnianymi w *Przedsięwzięcie 1.7 Uczymy się przez całe życie; Przedsięwzięcie 1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego; Przedsięwzięcie 1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej.* Dzięki zaangażowaniu ich otoczenia cel 1 komplementarnie oddziałuje z założeniami celu 2 (w zakresie aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy i celu 3 (w zakresie infrastruktury turystyczno- wypoczynkowej i społecznej)). W przekonaniu mieszkańców obszaru KOLD realizacja celu 1 LSR, zawartych w nim przedsięwzięć przyczyni się do wsparcia budowaniu kapitału społecznego, a tym samym wzrostu partycypacji społecznej w realizacji lokalnej strategii rozwoju. Będzie to możliwe poprzez realizację przedsięwzięć obejmujących szeroką aktywizację społeczności lokalnej, w tym poprzez organizacje społeczne i inicjatywy lokalne. Mając na uwadze problemy zgłaszane w poszczególnych gminach, należy kierować się w stronę wzmocnienia kapitału społecznego poprzez lokalne inicjatywy zagospodarowania czasu wolnego w oparciu o lokalne potrzeby i zasoby małych społeczności. Odpowiednim działaniem będzie wsparcie i promocja osób starszych poprzez wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania Klubów seniora oraz wsparcie oferty organizacji czasu wolnego seniorów. Tworzenie i rozwój miejsc spotkań oraz wspomaganie przedszkoli i szkół oraz świetlic w poszerzeniu gamy zajęć zainteresowań dzieci i młodzieży umożliwi kobietom szerszy dostęp do rynku pracy oraz rozwoju społecznego. LSR przewiduje również

wsparcie realizacji celu działaniami aktywizacyjnymi realizowanymi przez LGD – będącą animatorem i promotorem aktywizacji społeczności LGD oraz międzynarodowego projektu partnerskiego na rzecz dzieci i młodzieży. Dlatego też LGD KOLD zakłada, iż cel 1 LSR będzie realizować kompleksowe i komplementarne przedsięwzięcia na rzecz wsparcia integracji lokalnych społeczności, w tym osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w dążeniu do redukcji ubóstwa i dysproporcji w dostępie do usług społecznych i zatrudnienia, a tym samym do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Realizacja założeń Celu 1 będzie możliwa dzięki przyjęciu założeń o realizacji przedsięwzięć.

Cel 1. Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD

Mając na uwadze dane zawarte w diagnozie oraz przede wszystkim dane uzyskane w wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych przy formułowaniu celu oparto się na wnioskach społeczności lokalnej uczestniczącej w konsultacjach. Zwracała ona uwagę na specyfikę obszaru LGD KOLD, charakteryzującą się oddaleniem od dużych aglomeracji, częściowo znacznym rozproszeniem osadnictwa oraz znacznymi dystansami pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Specyfika fizyczna wpływa na relacje pomiędzy mieszkańcami. Osłabia poczucie więzi społecznych. Mieszkające tutaj rodziny, w tym zagrożone wykluczeniem społecznym, instytucje wpierające pomoc społeczną, jak również samorządy wyrażają przekonanie o potrzebie wsparcia przede wszystkim dzieci i młodzieży, seniorów, a nade wszystko **kobiety**, ich otoczenia, środowiska, a przez to wzmacniania integracji, budowania więzi i kapitału społecznego. Stąd też kompleksowe wsparcie grup zagrożonych i wykluczonych społecznie, w tym przede wszystkim **kobiety** poprzez ich edukację, aktywizację w czasie wolnym i wsparcie instytucjonalne. Dzięki zaangażowaniu ich otoczenia cel 1 komplementarnie oddziałuje z założeniami celu 2 (w zakresie aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy i celu 3 (w zakresie infrastruktury turystyczno- wypoczynkowej i społecznej).

UZASADNIENIE CELU 1 ORAZ SPOSÓB REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Mając na uwadze powyższą charakterystykę celu 1 zostanie on zrealizowany poprzez następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie 1.1. Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności.

Wsparcie potencjału dzieci i młodzieży, ich otoczenia oraz seniorów i **kobiet** w tym KGW na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia. Specyfika gmin KOLD charakteryzująca się rozproszeniem poszczególnych miejscowości oraz marginalnym położeniem w stosunku do dużych ośrodków, wpływają negatywnie na dorastające i rozwijające się tutaj pokolenie dzieci i młodzieży. Przeprowadzone konsultacje społeczne dają mandat KOLD do wsparcia w szczególności tej grupy i jednocześnie dzięki niej docierania do otoczenia – osób dorosłych, mieszkańców obszaru KOLD. Realizacja celu będzie możliwa za pomocą organizowania społeczności lokalnej z wykorzystaniem takich narzędzi jak praca animacyjna, kluby młodzieżowe, kluby seniora, rozwój Kół Gospodyń Wiejskich, edukacja społeczna i obywatelska. Podjęte zostaną więc wyzwania stojące przed LSR i wspierane będą wielopłaszczyznowo w ramach tego celu i komplementarnie będą uzupełniane przedsięwzięciami. Z jednej strony dzięki realizacji LSR nastąpi poprawa oferty edukacji w szkołach kształcenia ogólnego, w zakresie kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy, a także zachowania tradycji i zwyczajów lokalnych w oparciu o dziedzictwo kulturowe w zderzeniu z osobami starszymi jako międzypokoleniowość. Wpłynie to na wyrównanie szans dzieci i młodzieży z terenów wiejskich. Kompleksowość wsparcia procesów partycypacyjnych i aktywizacja zapewniona zostanie poprzez równoległe wsparcie dzieci i młodzieży w ramach programów aktywności lokalnej realizowanych poza szkołą. Wsparcie w tym celu szczegółowym uzupełnione zostanie przedsięwzięciami z zakresu upowszechniania oferty świetlic środowiskowych, miejsc wsparcia dziennego różnego typu, w których organizowane będą min. zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz edukacji cyfrowej szczególnie dla seniorów. LGD KOLD zamierza prowadzić działania wzmacniające i utrwalające efekt integracji i aktywizacji **kobiet** jako grupy będącej w niekorzystnej sytuacji szczególnie z w zakresie dziedzictwa kulturowego. Grupy będąca w niekorzystnej sytuacji w ramach przedsięwzięć odnoszą się do grup docelowych wskazanych w ramach odpowiednich działań opisanych w FEW Województwa Wielkopolskiego na lata 2020-2027.

Zakłada się realizację projektów polegających na wsparciu dla tworzenia i funkcjonowania Klubów seniora. Będzie to idealne miejsce spotkań osób starszych, które ze względu na wiek, stan zdrowia czy niepełnosprawność, są osobami niesamodzielnymi poprzez działania związane z rozwojem kompetencji cyfrowych oraz zainteresowań. Także wsparcie dzieci i młodzieży w ramach programów aktywności lokalnej realizowanych poza szkołą celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu zagrożonych dzieci i młodzieży w jej najbliższym otoczeniu. Taka formuła umożliwi naturalne dotarcie do otoczenia dzieci i młodzieży – rodzin, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym. Odbywać się ma to na wielu płaszczyznach społecznych i edukacyjnych, poprzez realizację programów wsparcia młodzieży w społecznościach; wspieraniu grup nieformalnych i formalnych dzieci i młodzieży wraz z

otoczeniem dorosłych, szczególnie z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (**kobiety**), przy gminnych centrach kultury/OPS czy świetlicach wiejskich. Wsparcie w tym celu szczegółowym uzupełnione zostanie przedsięwzięciami z zakresu upowszechniania oferty świetlic środowiskowych, miejsc wsparcia dziennego różnego typu, w których organizowane będą min. zajęcia socjoterapeutyczne. Działania tematycznie będą ukierunkowane szczególnie na zwyczaje i tradycje regionalne. Dzięki temu realizacja LSR naturalnie oddziaływać będzie na rodziny dzieci korzystające z takiego wsparcia, poprzez umożliwienie rodzicom/opiekunom, szczególnie **kobietom** wykorzystania czasu na doszkalanie się czy szukanie pracy, w tym również wykorzystania oferty LSR realizowanej na rzecz aktywności społecznej, zawodowej osób wykluczonych społecznie. Komplementarność: przystosowanie infrastruktury kulturalnej ze środków EFRR natomiast zajęcia ze środków EFS+.

Przedsięwzięcie 1.2. Inicjatywy do wspólnego działania.

Przedsięwzięcie to zamierza prowadzić działania wzmacniające i utrwalające efekt integracji i aktywizacji młodzieży w zakresie postaw liderkich, poprzez realizację Międzynarodowego Projektu Współpracy Młodzieżowej nakierowanego na tradycje historyczne, a także projektów międzyregionalnych w dziedzinie międzypokoleniowości. Planowane są również operacje w partnerstwie na obszarze LSR w dziedzinie dziedzictwa lokalnego oraz turystyki. Celem projektów współpracy ma być wspólna praca przyszłych liderów oraz budowanie kapitału społecznego wyrażającego się w wykształceniu, doświadczeniu życiowym, postawach i umiejętnościach poszczególnych mieszkańców, a przez to wzrost wzajemnego zaufania i zaangażowania w życie lokalnej społeczności oraz przeciwdziałania ksenofobii i uprzedzeń narodowych.

U podstaw wyboru przedsięwzięcia leżały sugerowane potrzeby w czasie konsultacji. Na obszarze KOLD istnieje wiele organizacji pozarządowych oraz samorządów współpracujących z podobnymi zarówno w kraju jak i zagranicą. KOLD leży na Zachodzie kraju, a więc na terenach, gdzie odbywały się tzw. wysiedlenia sąsiednich narodów, zatem tematem uwrażliwiającym na postawy młodzieży ma być projekt międzynarodowy badający historię narodów sąsiednich. W projektach krajowych dominować ma tradycja i zwyczaje, natomiast operacje partnerskie pozwolą zintegrować społeczność lokalną wewnątrz LGD KOLD.

Przedsięwzięcie 1.3. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej.

W ramach przedsięwzięcia podmioty sektora publicznego w ramach LSR realizować będą operacje z zakresu rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej, w tym między innymi świetlic wiejskich, domów kultury. Przy założeniu wsparcia ze środków WPR dla Jednostek Sektora Finansów Publicznych pomoc na operacje wynosi nie więcej niż 75% kosztów kwalifikowalnych, pozostałe podmioty zgodnie z ogłoszeniem o naborze.

W szczególności w ramach LSR wsparciem objęte zostaną miejsca integracji społecznej m.in. remont, modernizacja, adaptacja i wyposażenie istniejących obiektów infrastruktury kulturalnej i społecznej oraz dostosowanie obiektów budowlanych na potrzeby infrastruktury społecznej z przeznaczeniem m.in. na warsztaty, kluby, centra integracji społecznej, świetlice środowiskowe, centra aktywności lokalnej dla dzieci i młodzieży, świadczące usługi z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych oraz infrastruktura związana z deinstytucjonalizacją usług społecznych, w tym skierowanych do osób starszych, osób z niepełnosprawnością (dorosłymi i dziećmi). Obiekty kultury, w tym świetlice wiejskie, z odpowiednio wyposażonymi salami i pracowniami tematycznymi, umożliwią także prowadzenie wielokierunkowych działań animacyjnych i zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wykwalifikowanymi, mającymi doświadczenie instruktorami. Przedsięwzięcie zakłada również podwyższenie standardu usług kulturalnych poprzez zakup wyposażenia dla Ośrodków Kultury i świetlic wiejskich (połączone jednak z przebudową tych obiektów).

KOMPLEMENTARNOŚĆ: przedsięwzięcie w tym zakresie umożliwia również powiązanie wsparcia przewidzianego przedsięwzięciu 1.1 i 1.9. dotyczącego tworzenia i funkcjonowania w zdiagnozowanych w zakresie deprivacji społecznej społecznościach lokalnych środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym klubów dla dzieci/młodzieży; świetlic środowiskowych i kół zainteresowań, (infrastruktura ze środków EFRR natomiast zajęcia ze środków EFS). Tym samym przedsięwzięcie to będzie uzupełnieniem działań w obszarze podnoszenia jakości życia na terenie LGD KOLD i spójności tego obszaru, służąc integracji lokalnych społeczności, w tym osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w dążeniu do redukcji ubóstwa i dysproporcji w dostępie do usług.

Przedsięwzięcie 1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych.

Wzrost partycypacji we wspólnej realizacji LSR przez społeczność lokalną będzie możliwy dzięki zaangażowaniu LGD i społeczności lokalnej we wspólne wdrażanie LSR poprzez działania promocyjne, możliwości finansowania, dobre praktyki zrealizowanych projektów/operacji. Wzrost partycypacji we wspólnej realizacji LSR oraz rozpoznawalności marki LGD KOLD wspierany będzie realizacją kampanii informacyjnych na rzecz świadomości obywatelskiej, tożsamości gminnej/lokalnej. Realizowane będą operacje wspierające gminy obszaru LGD na rzecz wspólnej

realizacji strategii, w tym poprzez promocję inicjatyw partnerskich/sieciowych, dotyczące badania i zbierania potrzeb zatrudnieniowych i inwestycyjnych obszaru LGD. Planuje się w każdej gminie wspólnie z organizacją pozarządowymi oraz samorządami zorganizować po 1 wydarzeniu kulturalnym i 1 sportowo-turystycznym wskazując w tym potencjał obszaru oraz jego rozpoznawalność. Realizacja przedsięwzięcia będzie operacją własną LGD.

Przedsięwzięcie 1.5. Nasze dziedzictwo

Lokalna Strategia Rozwoju przewiduje się odnowę, małej infrastruktury dziedzictwa kulturowego jak kapliczki przydrożne, obeliska historyczne, małej infrastruktury sakralnej w tym ambony, boczne ołtarze, kruchty, kropielnice, wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektów, małej infrastruktury turystycznej we wsiach i na szlakach turystycznych na terenie LGD KOLD wraz z przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych, informacjami promującymi (tablice, infokioski, mapy) oraz zabezpieczeniem obiektów na wypadek zagrożeń (monitoring, instalacje alarmowe, przeciwpożarowe). Przewiduje się także wsparcie dla wydarzeń kulturalnych związanych z tradycjami i zwyczajami regionalnymi (festyny, wystawy, seminaria, itp.) ze szczególnym uwzględnieniem działań w partnerstwie. Przewidziano priorytet dla zadań, które znalazły się w koncepcji Smart Villages wnioskodawcy lub partnera.

Przedsięwzięcie 1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej.

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się dostosowanie przez budowę, przebudowę z wyposażeniem obiektów i instytucji kultur, obiektów organizacji pozarządowych wzbogacającą w opinii mieszkańców ofertę kulturalną obszaru LGD KOLD, zdiagnozowaną podczas konsultacji jako potrzeby dostosowania infrastruktury do potrzeb w zakresie usług dla mieszkańców. Przedsięwzięcie może być spójne z przedsięwzięciem 1.1 i 1.7. Obiekty kultury, w tym świetlice wiejskie, z odpowiednio wyposażonymi salami i pracowniami tematycznymi, umożliwią prowadzenie wielokierunkowych działań animacyjnych szczególnie dla Kół Gospodyń Wiejskich i seniorów oraz zajęć pozalekcyjnych dzieci i młodzieży z wykwalifikowanymi, mającymi doświadczenie instruktorami.

Przedsięwzięcie 1.7. Uczymy się przez całe życie

Mając na uwadze diagnozę obszaru LGD KOLD, jak również szereg potrzeb zgłaszanych w zakresie podniesienia kompetencji cyfrowych i zainteresowań mieszkańców, szczególnie kobiet i seniorów, zakłada się realizację projektów polegających na wsparciu funkcjonowania klubów seniora, Kół Gospodyń Wiejskich, Uniwersytetów Trzeciego Wieku w oparciu o usługi w postaci warsztatów, szkoleń, wystaw, wizyt studyjnych z tego zakresu. Działania te przyczynią się przeciwdziałania osamotnieniu i marginalizacji seniorów, a także kobiet na wsiach, które z uwagi na swoje obowiązki domowe i daleki dostęp do ośrodków kulturalnych, będą miały możliwość korzystania z ofert usługi przez wyspecjalizowanych instruktorów. W obecnej dobie informatyzacji i potrzeb stosowania nośników cyfrowych, tego typu zajęcia są nieodzownym elementem stosowanym w życiu codziennym. W szczególności umożliwiamy tutaj realizację swoich zadań organizacjom wspomnianym wyżej, które mogą realizować swoje zadania statutowe poprzez zaspokojenie potrzeb i zainteresowań mieszkańców. Przedsięwzięcie jest kompatybilne z przedsięwzięciem 1.6.

Przedsięwzięcie 1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego

Uzupełnieniem programów realizowanych metodologią PAL, będą projekty przedkładać przez instytucje samorządowe, partnerów społecznych i organizacje pozarządowe oraz partnerstwa tych podmiotów dotyczące wspierania tworzenia i funkcjonowania w zdiagnozowanych w zakresie deprywacji społecznej społecznościach lokalnych środowiskowych placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży, w tym świetlic szkolnych, klubów młodzieżowych, świetlic środowiskowych, sal wiejskich, kół zainteresowań. Istotną rolę odgrywać mogą także placówki instytucjonalne i organizacje [pozarządowe w zakresie organizowania zajęć z zakresu przygotowania DO Zwodu oraz pomocy psychologiczno- pedagogicznej. Przedsięwzięcie odpowiada na sygnalizowane liczne przypadki konieczności wsparcia psychologicznego (szczególnie po pandemii) dzieci i młodzieży, wzmocnienie szkolnictwa zawodowego z uwagi na braki w wielu zawodach funkcjonujących na obszarze LGD KOLD. Przedsięwzięcie wspiera także te środowiska, które ujęły zadania w swojej koncepcji Smart Villages.

Przedsięwzięcie 1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej

Przedsięwzięcie odpowiada na zdiagnozowane szczególnie na obszarze LGD KOLD słabo rozwiniętej oferty kulturalnej, małego wsparcia na kultywowanie tradycji lokalnych, niskiego potencjału organizacyjno – finansowego większości organizacji społecznych z obszaru LSR, przy dość dużej stosunkowo liczbie organizacji pozarządowych powstałych w poprzednim okresie programowania unijnego. Przedsięwzięcie zakłada realizację projektów przez partnerów społecznych i instytucje opieki społecznej na rzecz lokalnego wsparcia osób i ich środowisk/grup będących w niekorzystnej sytuacji z terenu LGD KOLD, zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach przedsięwzięcia finansowane będą przede wszystkim projekty w pełni lub częściowo realizowane przez partnerów

społecznych lub organizacje pozarządowe. Udział osób z grup będących w niekorzystnej sytuacji w operacjach realizowanych w tym Przedsięwzięciu oraz ujęcie w koncepcji SV, będą premiiowane w lokalnych kryteriach wyboru operacji. Wsparcie uzyskają także projekty zawierające opracowania, wydawanie materiałów promocyjnych m.in. folderów, albumów, filmów, monografii, przewodników, widokówek itp.

Cel 2. Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru.

Z przeprowadzonych konsultacji oraz diagnozy obszaru Lokalnej Grupy Działania KOLD wynika, że rozwój przedsiębiorczości na terenie LSR należy wspierać wieloaspektowo. W ramach tego celu będą realizowane wszystkie operacje generujące miejsca pracy poprzez wykorzystanie narzędzi WPR w tym rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ważnym działaniem będzie wsparcie rolników w działalności pozarolniczej, a także agroturystyki i zagród edukacyjnych z przystosowaniem dla potencjalnych turystów. Dlatego wspólnie z przedsiębiorcami planowane jest także dokonywanie renowacji małej infrastruktury dziedzictwa wiejskiego oraz udział w targach, festynach prowadzących do zwiększonego napływu turystów, a tym samym wzrost rozwoju gospodarczego LGD KOLD. W dużej mierze założenia LSR realizowane poprzez ten cel związane są z założeniami WPR przy wsparciu o tradycje gospodarcze regionu, co zostaje uwzględnione w kryteriach oceny i opisie sposobu realizacji przedsięwzięć. Uczestnicy konsultacji oraz wyniki przeprowadzonej diagnozy, wskazują kluczowe problemy lokalnego rynku pracy w tym problemu kobiet z kontynuacją pracy po macierzyństwie co wiąże się ze zwiększeniem miejsc pracy w żłobkach i zajęć pozaszkolnych dla dzieci i jest komplementarne z przedsięwzięciem 1.8. Podejmowanie działań w LSR, w ramach tego celu służyć będzie rozwojowi zasobów pracy dzięki integracji społecznie i zawodowej oraz promocji zatrudnienia osób.

UZASADNIENIE CELU 2 ORAZ SPOSÓB REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcie 2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw na terenie LGD KOLD.

Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR sposoby podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego regionu. Zgodnie z założeniami strategicznymi w ramach przedsięwzięcia w szczególności wspierane będzie podejmowanie i rozwój działalności gospodarczej przedsiębiorstw, które będą nakierowane na inicjatywy i rozwiązania zmierzające do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy kreatywnych postaw, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia, zwłaszcza w odniesieniu do grup wskazanych w LSR jako grupa będąca w niekorzystnej sytuacji czyli **kobiety**. LSR określa, iż na obszarze LGD KOLD szczególnie nakierowanie na przetwórstwo lokalne, usługi turystyczne, rekreacyjne, rehabilitacyjne, zdrowotne, „zielone miejsca pracy”, usługi związane z nowymi technologiami i komunikatorami oraz promocją regionu, punkty informacyjne, wydawnictwa, portale.

Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój turystyki wiejskiej

W trakcie konsultacji zdiagnozowano duży potencjał na terenie obszaru rozwoju gospodarstw agroturystycznych oraz sugerowano chęć tworzenia zagród edukacyjnych. Na obszarze istnieją już tego typu działalności. Planowane przedsięwzięcie umożliwi poznanie specyfiki funkcjonowania gospodarstw wiejskich dla ludzi z miast, promocję obszaru oraz wzrost dochodów rolników w działalności pozarolniczej. Region znany z wikliniarstwa i ich wytworów. Utworzenie szlaku wikliny oraz szlaków turystycznych, na terenie których mogą powstać gospodarstwa agroturystyczne oraz współpraca ze szkołami i organizacjami pozarządowymi z okolicznych miast pozwoli na szybki rozwój tego typu działalności. Na terenie LSR znajduje się wiele lasów oraz akwenów wodnych, a także siedlisk rozproszonych umożliwiających prowadzenie tego rodzaju działalność. Zarówno zagrody edukacyjne jak i gospodarstwa agroturystyczne będą przystosowane do prowadzenia warsztatów i szkoleń. Zakłada się premiiowanie gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych dla osób określonych jako grupa będąca w niekorzystnej sytuacji szczególnie kobiety, co w sytuacji położenia gospodarstw w miejscowościach rozproszonych i w większej odległości od miast, pozwoli tej grupie na zatrudnienie i uzupełni rozwój gospodarczy i turystyczny LGD KOLD.

Przedsięwzięcie 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD

Podczas konsultacji społecznych zwracano uwagę na dużą liczbę małych obiektów dziedzictwa kulturowego wymagających wsparcia w celu odnowienia lub rewitalizacji, a także ich zabezpieczenia, co znacznie przyczyni się zarówno do zwiększenia kapitału społecznego poprzez udział mieszkańców oraz do promocji obszaru. Konsultacje dostarczyły także argumentów do kontynuowania projektów realizowanych na obszarze LSR służących dbałości o estetykę miejsc publicznych, umożliwiających uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej. Wspierane będą wszelkie renowacje dziedzictwa kulturowego w celu zabezpieczenia ich przed zniszczeniem jak kapliczki, ambony, kripiełnice itp., wspierane będą projekty w zakresie odnowy małej infrastruktury w tym parków, miejsc rekreacji, placów zabaw, centrum miejscowości w celu ulepszenia estetyki oraz nadanie walorów

funkcjonalnych przestrzeni. Kreatywność mieszkańców da upust pozytywnym działaniom w sytuowaniu punktów informacji turystycznej, wydawnictw, map.

Cel 3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD

Obszar LGD KOLD zgodnie z przeprowadzoną diagnozą oraz konsultacjami charakteryzuje rozproszona sieć zaludnienia, część obszaru to lasy z rozrzuconymi osadami. Wpływa to niekorzystnie na zrównoważony rozwój obszaru, co zgłaszają mieszkańcy, a zatem należy poprawić spójność społeczną i terytorialną. W lokalnej społeczności są zauważalne problemy społeczne, które należy zniwelować poprzez udostępnienie mieszkańcom terenów i obiektów zdegradowanych nadając im nowe funkcje kulturalne, społeczne, edukacyjne. Skutecznym sposobem jest rewitalizacja obiektów infrastruktury, w tym szczególnie rekreacyjnej z wykorzystaniem nowych źródeł energii oraz powiązaniem z ochroną środowiska i klimatu. Zatem cel ten realizowany będzie z programu WPR oraz EFRR. Aby umożliwić szerszą możliwość realizacji celu, planuje się różnorodność sposobów realizacji zadań w tym w konkursie klasycznym, grantach oraz projektach partnerskich. Idąc za problemami zgłaszanymi w konsultacjach, chcemy dać możliwość mieszkańcom wpływać na zgłaszane potrzeby, dlatego promowane będą zadania ujmowane w koncepcjach Smart Villages.

UZASADNIENIE CELU 3 ORAZ SPOSÓB REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedsięwzięcie 3.1. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna

Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z ograniczonym dostępem do infrastruktury turystyczno - sportowej mieszkańców obszaru KOLD szczególnie kobiet, seniorów, dzieci i młodzieży. co pośrednio wpływa również na niską aktywność mieszkańców we wspólne działania. W ramach przedsięwzięcia przewidziane jest wsparcie operacji w zakresie tworzenia, renowacji i oznakowania szlaków turystycznych z WPR. Tereny obszaru posiadają już szlaki turystyczne, które wymagają odnowienia, pozwalają na tworzenie i znakowanie nowych szlaków turystycznych, edukacyjnych z wykorzystaniem miejsc agroturystyki. Chcąc umożliwić mieszkańcom większą aktywność fizyczną i czynny wypoczynek, istnieje potrzeba tworzenia innowacyjnych placów zabaw i boisk sportowych wraz z ich oświetleniem przede wszystkim solarnym z wykorzystaniem OZE. Wydawnictwa, mapki, portale tworzone przez podmioty zapoznają i zachęcają do inwestowania i odwiedzania terenów KOLD, co wpłynie na jego rozwój. Planowane są konkursy klasyczne, a kryteria wyboru preferować będą projekty z wykorzystaniem koncepcji Smart Villages danego wnioskodawcy.

Przedsięwzięcie 3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku

Wdrażane przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy związane szczególnie z pozostawianiem dzieci i młodzieży w domach korzystających w czasie wolnym z komputerów zamiast przebywania na świeżym powietrzu i rozwojem fizycznym, małą ofertą zaspokojenia zajęć rekreacyjnych mieszkańców w tym kobiet, młodzieży i seniorów. Zadania realizowane będą jako granty w projekcie grantowym. Granty nakierowane mają być na organizowanie warsztatów, szkoleń oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych pozwalających na integrację społeczną oraz zaspokojenie potrzeb z zakresu wypoczynku i turystyki. Planuje się także organizowanie wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i turystycznych dla różnych grup społecznych. Działania mają być organizowane z wykorzystaniem zasobów turystyczno- sportowych obszaru z doposażeniem w drobny sprzęt do realizacji zadań. Preferencje zostaną uwzględnione w kryteriach oceny wniosków w tym z koncepcji rozwoju wsi (SV).

Przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnienie ekologii.

U podstaw wyboru celów projektów partnerskich stało przekonanie o zbyt małej aktywności współpracy mieszkańców z innymi regionami w kraju i zagranicą. Gminy oraz organizacje pozarządowe posiadają formalne i nieformalne kontakty z partnerami, jednak nie korzystają z nich duże grupy mieszkańców. Innowacyjnością projektów mają być tematyki związane z ekologią, historią i dziedzictwem kulturowym w tym zwyczajami i tradycjami tworząc realne podstawy do dalszej współpracy integracyjnej oraz zwalczającej ksenofobię. Warsztaty połączone z trwałymi ekspozycjami wspólnej historii i tradycji wspomagane publikacjami, wizyty studyjne miejsc z zastosowaniem OZE, a także organizowanie eventu ekologicznego na obszarze KOLD jako operację partnerską. Wzmacnianie tożsamości i chęci do organizowania wspólnych działań jest motywem przewodnim przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie realizowane zostanie jako operacje partnerskie oraz projekty partnerskie w tym krajowe i zagraniczne.

Przedsięwzięcie 3.4. Turystyka w parze z ochroną powietrza.

Podczas konsultacji zwracano uwagę na zbyt małą liczbę dróg pieszo- rowerowych na obszarze LGD KOLD, co wpływa zarówno na małą aktywność ruchową mieszkańców oraz na bezpieczeństwo. Istnieje duże zapotrzebowanie na poruszanie się rowerami oraz z kijkami (Nordic Walking), co wyraża się w licznych udziałach mieszkańców w rajdach i biegach regionalnych. Także znaczna część mieszkańców dojeżdża do pracy rowerami, jednak istniejące już ścieżki rowerowe nie są przystosowane do jazdy po zmierzchu. Także miejsca rekreacji na terenie KOLD nie posiadają oświetlenia, co uniemożliwia korzystanie z nich po zmierzchu, ale także niekorzystanie wpływa na zabezpieczenie

sprzętu. Chcąc umożliwić mieszkańcom większą aktywność fizyczną i czynny wypoczynek oraz bezpieczeństwo, istnieje potrzeba dostosowania tych miejsc wypoczynku do korzystania także po zmierzchu z ich oświetleniem przede wszystkim solarnym z wykorzystaniem OZE oraz zastosowaniem monitoringu zabezpieczającego miejsca rekreacji. Konkurs planowany jest jako klasyczny z EFRR z preferencją dla koncepcji Smart Villages.

ROZDZIAŁ VI

Cele i wskaźniki

VI.1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie ich z analizą potrzeb i potencjału obszaru w zintegrowany sposób.

Cele strategii zostały zdefiniowane na podstawie zebranych informacji o potrzebach i problemach mieszkańców obszaru zdiagnozowanych podczas spotkań konsultacyjnych w gminach (definiowanie analizy SWOT), badań ankietowych na festynach oraz przesyłanych informacji ankietowych elektronicznie. Zespół koordynacyjny ds. LSR powołany przez Zarząd, dokonał analizy zdefiniowanych problemów i zestawiał je z danymi statystycznymi oraz wynikami spotkań i ankiet. Na tej podstawie zostały określone problemy, na podstawie których zdefiniowano cele strategii. Z kolei problemy i cele zostały poddane konsultacjom w tym zespole problemowym i wówczas sformułowano także przedsięwzięcia w oparciu o określone problemy oraz typy projektów możliwe do realizacji w formule RLKS w województwie Wielkopolskim. Wszystkie przedsięwzięcia zostały przyporządkowane celom, określono rezultaty i wskaźniki oraz sposób realizacji na podstawie zebranych informacji w poszczególnych gminach z możliwością ich realizacji przez projektodawców wywodzących się z wszystkich sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Przyjęto założenie, że kluczową kwestią jest szerokie włączenie partnerów spoza sektora publicznego w realizację strategii. Stąd horyzontalną kwestią z punktu każdego zdefiniowanego celu jest włączenie sektorów społecznego i prywatnego w realizację przedsięwzięcia. Na podstawie corocznej ewaluacji wskaźników, LGD będzie monitorować założone do osiągnięcia wskaźniki.

1. Logika realizacji LSR

W niniejszym rozdziale zaprezentowana została **logika interwencji** - schemat ukazujący ciąg przyczynowo-skutkowy celów, przedsięwzięć i wskaźników LSR, czyli ściśle powiązanie efektów realizacji z celami i przedsięwzięciami określonymi w strategii. Schemat jest zobrazowaniem relacji pomiędzy wskaźnikami, a celami i przedsięwzięciami.

Podstawowym poziomem logiki realizacji LSR są **produkty** - poszczególne przedsięwzięcia i realizowane w ich ramach operacje. Produkty realizacji tych operacji, czyli mierzalne efekty realizacji przedsięwzięć są to wszystkie elementy stanowiące efekt - produkt robót, dostaw i usług. Za osiągnięcie produktów odpowiadają konkretne podmioty realizujące poszczególne operacje wpisujące się w LSR.

Produkty przypisane są do poziomu przedsięwzięć. W przypadku wielofunduszowej LSR Przedsięwzięcia są skonstruowane w sposób zapewniający finansowanie w ramach tylko jednego funduszu, zatem w **LSR LGD – Stowarzyszenie KOLD** każdemu Przedsięwzięciu przypisany jest tylko jeden fundusz/program.

Kolejnym poziomem logiki interwencji są **rezultaty**, tj. zaobserwowane w trakcie realizacji LSR zmiany dotyczące osób, korzystających z produktów. Rezultatem może być też sposób eksploatacji infrastruktury, powstałej w wyniku robót budowlanych czy dostaw (zakupów). Rezultaty mierzą sposób wykorzystania produktów, wykazują zmiany w grupie docelowej objętej przedsięwzięciami.

Poniżej przedstawiono schemat ogólny ukazujący logikę interwencji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – LGD KOLD. Szczegółowe dane, w tym opisy celów, Przedsięwzięć i wskaźników znajdują się w dalszej części rozdziału.

2. Prezentacja celów i wskaźników LSR

W niniejszym rozdziale przedstawiono cele i Przedsięwzięcia LSR oraz odpowiadające im wskaźniki.

Propozycje celów i przedsięwzięć do LSR 2023-2027

Cel 1. Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD

Przedsięwzięcie	Sposób realizacji	kwota	program
1.1. Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności	- rozwój kompetencji cyfrowych, zainteresowań seniorów; - działania animacyjne, zainteresowania dzieci i młodzieży oraz kobiet szczególnie z regionalizmu (tradycje i zwyczaje lokalne) i ekologii; - zwyczaje i tradycje regionalne z wyposażeniem zespołów artystycznych	120 000 €	PS WPR – projekt grantowy

Uzasadnienie:

Wdrażane przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy związane szczególnie z małą znajomością posługiwania się cyfrowymi urządzeniami przez seniorów, małą ofertą zaspokojenia zainteresowań kobiet i młodzieży regionalizacją oraz z możliwością zwiększenia zainteresowań zwyczajami lokalnymi w organizacjach pozarządowych w tym w licznych zespołach artystycznych.

Działania realizowane będą ukierunkowane na integrację mieszkańców szczególnie grup będących w niekorzystnej sytuacji wskazanych w LSR (kobiety) związaną z tradycjami lokalnymi.

Rekomendowane zadania:

- organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych nawiązujących do lokalnych tradycji, zwyczajów i dziedzictwa kulturowego obszaru KOLD wykorzystujących potencjał kulturalny i turystyczny obszaru, ukierunkowane na podnoszenie wiedzy mieszkańców w zakresie cyfryzacji i ochrony środowiska,
- organizacja wydarzeń i imprez kulturalnych szczególnie w partnerstwie nakierowanych na integrację wokół tradycji lokalnych,
- opracowania, wydawanie materiałów promocyjnych m.in. folderów, albumów, filmów, monografii, przewodników, widokówek itp.

Preferencje zostaną uwzględnione w kryteriach oceny wniosków.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru z uwzględnieniem zadań w koncepcji rozwoju wsi (SV). Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- Lokalna Grupa Działania

Grantobiorcy:

- osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS ,ARiMR, starostwo powiatowe)
 - jednostki samorządu terytorialnego
 - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną
- Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji

Poziom wsparcia:

Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

- Ryczałt

Wskaźniki produktu: **R.1.1 : Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom**

- liczba kursów, szkoleń, warsztatów, wizyt studyjnych, wydarzeń i imprez kulturalnych, opracowań, wydawnictw - 12

Wskaźniki rezultatu: R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa

innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami. - 600			
1.2. Inicjatywy do wspólnego działania	- współpraca młodzieży z innymi LGD-ami i podmiotami, szczególnie w dziedzinie historii i tradycji regionu; - współpraca organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury, turystyki, sportu w tym międzypokoleniowość	100 000 €	PS WPR - Konkurs (operacje realizowane w partnerstwie) Konkurs (projekty partnerskie)
Uzasadnienie: Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem małej aktywności współpracy młodzieży z innymi regionami w tym zagranicznymi przy posiadaniu współpracy gmin i powiatów obszaru LSR z JST spoza obszaru oraz organizacji pozarządowych nawiązanych z innymi obszarami LGD, a także na przeciwdziałanie ksenofobii. Działania planowane są jako: - operacje w partnerstwie krajowe na obszarze LSR w dziedzinie historii i tradycji obszaru oraz turystyki, - projekty partnerskie krajowe poza obszarem LSR nakierowane na zwyczaje i tradycje, sport, turystykę oraz integrację - projekty partnerskie zagraniczne związane z historią regionu z krajami przygranicznymi nakierowane na międzypokoleniowość (Niemcy, Litwa, Słowacja) oraz tradycji i zwyczajów kulturowych z partnerami zagranicznymi w Europie. Rekomendowane zadania: - projekt partnerski dla młodzieży dotyczący wzajemnych relacji sąsiednich narodów na bazie historii w tym spotkania młodzieżowe, relacje ze spotkań z seniorami i wydanie publikacji; organizacja integracyjnego wydarzenia turystycznego - konkursy i zawody w dziedzinie kultury i sportu oraz rajdy turystyczne mieszkańców w tym młodzieży i seniorów z organizacjami krajowymi z innych regionów - organizacja eventu kulturalnego oraz turystycznego z udziałem organizacji pozarządowych na terenie KOLD (Innowacyjność realizowanych operacji: Spotkania młodzieżowe na temat wzajemnych relacji historycznych z sąsiadami zagranicznymi (temat wysiedleń) są zupełnie innowacyjnym, aczkolwiek trudnym zadaniem projektowym. Innowacją są także spotkania integracyjne międzypokoleniowe z wykorzystaniem zasobów turystycznych i wykorzystaniu szlaków turystycznych utworzonych w poprzednim okresie programowania. Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: - osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS ,ARiMR, starostwo powiatowe) - jednostki samorządu terytorialnego - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną. Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR. Zakres wsparcia: Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych. Poziom wsparcia: Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. - Ryczałt Wskaźniki produktu: R.1.2 :Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom - liczba operacji partnerskich, projektów partnerskich krajowych, projektów partnerskich międzynarodowych- 4 Wskaźniki rezultatu: R.1PR : Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami - 150			

1.3.Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej	- dostosowanie obiektów kultury i świetlic wiejskich wraz z zakupem wyposażenia dla tych miejsc realizujących usługi dla mieszkańców w tym szczególnie dla dzieci i młodzieży, seniorów i kobiet	470 000 €	PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
Uzasadnienie: - Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z ograniczonym dostępem do infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej mieszkańców obszaru KOLD szczególnie kobiet, seniorów, co pośrednio wpływa również na niską aktywność mieszkańców we wspólne działania. Jest również odpowiedzią na zdiagnozowany problem szczególnie wskazywany przez samorządy w zakresie konieczności remontów i dostosowania infrastruktury do potrzeb w zakresie usług dla mieszkańców. Rekomendowane zadania: - dostosowywanie obiektów kultury, świetlic wiejskich, domów seniora, klubów młodzieżowych do prowadzenia zajęć związanych z zainteresowaniami mieszkańców w tym kobiet, seniorów, dzieci i młodzieży wraz z wyposażeniem ich w sprzęt i materiały przydatne do zajęć zintegrowanych. Innowacyjność realizowanych operacji: Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: - osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS, ARiMR, , starostwo powiatowe), - jednostki samorządu terytorialnego - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR. Zakres wsparcia; Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności Poziom wsparcia: - Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. - dotacje Wskaźniki produktu: R.1.3. Łączenie obszarów wiejskich w Europie: - liczba dostosowanych obiektów do usług społecznych – 4 Wskaźniki rezultatu: : R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR - 800			
1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych	- organizowanie spotkań z tradycji i zwyczajów lokalnych, turystycznych i sportowych z uwzględnieniem promocji zespołów artystycznych, KGW	100 000 €	PS WPR – Konkurs
Uzasadnienie: Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb dotyczących m.in. zbyt słabo rozwiniętej oferty kulturalnej, małego wsparcia na kultywowanie tradycji lokalnych, niskiego potencjału organizacyjno – finansowego większości organizacji społecznych z obszaru LSR, duża liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, także w zakresie dostępu do oferty kulturalnej i edukacyjnej. Ponadto w trakcie konsultacji społecznych podnoszono konieczność kultywowania tradycji lokalnych w zestawieniu międzypokoleniowości. Rekomendowane zadania: - zorganizowanie min 7 spotkań związanych z tradycjami i zwyczajami lokalnymi oraz turystyczno-sportowymi minimum 1 w każdej gminie przy ścisłej współpracy KGW, ośrodków kultury, organizacji pozarządowych, turystycznych i sportowych Innowacyjność realizowanych operacji:			

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Innowacyjnością będzie też włączenie do wspólnych działań młodzieży i seniorów.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

Lokalna Grupa Działania KOLD

- osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną
 - jednostki samorządu terytorialnego
 - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.
- Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych.

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Dotacja.

Wskaźniki produktu: R.1.4. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom

- liczba spotkań tradycji i zwyczajów lokalnych, spotkań sportowych i turystycznych - 7

Wskaźniki rezultatu : R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami - 700

1.5. Nasze dziedzictwo	- wsparcie dla odnowy małych obiektów dziedzictwa kulturowego - wsparcie dla organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców promujących kreatywność i dziedzictwo kulturowe w tym dla projektów partnerskich	148 437 €	EFRR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
-------------------------------	--	-----------	---

Uzasadnienie:

Podczas konsultacji społecznych zwracano uwagę na dużą liczbę małych obiektów dziedzictwa kulturowego wymagających wsparcia w celu odnowienia lub rewitalizacji, co znacznie przyczyni się zarówno do zwiększenia kapitału społecznego poprzez udział mieszkańców oraz do promocji obszaru. Kreatywność mieszkańców da upust pozytywnym działaniom podczas organizacji wydarzeń kulturalnych. W obszarze znajduje się dużo przydrożnych kapliczek oraz małych obiektów związanych z regionem np. wikliną.

Rekomendowane zadania:

- odnowa kapliczek przydrożnych, małej infrastruktury sakralnej jak ambony, boczne ołtarze, kruchty, kąpielnice itp.
- odnowa małej infrastruktury turystycznej we wsiach i na szlakach turystycznych,
- organizacja wydarzeń kulturalnych związanych z dziedzictwem kulturowym z uwzględnieniem działań w partnerstwie.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Innowacyjnością będzie organizowanie wydarzeń z wykorzystaniem infrastruktury kulturalno-turystycznej a przede wszystkim uwzględnienie zadań w koncepcji Smart Villages.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- Jednostki Samorządu Terytorialnego,

- jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej
- Lokalne Grupy Działania.

Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Kultura- wspierane będą projekty dotyczące dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, w tym usług w dziedzinie kultury, np. organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców LSR, promujących lokalną kreatywność, a także wspierających świadomość znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskie wsi.

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla EFRR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu - RCO77

- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem - 3

Wskaźniki rezultatu – RCR77

Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 600

1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej	- wsparcie dla ośrodków aktywności społecznej w tym świetlic wiejskich w przystosowaniu infrastruktury oraz jej wykorzystaniu dla zagospodarowania czasu wolnego kobiet, młodzieży i seniorów z uwzględnieniem międzypokoleniowości	191 563 €	EFRR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
---	---	-----------	--

Uzasadnienie:

- Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z ograniczonym dostępem do infrastruktury kulturalno-rekreacyjnej mieszkańców obszaru KOLD szczególnie kobiet, seniorów, co pośrednio wpływa również na niską aktywność mieszkańców we wspólne działania. Jest również odpowiedzią na zdiagnozowany problem szczególnie wskazywany przez samorządy w zakresie konieczności remontów i dostosowania infrastruktury do potrzeb w zakresie usług dla mieszkańców szeroko rozumianych od dzieci po seniorów w tym międzypokoleniowości.

Rekomendowane zadania:

- dostosowywanie obiektów kultury, świetlic wiejskich, domów seniora, klubów młodzieżowych do prowadzenia zajęć związanych z zainteresowaniami mieszkańców w tym kobiet, seniorów, dzieci i młodzieży wraz z wyposażeniem ich w sprzęt i materiały przydatne do zajęć zintegrowanych.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. W kryteriach wyboru uwzględnione są zadania z koncepcji rozwoju wsi (SV).

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- Jednostki Samorządu Terytorialnego,
- jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej
- Lokalne Grupy Działania.

Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Kultura- wspierane będą projekty dotyczące dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, w tym usług w dziedzinie kultury, np. organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców LSR, promujących lokalną kreatywność, a także wspierających świadomość znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi.

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla EFRR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu- RCO77

- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 3

Wskaźniki rezultatu - RCR77

- liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 600

1.7. Uczymy się przez całe życie	- wsparcie dla lokalnych inicjatyw podnoszenia kompetencji cyfrowych oraz zainteresowań mieszkańców w tym UTW oraz KGW	148 910 €	EFS+ - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
---	--	-----------	--

Uzasadnienie:

. Ważnym problemem wyartykułowanym w procesie partycypacyjnego opracowania LSR była słaba kompetencje cyfrowa szczególnie seniorów z uwagi na niepełny dostęp do szerokopasmowego internetu. Przy dużej liczbie Kół Gospodyń Wiejskich oraz kilku Uniwersytetów Trzeciego Wieku konieczna i możliwa jest realizacja zadań.

Rekomendowane zadania:

- **organizacja** warsztatów, szkoleń, kursów, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych z zakresu kompetencji cyfrowych oraz zainteresowań mieszkańców,
- organizowanie wydarzeń związanych z propagowaniem kompetencji cyfrowych.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. W kryteriach wyboru uwzględnione są zadania z koncepcji rozwoju wsi (SV).

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS ARiMR, , starostwo powiatowe),
 - jednostki samorządu terytorialnego
 - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną
- Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla EFS+ oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu: FEW4I-P1

– liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego -3

Wskaźniki rezultatu: PLHILCR01 -liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu - 90

1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego	- wsparcie dla poprawy warunków przedszkoli i szkół w podnoszeniu jakości edukacji przedszkolnej z uwzględnieniem wyrównywania szans dla wszystkich dzieci oraz rozwoju zainteresowań i uzdolnień w edukacji poza formalnej - wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz wzmocnienie szkolnictw zawodowego w tym	611 090 €	EFS+ - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
--	--	-----------	--

	doradztwa		
Uzasadnienie: - Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z wyrównywaniem szans dzieci przedszkolnych oraz szkolnych, koniecznością przebywania dzieci w świetlicach szkolnych, co jest związane z dowozami do szkół, a więc z uwagi na późny powrót do domów mniejszą możliwość korzystania z usług kulturalnych i sportowych. Wspomożenie przedszkoli i szkół w zakresie rozwoju zainteresowań dzieci realizowane może być w świetlicach szkolnych oraz w świetlicach wiejskich. Sygnalizowane były liczne przypadki konieczności wsparcia psychologicznego (szczególnie po pandemii) dzieci i młodzieży, wzmocnienie szkolnictwa zawodowego z uwagi na braki w wielu zawodach funkcjonujących na obszarze LGD KOLD. Rekomendowane zadania: - wsparcie przedszkoli i szkół oraz świetlic wiejskich, klubów młodzieżowych, świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych w wyrównywaniu szans w postaci dodatkowych zajęć zainteresowań wraz z wyposażeniem w materiały i sprzęt nieodczynny do zajęć jako rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną - wsparcie poradni psychologiczno-pedagogicznych w postaci warsztatów, zajęć organizowanych dla szkolnictwa zawodowego związanych z zainteresowaniami młodzieży - kursy i szkolenia, wizyty studyjne z zakresu zainteresowań i doradztwa zawodowego Innowacyjność realizowanych operacji: Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. W kryteriach wyboru uwzględnione są zadania z koncepcji rozwoju wsi (SV). Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: - osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS ARiMR, , starostwo powiatowe), - jednostki samorządu terytorialnego - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR. Zakres wsparcia: - poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - rozwój kompetencji, umiejętności, uzdolnień i zainteresowań uczniów poza edukacją formalną - wzmocnienie szkolnictwa zawodowego - wsparcie poradni psychologiczno- pedagogicznych. Poziom wsparcia: - Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla EFS+ oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. <u>Wskaźniki produktu : PLFCO01</u> - liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 30 <u>PLFCO03</u> - liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem - 130 <u>PLFCO04</u> - uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem- 40 <u>Wskaźniki rezultatu: PLFCR01</u> - liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu -110			
1.9. Wsparcie działań na rzecz społeczności lokalnej	- wsparcie dla działań aktywizujących i integrujących społeczność lokalną w tym kobiet, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzież	200 000 €	EFS+ - projekt grantowy
Uzasadnienie: • Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika ze zdiagnozowanych problemów i potrzeb dotyczących m.in. zbyt słabo rozwiniętej oferty kulturalnej, małego wsparcia na kultywowanie tradycji lokalnych, niskiego potencjału organizacyjno – finansowego większości organizacji			

społecznych z obszaru LSR, duża liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, także w zakresie dostępu do oferty kulturalnej i edukacyjnej. Przedsięwzięcie zakłada realizację projektów przez partnerów społecznych i instytucje opieki społecznej na rzecz lokalnego wsparcia osób i ich środowisk/grup będących w niekorzystnej sytuacji z terenu LGD KOLD, zagrożonych wykluczeniem społecznym, W ramach przedsięwzięcia finansowane będą przede wszystkim projekty w pełni lub częściowo realizowane przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe. Udział osób z grup będących w niekorzystnej sytuacji (kobiety) w operacjach realizowanych w tym Przedsięwzięciu będzie premiowany w lokalnych kryteriach wyboru operacji.

Rekomendowanie zadania:

- warsztaty, kursy, szkolenia, wizyty studyjne i inne działania edukacyjne nawiązujących do lokalnych tradycji, zwyczajów i dziedzictwa kulturowego obszaru KOLD wykorzystujących potencjał kulturalny i turystyczny obszaru, ukierunkowane na rozwój zainteresowań i potrzeb lokalnych,
- organizacja wydarzeń i imprez integrujących z udziałem kobiet, osób z niepełnosprawnościami szczególnie w partnerstwie nakierowanych na integrację wokół tradycji lokalnych oraz ochrony środowiska,
- opracowania, wydawanie materiałów promocyjnych m.in. folderów, albumów, filmów, monografii, przewodników, widokówek itp.

Preferencje zostaną uwzględnione w kryteriach oceny wniosków.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru z uwzględnieniem zadań w koncepcji rozwoju wsi (SV). Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS, ARiMR, starostwo powiatowe), w tym LGD
- jednostki samorządu terytorialnego

Grantobiorca

- osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS, ARiMR, starostwo powiatowe), w tym LGD
 - jednostki samorządu terytorialnego
 - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną
- Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla EFS+ oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu: FEW4I-P1

- liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego- 7

Wskaźniki rezultatu: PLHILCR01

- liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu -100

Cel 2. Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru.

Przedsięwzięcie	Sposób realizacji	kwota	program
2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw	- wsparcie dla rozpoczęcia działalności gospodarczej i rozwoju firm, szczególnie nakierowane na przetwórstwo lokalne, usługi	700 000 €	PS WPR – konkurs klasyczny

na terenie LGD KOLD	turystyczne, rekreacyjne, rehabilitacyjne, zdrowotne, „zielone miejsca pracy”, usługi związane z nowymi technologiami i komunikatorami oraz promocją regionu, punkty informacyjne, wydawnictwa, portale			
Uzasadnienie: Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR sposoby podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa, a także stymulowania rozwoju ekonomicznego i społecznego regionu. Planowane przedsięwzięcie służyć będzie promocji oraz wspieraniu inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy kreatywnych postaw, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia, zwłaszcza w odniesieniu do grup wskazanych w LSR jako będące w niekorzystnej sytuacji. Rekomendowane zadania: - podejmowanie działalności gospodarczej – samozatrudnienie - rozwój działalności gospodarczej Oba zadania realizowane będą z uwagi na specyfikę obszaru LSR i jego potencjał, mając na uwadze rekomendacje wynikające z konsultacji, w następujących dziedzinach, które będą preferowane w kategoriach oceny wniosków: - przetwórstwo lokalne, usługi turystyczne, rekreacyjne, rehabilitacyjne, zdrowotne, „zielone miejsca pracy”, - usługi związane z nowymi technologiami i komunikatorami oraz promocją regionu, punkty informacyjne, wydawnictwa, portale Innowacyjność realizowanych operacji: W ramach przedsięwzięcia przewidziano preferencje dla operacji innowacyjnych, tj. oryginalnych w skali lokalnej. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych. Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: - osoby fizyczne, - mikro i małe przedsiębiorstwa. <i>Preferencje dla osób określonych w LSR jako osoby będące w niekorzystnej sytuacji.</i> Zakres wsparcia: Rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a) Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, b) rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej. Poziom wsparcia: - Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. Wskaźniki produktu: R.2.1. Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: - liczba wspartych przedsiębiorstw - 15 Wskaźniki rezultatu: R37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR - 6				
2.2. Rozwój turystyki wiejskiej	- wsparcie dla tworzenia i rozszerzenia działalności agroturystycznej, tworzenia zagród edukacyjnych w tym przy gospodarstwach rolnych		300 000 €	PS WPR – konkurs klasyczny
Uzasadnienie: W trakcie konsultacji zdiagnozowano duży potencjał na terenie obszaru rozwoju gospodarstw agroturystycznych oraz sugerowano chęć tworzenia zagród edukacyjnych. Na obszarze istnieją już tego typu działalności. Planowane przedsięwzięcie umożliwi poznanie specyfiki funkcjonowania gospodarstw wiejskich dla ludzi z miast, promocję obszaru oraz wzrost dochodów rolników w działalności pozarolniczej. Utworzenie szlaku wikliny oraz szlaków turystycznych, na terenie których mogą powstać gospodarstwa agroturystyczne oraz współpraca ze szkołami i organizacjami pozarządowymi z okolicznych miast pozwoli na szybki rozwój tego typu działalności.				

Rekomendowane zadania:

- tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych z przystosowaniem warunków dla potencjalnych turystów

- zakładanie zagród edukacyjnych z przystosowaniem i prowadzeniem warsztatów, szkoleń

Oba zadania realizowane będą z uwagi na specyfikę obszaru LSR i jego potencjał, mając na uwadze rekomendacje wynikające z konsultacji. Na terenie LSR znajduje się wiele lasów oraz akwenów wodnych, a także siedlisk rozproszonych umożliwiających prowadzenie tego rodzaju działalność.

Innowacyjność realizowanych operacji:

W ramach przedsięwzięcia przewidziano preferencje dla operacji innowacyjnych, tj. oryginalnych w skali lokalnej. Gospodarstwa agroturystyczne oprócz pokoi wypoczynkowych mogą wykazać się prowadzeniem działań związanych z hodowlą oraz wytworami z jej działalności. Zagrody edukacyjne mogą prowadzić innowacyjne zadania związane z gospodarstwami rolnymi, gospodarką leśną itp.

Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- rolnik małego gospodarstwa rolnego
- małżonek rolnika z małego gospodarstwa rolnego
- domownik z małego gospodarstwa rolnego

Zakres wsparcia:

Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie:

- a) Start GA
- b) Start ZE
- c) Rozwój GA

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu: R.2.2 Rozwój gospodarki wiejskiej

- liczba wspartych gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych - 11

Wskaźniki rezultatu: R39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR - 6

2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD	- wsparcie dla renowacji małej infrastruktury zabytków, dziedzictwa kulturowego z ich zabezpieczeniem - wsparcie dla usług promocyjnych zakresie punktów informacyjnych, wydawnictw, portali	300 000 €	PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
--	---	-----------	--

Uzasadnienie:

Podczas konsultacji społecznych zwracano uwagę na dużą liczbę małych obiektów dziedzictwa kulturowego wymagających wsparcia w celu odnowienia lub rewitalizacji, a także ich zabezpieczenia, co znacznie przyczyni się zarówno do zwiększenia kapitału społecznego poprzez udział mieszkańców oraz do promocji obszaru. Kreatywność mieszkańców da upust pozytywnym działaniom w sytuowaniu punktów informacji turystycznej, wydawnictw, map. W obszarze znajduje się dużo przydrożnych kapliczek oraz małych obiektów związanych z regionem np. wikliną, leśnictwem. Także wiele małych obiektów infrastruktury sakralnej oraz w samych obiektach sakralnych (ambony, ołtarzyki, kąpielnice itp) wymaga renowacji co wraz z wydawnictwami i innymi formami przekazu, pozwoli na zapromowanie obszaru LGD KOLD.

Rekomendowane zadania:

- odnowa kapliczek przydrożnych, małej infrastruktury sakralnej jak ambony, boczne ołtarze, kruchty, kąpielnice itp.
- odnowa małej infrastruktury turystycznej we wsiach i na szlakach turystycznych,
- wydawnictwa, mapki, portale, punkty informacji turystycznej

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne

zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Innowacyjnością będzie organizowanie wydarzeń z wykorzystaniem infrastruktury kulturalno-turystycznej a przede wszystkim uwzględnienie zadań w koncepcji Smart Villages.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- JSFP
- organizacje pozarządowe

Zakres wsparcia:

Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu : R.2.3. Łączenie obszarów wiejskich w Europie:

liczba wspartych działań na rzecz dziedzictwa kulturowego - 8

Wskaźniki rezultatu: R. 41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie:

odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR - 600

Cel 3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD

Przedsięwzięcie	Sposób realizacji		Kwota	Program
3.1. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna	- wsparcie dla tworzenia, renowacji, znakowania szlaków turystycznych, małej infrastruktury rekreacyjnej, placów zabaw i boisk sportowych z ich oświetleniem i jego modernizacją		250 000 €	PS WPR – konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV

Uzasadnienie:

Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z ograniczonym dostępem do infrastruktury turystyczno - sportowej mieszkańców obszaru KOLD szczególnie kobiet, seniorów, dzieci i młodzieży. co pośrednio wpływa również na niską aktywność mieszkańców we wspólne działania. Tereny obszaru posiadają już szlaki turystyczne, które wymagają odnowienia, pozwalają na tworzenie i znakowanie nowych szlaków turystycznych, edukacyjnych z wykorzystaniem miejsc agroturystyki. Chcąc umożliwić mieszkańcom większą aktywność fizyczną i czynny wypoczynek, istnieje potrzeba tworzenia placów zabaw i boisk sportowych wraz z ich oświetleniem przede wszystkim solarnym z wykorzystaniem OZE.

Rekomendowane zadania:

- tworzenie, renowacja i oznakowanie szlaków turystycznych
- tworzenie, odnawianie małej infrastruktury turystycznej, placów zabaw, rekreacji, boisk sportowych
- oświetlenie lub modernizacja szlaków, małej infrastruktury z wykorzystaniem OZE.
- wydawnictwa, mapki, portale.

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Innowacyjnością będzie tworzenie i odnawianie miejsc rekreacji z wykorzystaniem oświetlenia OZE oraz ich zabezpieczeniem, a przede wszystkim uwzględnienie zadań w koncepcji Smart Villages.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- JSFP
- organizacje pozarządowe

Zakres wsparcia:

Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej

Poziom wsparcia:

- **Poziom wsparcia** zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu: R.3.1. Łączenie obszarów wiejskich w Europie:

liczba wspartych działań z infrastruktury rekreacyjno – turystyczno - sportowej 4

Wskaźniki rezultatu: R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie:

odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR – 600 os				
3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku	- warsztaty i zajęcia rekreacyjne i sportowe szczególnie dzieci i młodzieży wraz z doposażeniem w drobny sprzęt do realizacji		100 000 €	PS WPR- projekt grantowy
Uzasadnienie: Wdrażane przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowane w LSR problemy związane szczególnie z pozostawianiem dzieci i młodzieży w domach korzystających w czasie wolnym z komputerów zamiast przebywania na świeżym powietrzu i rozwojem fizycznym, małą ofertą zaspokojenia zajęć rekreacyjnych mieszkańców w tym kobiet i młodzieży. Działania realizowane będą ukierunkowane na integrację mieszkańców szczególnie grup będących w niekorzystnej sytuacji wskazanych w LSR (kobiety) związaną wypoczynkiem. Rekomendowane zadania: - organizacja warsztatów, zajęć rekreacyjnych i sportowych i innych działań wykorzystujących potencjał turystyczny i sportowy obszaru z doposażeniem w drobny sprzęt do realizacji, - organizacja wydarzeń turystycznych i sportowych z doposażeniem w drobny sprzęt do realizacji, Preferencje zostaną uwzględnione w kryteriach oceny wniosków w tym z koncepcji rozwoju wsi (SV). Innowacyjność realizowanych operacji: Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru z uwzględnieniem zadań w koncepcji rozwoju wsi (SV). Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych. Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: Lokalna Grupa Działania KOLD Grantobiorcy: - osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS, ARiMR, starostwo powiatowe), - jednostki samorządu terytorialnego - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR. Zakres wsparcia: Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych. Poziom wsparcia: Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. Ryczałt Wskaźniki produktu : R .3.2. Promowanie włączenia społecznego: liczba wydarzeń rekreacyjno- sportowo- turystycznych -8 Wskaźniki rezultatu: R 42 Pro mowanie włączenia społecznego : liczba osób wspieranych projektami włączenia społecznego - 600				
3.3. Upowszechnianie	- wsparcie dla innowacyjnych projektów na rzecz tworzenia lokalnych miejsc ekspozycji i		60 000 €	PS WPR - Konkurs

ekologii	rozwiązań w zakresie OZE			(operacje realizowane w partnerstwie, projekty partnerskie)
Uzasadnienie: Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem małej aktywności współpracy mieszkańców z innymi regionami w tym zagranicznymi przy posiadaniu współpracy gmin i powiatów obszaru LSR z JST spoza obszaru oraz organizacji pozarządowych nawiązanych z innymi obszarami LGD, a także na przeciwdziałanie ksenofobii. Działania planowane są jako: - operacje partnerskie krajowe na obszarze LSR w zakresie ekologii - projekty partnerskie krajowe poza obszarem LSR w dziedzinie historii i tradycji obszaru oraz turystyki z tworzeniem lokalnych ekspozycji, - projekty partnerskie zagraniczne związane z historią regionu z krajami przygranicznymi (Niemcy, Litwa, Słowacja). Rekomendowane zadania: - projekt partnerski dla mieszkańców dotyczący warsztatów z tworzeniem ekspozycji historii i tradycji, wydanie publikacji; - zagraniczny – 3- 4 partnerów - seminaria z wizytami studyjnymi miejsc z zastosowaniem OZE - krajowy (2 projekty) - organizacja eventu ekologicznego z udziałem organizacji pozarządowych na terenie KOLD - doposażenie miejscowych ekspozycji historycznych i tradycji lokalnych w zabezpieczenia i oświetlenia z możliwym zastosowaniem OZE. Innowacyjność realizowanych operacji: Innowacją są spotkania z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i turystycznych, gdzie zastosowano OZE oraz tworzenie miejsc ekspozycji, szczególnie w partnerstwie. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony sposób organizacji bądź wykorzystania czy też zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów, kulturowych, przyrodniczych, historycznych i społecznych. Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy: - osoby prawne rozumiane jako organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną (wpis do KRS, ARiMR, starostwo powiatowe)- jednostki samorządu terytorialnego - jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR. Zakres wsparcia: Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych Poziom wsparcia: Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej. Wskaźniki produktu: R.3.3. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom - liczba zrealizowanych projektów partnerskich - 3 Wskaźniki rezultatu: R.1PR : Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami - 200				
3.4. Turystyka w parze z ochroną powietrza	- wsparcie dla lokalnej sieci dróg pieszo-rowerowych oraz miejsc rekreacji z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii		300 000 €	EFRR - konkurs klasyczny w tym z koncepcji SV
Uzasadnienie: Przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na zdiagnozowany problem w LSR związany z małą ilością dróg pieszo-rowerowych oraz miejsc rekreacji przystosowanych do użytkowania po zmierzchu. Tereny obszaru				

posiadają kilka szlaków pieszo- rowerowych oraz w każdej gminie znajdują się miejsca rekreacji, jednak nie posiadają oświetleń. Chcąc umożliwić mieszkańcom większą aktywność fizyczną i czynny wypoczynek oraz bezpieczeństwo, istnieje potrzeba dostosowania tych miejsc wypoczynku do korzystania także po zmierzchu ich oświetleniem przede wszystkim solarnym z wykorzystaniem OZE.

Rekomendowane zadania:

- renowacja dróg pieszo-rowerowych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii oraz monitoringu
- odnawianie miejsc rekreacji z oświetleniem OZE oraz monitoringiem

Innowacyjność realizowanych operacji:

Innowacyjność w ramach przedsięwzięcia odzwierciedlona jest w lokalnych kryteriach wyboru. Przez innowacyjność rozumie się nowy lub znacząco udoskonalony produkt, proces mobilizujący istniejące lokalne zasoby, kulturowe, przyrodnicze, historyczne i społeczne. Innowacyjnością będzie odnawianie miejsc rekreacji i dróg pieszo-rowerowych z wykorzystaniem oświetlenia OZE oraz ich zabezpieczeniem, a przede wszystkim uwzględnienie zadań w koncepcji Smart Villages.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o przyznanie pomocy:

- Jednostki Samorządu Terytorialnego,
- jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej
- Lokalne Grupy Działania.

Beneficjenci nie prowadzą działalności gospodarczej i siedziba mieści się na terenie objętym LSR.

Zakres wsparcia:

Turystyka- wspierane będą projekty związane z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa naturalnego mi ekoturystyki, w oparciu o walory krajobrazowe i miejscowy potencjał turystyczny

Poziom wsparcia:

Poziom wsparcia zostanie szczegółowo dookreślony na poziomie ogłoszenia o naborze, zgodnie z zasadami dla PS WPR oraz aktualnej sytuacji gospodarczej.

Wskaźniki produktu: RCO77

- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem -3

Wskaźniki rezultatu: RCR77 Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej

- liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 200

Rozdział VII.

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.

1. Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych LGD KOLD

a) Lokalna Grupa Działania KOLD realizuje zadania określone w rozporządzeniu 2021/1060 tj. w szczególności:

- a. opracowuje i wdraża LSR, w tym animuje społeczność lokalną,
- b. opracowuje kryteria wyboru i procedurę wyboru operacji oraz grantobiorców,
- c. przygotowuje i prowadzi nabory wniosków,
- d. wybiera operacje do finansowania (spośród operacji zgodnych z LSR) oraz ustala maksymalną kwotę wsparcia, a następnie przedkłada wnioski o przyznanie pomocy do ostatecznej kwalifikowalności do podmiotu wdrażającego,
- e. monitoruje realizację LSR,
- f. prowadzi ewaluację LSR

b) Rozwiązania formalno- instytucjonalne

Lokalna Grupa Działania KOLD do wdrażania LSR powołuje biuro i zatrudnia pracowników zgodnie z Regulaminem Biura. Biuro ściśle współpracuje z Zarządem i Radą- organem decyzyjnym powołaną zgodnie z art. 4 ust. 3 pkt. 4) ustawy o RLKS do wyboru i oceny operacji zgodnych z LSR zgodnie z opracowanymi procedurami wyboru i ceny operacji. Sposób funkcjonowania Rady opisuje Regulamin Rady- organu decyzyjnego.

Beneficjenci zamierzający złożyć wniosek o przyznanie pomocy, mogą przy jego przygotowaniu skorzystać z pomocy pracowników biura LGD. LGD podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej ogłoszenie o naborze wniosków o wsparcie zgodnie z zaplanowanym i zatwierdzonym przez ZW harmonogramem naborów wniosków. Złożone wnioski są przekazywane do Rady celem dokonania wyboru operacji spełniających warunki udzielania wsparcia i dokonuje ustalenia kwoty wsparcia.

LGD przekazuje wnioskodawcy informację o wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR lub wyniku wyboru wniosków o wsparcie wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację oraz wskazaniem ustalonej przez LGD kwoty wsparcia oraz zamieszcza na swojej stronie internetowej listę operacji spełniających warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR oraz listę operacji wybranych. LGD przekazuje zarządowi województwa dokumenty potwierdzające dokonanie wyboru operacji w terminie zgodnym z wytycznymi. Podczas wyboru operacji zachowane zostaną m.in. następujące zasady: zachowanie procedury zapewniającej bezstronność członków Rady; zapewnienie składu Rady zgodnie z wymogami określonymi w art. 32 ust. 2 lit. b i art. 34 ust. 3 lit b) rozporządzenia nr 1303/2013 oraz art. 32 ust. 2 lit b) i art. 34. ust. 3 lit b) rozporządzenia 2021/1060.; zapewnienie parytetu na wszystkich posiedzeniach; ustalenie kwoty wsparcia. Procedury wyboru i oceny operacji w ramach wdrażania LSR 2023-2027 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania KOLD udostępnione będą na stronie internetowej Stowarzyszenia i w przypadku każdej wprowadzonej zmiany będą udostępniane na stronie internetowej w aktualnej wersji.

c) formy wsparcia operacji w ramach LSR

W ramach wdrażania LSR beneficjenci będą mogli ubiegać się o wsparcie swoich pomysłów poprzez następujące typy projektów:

- Operacje klasyczne (realizowane przez podmioty inne niż LGD) – nabór wniosków w trybie konkursowym zamkniętym w tym z uwzględnieniem ujęcia w koncepcji SV, operacje będą oceniane przez Radę LGD, a następnie przedkładane do ZW w celu ich weryfikacji.
- Projekty Grantowe – w otwartym naborze wniosków o powierzenie projektu grantowego, operacje będą oceniane przez Radę LGD, realizowane i rozliczane przez grantobiorcę, kontrolowane i rozliczane przez LGD.
- Operacje Własne LGD¹ – operacje niezbędne do osiągnięcia danego celu/przedsięwzięcia LSR dla osiągnięcia celów LSR, realizowane przez LGD, pod warunkiem, że operacje te nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców - fakultatywnie.
- Operacja w partnerstwie- nabór wniosków w trybie konkursowym zamkniętym. Nabór wniosków w trybie konkursowym zamkniętym, operacja przewiduje udział co najmniej 2 podmiotów, realizacja wspólnego przedsięwzięcia, dokument potwierdzający wolę współpracy co najmniej 2 podmiotów.
- Projekt partnerski- nabór wniosków w trybie konkursowym zamkniętym krajowym i zagranicznym, operacja przewiduje udział co najmniej 2 podmiotów, realizacja wspólnego przedsięwzięcia, dokument potwierdzający wolę współpracy co najmniej 2 podmiotów.

d) cel i założenia tworzenia procedur Celem tworzenia procedur jest opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru o udzielenie wsparcia w ramach realizacji LSR, które pozwalają

uniknąć konfliktu interesów i zapewniają, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru. Zapewnione zostaną niedyskryminujące warunki do aplikowania przez wnioskodawców o środki na operacje wpisujące się w cele strategii, w tym określenie zasad oceny poszczególnych operacji w taki sposób, aby w jak największym stopniu odpowiadały na problemy obszaru.

W tym celu zostanie opracowany Regulamin naborów wniosków o wsparcie zawierający co najmniej:

- 1) zakresy wsparcia na wdrażanie LSR, których dotyczy nabór wniosków o wsparcie;
- 2) limit środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie;
- 3) maksymalny, dopuszczalny poziom wsparcia na wdrażanie LSR, kwotę wsparcia na wdrażanie LSR lub minimalną i maksymalną kwotę wsparcia na wdrażanie LSR;
- 4) formę wsparcia na wdrażanie LSR;
- 5) warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR;
- 6) kryteria wyboru operacji;
- 7) opis procedury udzielania wsparcia na wdrażanie LSR, w tym wskazanie i opis etapów postępowania z wnioskiem o wsparcie przez LGD oraz zarząd województwa;
- 8) termin składania wniosków o wsparcie;
- 9) sposób i formę składania wniosków o wsparcie oraz informację o dokumentach niezbędnych do udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR;
- 10) zakres, w jakim jest możliwe uzupełnianie lub poprawianie wniosków o wsparcie, oraz sposób, formę i termin złożenia uzupełnień i poprawek;
- 11) sposób wymiany korespondencji między wnioskodawcą a LGD i zarządem województwa;
- 12) czynności, które powinny zostać dokonane przed udzieleniem wsparcia na wdrażanie LSR, oraz termin ich dokonania;
- 13) informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku o wsparcie oraz formularza umowy o udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR;
- 14) informację o środkach zaskarżenia przysługujących wnioskodawcy oraz podmiot właściwy do ich rozpatrzenia.

2. Ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Procedury wyboru i oceny operacji, a szczególnie kryteria wyboru operacji, były przedmiotem prac Zespołu koordynacyjnego ds. opracowywania strategii. Zastosowano także następujące metody partycypacji, które zostały szczegółowo opisane w Rozdziale III LSR:

- Spotkanie zespołu koordynacyjnego z propozycjami procedur, celów i kryteriów wyboru – kwiecień 2022
- Przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych w 7 gminach w zakresie propozycji celów oraz kryteriów wyboru. – 16.05 – 02.06.2022.
- Przeprowadzono konsultacje wśród członków LGD KOLD na Walnym Zebraniu w dniu 25.06. 2022 r.
- Przeprowadzono konsultacje społeczne poprzez stronę internetową, za pomocą formularza zgłoszenia uwag- lipiec – sierpień 2022 r.
- Promowano propozycje zapisów do LSR na festynach z udostępnieniem wypełniania ankiety – czerwiec-sierpień 2022 r.
- Przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych w 7 gminach w zakresie zapisów celów, przedsięwzięć i kryteriów wyboru po okresie wypełniania ankiet - 05-21.09.2022
 - Opiniowanie założeń, procedur, celów i przedsięwzięć oraz kryteriów wyboru przez zespół koordynacyjny w listopadzie 2022r i marcu 2023.

Operacje będą oceniane w oparciu o poniższe kryteria wyboru operacji:

- Innowacyjność
- Realizacja w partnerstwie,
- Skierowanie do grup w niekorzystnej sytuacji,
- Doradztwo w biurze LGD (konsultacje, szkolenie). Pozwoli to na wsparcie słabszych wnioskodawców oraz podniesienie wiedzy, co spowoduje, że poziom merytoryczny wniosków będzie lepszy

- Skierowanie do ludzi młodych do 25 r.ż.

Istotnym kryterium dla wszystkich projektów jest premiowanie za rodzaj podmiotu realizującego operację oraz uczestnictwo wnioskodawców w szkoleniach organizowanych przez LGD jak i konsultacjach indywidualnych w Biurze stowarzyszenia. Pozwoli to na wsparcie słabszych wnioskodawców oraz podniesienie wiedzy, co spowoduje, że poziom merytoryczny wniosków będzie lepszy. Kryterium jakościowym jest innowacyjność operacji w tym przypadku wnioskodawca musi udowodnić lub uzasadnić to kryterium, a członkowie Rady pisemnie uzasadnić swoją ocenę.

Wszelkich zmian kryteriów wyboru operacji wraz z procedurą ustalania lub zmiany kryteriów wyboru dokonuje się w oparciu o diagnozę obszaru, w tym zdefiniowane problemy oraz wskaźniki zaplanowane do osiągnięcia w ramach realizacji strategii. Opisane zasady ustalania i zmiany kryteriów wyboru będą konsultowane z zespołem koordynacyjnym, kolejno zamieszczane na stronie internetowej LGD i poddane konsultacjom społecznym.

3. Określenie innowacyjności w sposobie oceny operacji.

Innowacyjność zgodnie z zasadą obowiązującą w RLKS to poszukiwanie przez społeczność lokalną nowatorskich rozwiązań, pomysłów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, także poprzez twórcze wykorzystanie istniejącego potencjału obszaru. Popularne rozumienie innowacyjności odnosi się do wprowadzenia czegoś zupełnie nowego lub udoskonalenia, choć częściej kojarzone jest z pełnym nowatorstwem. Innowacyjne jest jednak zarówno ulepszenie maszyn lub poprawa organizacji, jak i wytwarzanie zupełnie nowych rzeczy, zjawisk bądź wartości.

Za operacje innowacyjne rozumie się : Zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów, unikalnych i charakterystycznych na obszarze LSR (przyrodniczych, historycznych, kulturowych, czy społecznych). Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja.

W celu wdrożenia na obszarze objętym LSR operacji innowacyjnych, LGD będzie animować lokalną społeczność w zakresie stosowania innowacji w realizowanych przedsięwzięciach.

Kryterium inkluzywności zostało uwzględnione w lokalnych kryteriach wyboru projektów. W kryteriach przedstawiono następującą definicję inkluzywności: powszechny i dostępny, przeznaczony dla każdego, nie są tutaj istotne żadne kryteria klasyfikacyjne.

4. Projekty grantowe i projekty własne

LGD KOLD przewiduje realizację **projektów grantowych** z w ramach PS WPR oraz EFS+. Będą to projekty realizowane w ramach następujących Przedsięwzięć *Przedsięwzięcie 1.1. Wsparcie aktywności seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności ; Przedsięwzięcie 1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej,*

Przedsięwzięcie 3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku. LGD KOLD

przewiduje także realizację **projektów partnerskich** (dawniej Współpracy) ogłaszanych w formie grantów w następujących Przedsięwzięciach : *Przedsięwzięcie 1.2. Inicjatywy do wspólnego działania i Przedsięwzięcie 3.3. Upowszechnianie ekologii.* Przewidziana jest także realizacja **projektu własnego** w ramach *Przedsięwzięcie 1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach.* Szczegółowy sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru zostanie zawarty w Procedurach oceny i wyboru operacji.

Kryteria wyboru operacji są zgodne z kryteriami wyboru projektów dla Regionalnego Programu dla Wielkopolski na lata 2021-2027. Projekty realizowane w ramach LSR współfinansowane z EFS+ będą wybierane zgodnie z politykami horyzontalnymi, o których mowa w art. 9 rozporządzenia 2021/1057, w szczególności z zasadą równości kobiet i mężczyzn oraz równości szans i niedyskryminacji. Warunki procedury wdrażania wskazanych polityk horyzontalnych zostały określone w wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027. Projekty współfinansowane w ramach EFRR - wybierane są zgodnie z przepisami ustawy RLKS z uwzględnieniem zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060.

Ludzie młodzi zostali włączeni w proces przygotowania LSR poprzez spotkania i sformułowanie diagnozy potrzeb i celów w LSR na lata 2023-2027 co stanowi część diagnozy nad obszarem LSR (-Młodzi ludzie zgłaszali niewystarczającą ilość realizacji przedsięwzięć skierowanych dla lokalnego środowiska

młodzieżowego - chodzi tu brak zajęć praktycznych, niedoinwestowaną infrastrukturę, wyjazdy, zajęcia pozalekcyjne). W wyniku diagnozy obszaru należy szczególnie wspierać działania skierowane do ludzi młodych. Zostanie osiągnięte to poprzez dodatkowe premiowanie operacji skierowanych do ludzi młodych do 25 r.ż. z EFRR i EFS+.

Seniorzy zostali włączeni w proces przygotowania LSR poprzez spotkania konsultacyjne z seniorami (60+) poświęcone diagnozie potrzeb i celów w LSR na lata 2023-2027.

Aktywizacja seniorów będzie się odbywać poprzez realizację przedsięwzięcia skierowanego do osób z grup w

niekorzystnej sytuacji w ramach EFS+ (konkurs).

Wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji odbywa się poprzez premiowanie w lokalnych kryteriach wyboru operacji skierowanych do osób w niekorzystnej sytuacji.

Wsparcie grup w niekorzystnej sytuacji będzie się odbywać poprzez racjonalny i adekwatny sposób komunikacji i informowania lokalnej społeczności o możliwości korzystania z działań skierowanych do osób z grupy o niekorzystnej sytuacji. LGD prowadzi szkolenia z zakresu ubiegania się o wsparcie przed każdym konkursem.

Informacje zamieszczone są na stronie internetowej LGD, na portalu społecznościowym FB, do członków LGD przesyłane są e-maile. W biurze LGD odbywają się konsultacje indywidualne, on-line, telefoniczne.

Dodatkowo zostały skierowane odrębne przedsięwzięcia dla ludzi młodych oraz seniorów.

Osoby w niekorzystnej sytuacji: kobiety. PS WPR.

Kobiety, Dzieci i młodzież do 25 lat, seniorzy 60+ EFRR i EFS+

Przewidujemy wsparcie w zakresie PS WPR dla rolników na zagrody edukacyjne, gospodarstwa agroturystyczne.

LGD KOLD będzie uwzględniło „Nowy Europejski Bauhaus” .

Rozdział VIII. Plan działania

Cele i wskaźniki podane w rozdziale VI osiągnąć będą przez LGD od momentu zawarcia umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR do czasu zakończenia wdrażania LSR (2029 r.). LGD planuje, że większość namacalnych efektów poszczególnych operacji będzie możliwa do zmierzenia po 2027r. (ze względu na możliwy termin w uruchamianiu środków LSR i konieczność oczekiwania z rozpoczęciem projektów do momentu podpisania umowy oraz czas niezbędny na rozliczenie projektu i otrzymanie ostatecznej refundacji). Wskazują na to przeprowadzone badania ewaluacyjne w okresie programowania 2014-2020. Ponieważ wskaźnik zostaje osiągnięty dopiero po wypłaceniu ostatecznej refundacji, LGD planuje możliwie szybkie ogłoszenie naborów na dużą pulę środków, a czas realizacji poszczególnych operacji (od momentu złożenia wniosku w LGD do momentu wypłacenia środków) oszacowała na 12 do 24 miesięcy (w zależności od zakresu wsparcia). Założenia te są racjonalne w kontekście doświadczeń we wdrażaniu LSR na lata 2014-2020. Harmonogram osiągania wskaźników został sporządzony w sposób umożliwiający wywiązanie się LGD z obowiązków wynikających z § 6 projektu umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR.

Plan działania powstał z uwzględnieniem rekomendacji, uwag oraz opinii mieszkańców.

Szczegółowy plan działania znajduje się w Formularzu nr 2 do LSR.

Kamienie milowe w realizacji LSR (zgodne z § 9 wzoru UMOWA O WARUNKACH I SPOSOBIE REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ) LGD planuje:

- do 30 czerwca 2026 r. wesprzeć wdrażanie LSR w ramach PS WPR w wysokości odpowiadającej 40 % wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 Umowy Ramowej,
- do 31 grudnia 2027 r. wesprzeć wdrażanie LSR w ramach PS WPR w wysokości odpowiadającej 80 % wartości określonej w § 5 ust. 2 pkt 1 Umowy Ramowej.

Rozdział IX

Plan finansowy LSR

1. Opis źródeł finansowania działalności LGD.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 rozporządzenia UE nr 1303/2013 rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) jest wspierany ze środków EFRROW, w ramach inicjatywy LEADER. RLKS może być wspierany ze środków EFRR, EFS lub EFMR, zwanych łącznie właściwymi EFSI. W myśl art. 32 ust. 2 lit. a i c rozporządzenia UE nr 1303/2013 RLKS jest kierowany przez LGD i prowadzony na podstawie LSR

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania KOLD realizuje Lokalną Strategię Rozwoju w oparciu o trzy fundusze w ramach EFSI, tj EFRROW, EFRR i EFS+. Maksymalne kwoty środków działania LEADER w ramach PROW 2023-2027 przewidzianych w poszczególnych LSR na wsparcie operacji realizowanych w ramach LSR są uzależnione od liczby ludności wiejskiej zamieszkałej na obszarze objętym LSR, a w przypadku Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania KOLD jest to kwota **5 022 500 euro**. Środki z tych funduszy zostaną wykorzystane w ramach dwóch komponentów - wdrażanie LSR oraz zarządzanie LSR.

W ramach komponentu „wdrażanie LSR” wsparcie udzielane będzie w zakresie projektów klasycznych, projektów grantowych oraz projektów partnerskich. W ramach komponentu „zarządzanie LSR” wsparcie będzie udzielane w zakresie zarządzania i animacji. LGD KOLD środki w ramach komponentu „wdrażanie LSR” przeznaczy na projekty własne i projekty grantowe.

KOLD jest beneficjentem programu Działaj Lokalnie i każdego roku planuje korzystanie z tego programu pozyskując dofinansowanie dla ok 10 organizacji pozarządowych jako granty w komponencie wdrażania, szczególnie dla przedsięwzięć 1.1. i 3.2. Planuje się także aplikowanie o środki z programu Erasmus+, z którego w poprzednim okresie korzystano w projekcie międzynarodowym dla dorosłych jako komponent wdrażania, szczególnie dla przedsięwzięć 1.1. i 1.2. LGD KOLD pomaga także organizacjom pozarządowym w tym KGW w aplikowaniu środków z gmin i powiatów.

Budżet LSR załączony w formularzu nr 3

2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR

Budżet LSR stanowi główne źródło finansowania działań zaplanowanych do realizacji w LSR, jest on ściśle powiązany z jej celami i przedsięwzięciami wynikającymi z analizy i diagnozy potrzeb obszaru działania LGD KOLD opracowanych w rozdziale IV niniejszej strategii.

W ramach celu nr 1 - **Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD** zaplanowano kwotę **2 090 000 euro** na przedsięwzięcia związane rozwojem zainteresowań seniorów, dzieci i młodzieży oraz kobiet i mieszkańców obszaru wraz z przystosowaniem infrastruktury z zachowaniem dziedzictwa kulturowego. W ramach celu nr 2 – **Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru** zaplanowano kwotę **1 300 000 euro** na przedsięwzięcia związane z realizacją działań związanych z podejmowaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej, rozwojem agroturystyki i zagród edukacyjnych wraz ze wsparciem małej infrastruktury turystycznej i dziedzictwa kulturowego. W ramach celu nr 3 – **Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD** zaplanowano kwotę **710 000 euro** na przedsięwzięcia związane z wsparciem szlaków i ścieżek turystycznych z wykorzystaniem OZE jako przystosowanie dla mieszkańców.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację poszczególnych przedsięwzięć w ramach LSR.

LP.	cel	przedsięwzięcie	Kwota w euro
1.	Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD	1.1.Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności	120 000
		1.2. Inicjatywy do wspólnego działania	100 000
		1.3. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej	470 000
		1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych	100 000
		1.5. Nasze dziedzictwo	148 437
		1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej	191 563
		1.7. Uczymy się przez całe życie	148 910
		1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawą rozwoju społecznego	611 090

		1.9. Wsparcie działań na rzecz społeczności lokalnej	200 000
2.	Rozwój społeczno-gospodarczy LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru	2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw na terenie LGD KOLD	700 000
		2.2. Rozwój turystyki wiejskiej	300 000
		2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD	300 000
3.	Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD	3.1. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna	250 000
		3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku	100 000
		3.3. Upowszechnianie ekologii	60 000
		3.4. Turystyka w parze z ochroną powietrza	300 000

X. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Monitoring - kontrola (ocena) dynamiczna, ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie.

Proces monitoringu obejmować będzie:

- a) monitorowanie rzeczowej realizacji LSR:
 - analiza stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii,
 - monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji,
 - wykorzystywanie partycypacyjnych metod ewaluacji (tj. angażowanie społeczności lokalnej w proces ewaluacji),
- b) monitorowanie wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne LGD.
- c) opracowanie rekomendacji dotyczących wprowadzenia niezbędnych zmian w procesie wdrażania,
- d) planowanie zmian w strategii w wyniku rekomendacji oraz wdrożenie przyjętych działań.

Monitoring spełnia zatem dwie podstawowe funkcje:

– sprawdzająca (systematycznie, najlepiej corocznie, zestawienie wykonanych/ zrealizowanych przedsięwzięć w relacji do zapisanego planu i programów

- korygującą- wprowadzanie zmian do zapisów w strategii, wynikających ze szczególnie istotnych okoliczności, których nie dało się przewidzieć w fazie jej tworzenia lub co do których przyjęto nietrafione założenia- korekta celów, wskaźników, narzędzi wdrażania.

Ewaluacja to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu (programu komputerowego, programu nauczania, rozwiązania technicznego) z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

Ewaluacja - kontrola statyczna, ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu.

Rozróżnia się dwa rodzaje ewaluacji:

- a) **ewaluacja wewnętrzna** to ocena stopnia realizacji Strategii i osiągniętych oraz osiągniętych efektów dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny,
- b) **ewaluacja zewnętrzna** - realizowana jest w postaci pracy zleconej wykonawcy profesjonalnie zajmującemu się badaniami ewaluacyjnymi.

Ze względu na moment przeprowadzania badania ewaluacyjnego, ewaluacje dzielimy na:

- a) **ex-ante** (przed rozpoczęciem realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem badania jest poprawa jakości planowanej do realizacji operacji, działania, inwestycji,
- b) **on-going** (w trakcie wdrażania operacji, działania, inwestycji) – celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej,
- c) **ex-post** (po zakończeniu realizacji operacji, działania, inwestycji) – celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowania środków, skuteczności i efektywności pomocy.

Kryteria ewaluacji:

1. Trafność – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.
2. Efektywność – ocena poziomu "ekonomiczności" projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
3. Skuteczność – ocena stopnia, na ile cele, przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie programowania zostały osiągnięte.
4. Użyteczność – stopień zaspokajania potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
5. Trwałość – ocena faktu, czy pozytywne efekty projektu na poziomie celu mogą trwać do zakończenia finansowania zewnętrznego oraz czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tego projektu w dłuższym okresie na procesy rozwoju na poziomie sektora, regionu czy kraju.

Wspomnianymi powyżej kryteriami oceny są:

- zgodność stosowanych narzędzi z potrzebami mieszkańców i podmiotów z terenu działania LGD

odzwierciedlająca się w ich zainteresowaniu realizowanymi zadaniami (stopień wykorzystania funduszy pomocowych, udział w wydarzeniach, imprezach itd.

W celu prawidłowej realizacji LSR, LGD będzie na bieżąco monitorowana i poddawana badaniom ewaluacyjnym. Zostaną zastosowane dwa rodzaje ewaluacji – ewaluacja wewnętrzna i ewaluacja zewnętrzna.

Ewaluacja wewnętrzna będzie przeprowadzana po pierwszym okresie kroku milowego roku ocenianym i będzie miała za zadanie określić poziom zrealizowania założonych celów i wskaźników, poziom wykonania budżetu, prawidłowość dokonywania wyboru operacji oraz ich zgodności z kryteriami.

Ewaluacja zewnętrzna będzie przeprowadzana 1 raz w ciągu całego okresu programowania i będzie miała za zadanie ocenić całokształt pracy Stowarzyszenia, w tym jego organów, pracowników, stosowanych procedur, promocji, przepływu informacji, współpracy, aktywizacji, przedsięwzięć i projektów.

Raporty ewaluacyjne będą podawane do publicznej wiadomości np. poprzez umieszczenie na stronie www.

Monitoring realizacji LSR będzie przeprowadzany przez pracowników Biura na bieżąco, a zwłaszcza przed każdorazowym ogłoszeniem konkursu.

Powyższe działania pozwolą na stałe podnoszenie jakości usług i stosowanych procedur oraz dokonania oceny prawidłowości realizacji LSR.

Lp.	Monitoring	
	Elementy procesu:	Podmioty odpowiedzialne :
1	Stałe monitorowanie osiągania poziomu wskaźników realizacji LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Członkowie Rady Stowarzyszenia
2	Stałe monitorowanie poziomu realizacji budżetu LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Członkowie Rady Stowarzyszenia
3	Stałe monitorowanie postępu realizacji operacji grantowych na terenie LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
4	Stałe monitorowanie jakości pracy Biura LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura i Zarząd LGD
5	Stałe monitorowanie jakości działań szkoleniowych i aktywizacyjnych LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura i Zarząd LGD
6	Okresowe monitorowanie aktualności zapisów LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
7	Okresowe monitorowanie struktur organów LGD	Podmiot wewnętrzny: Pracownicy Biura
8	Okresowe spotkania koordynacyjne władz LGD	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
9	Okresowy przegląd systemu monitoringu i ewaluacji	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
10	Okresowe monitorowanie przepływu komunikacji z mieszkańcami	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Zarząd LGD
Lp.	Ewaluacja	
	Elementy procesu:	Podmioty odpowiedzialne :
1	Okresowe podsumowanie poziomu wskaźników realizacji LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
2	Okresowe podsumowanie poziomu realizacji budżetu LSR	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
3	Okresowe podsumowanie danych dotyczących funkcjonowania LGD, w tym ocen pracy Biura LGD oraz działalności szkoleniowej i aktywizacyjnej	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
4	Okresowa ocena wizerunku/rozpoznawalności LGD na obszarze jej działania	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci

5	Raport z badań ewaluacyjnych, przyjęcie raportu oraz wdrożenie rekomendacji z ewaluacji	Podmioty wewnętrzne: Pracownicy Biura / przedstawiciele Organów LGD / Zarząd LGD / Podmioty zewnętrzne: Eksperti / konsultanci
---	---	---

Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Pozyskane dane z ewaluacji oraz monitoringu przeprowadzanego w LGD będą wykorzystywane do aktualizacji LSR, procedur lub zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD oraz Biura.

W przypadku wykrycia problemów na etapie wdrażaniem LSR lub kosztów bieżących i aktywizacji LGD zamierza opracować i zrealizować program naprawczy. Program ten zostanie stworzony przy udziale pracowników Biura, członków organów oraz pozostałych członków Stowarzyszenia.

Wyniki działań oraz przeprowadzanych badań będą publikowane na stronie www.

Monitoring pozwoli na uniknięcie sytuacji, w której zaplanowane do realizacji działania nie zostaną przeprowadzone lub zostaną przeprowadzone w niedostarczany sposób.

Wykaz literatury

1. Statut Stowarzyszenia;
2. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;
3. Regulamin Konkursu na Wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
4. Ustawa o rozwoju lokalnym - ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności
5. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europy (UE) nr 2021/2115 oraz 2011/1060
6. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013
7. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2021-2027

Wykaz załączników:

1. Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia
2. Formularz 2: Plan działania
3. Formularz 3: Budżet LSR
4. Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1. Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja, projekt partnerski)
120 000,00	1.1. Wsparcie aktywności mieszkańców w tym szczególnie seniorów, dzieci i młodzieży w lokalnej społeczności	mieszkańcy obszaru, organizacje pozarządowe	projekt grantowy PS WPR
100 000,00	1.2. Inicjatywy do wspólnego działania	młodzież, organizacje pozarządowe w tym KGW- kobiety	projekty partnerskie PS WPR
470 000,00	1.3. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej do usług dla społeczności lokalnej	mieszkańcy w tym dzieci i młodzież, seniorzy, kobiety	Konkurs PS WPR
100 000,00	1.4. Wzmocnienie kapitału społecznego w środowiskach lokalnych	mieszkańcy, kobiety	operacja własna PS WPR
148 437,00	1.5. Nasze dziedzictwo	kobiety, seniorzy, dzieci i młodzież	Konkurs EFRR
191 563,00	1.6. Przystosowanie infrastruktury kulturalnej dla aktywności lokalnej	kobiety, seniorzy, dzieci i młodzież	Konkurs EFRR
148 910,00	1.7. Uczymy się przez całe życie	kobiety, seniorzy, mieszkańcy	Konkurs EFS+
611 090,00	1.8. Edukacja przedszkolna i szkolna podstawa rozwoju społecznego	dzieci, młodzież,	Konkurs EFS+
200 000,00	1.9. Wspieranie działań na rzecz społeczności lokalnej	mieszkańcy, seniorzy, kobiety	projekt grantowy EFS+
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2. Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru.	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja, projekt partnerski)

700 000,00	2.1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw na terenie LGD KOLD	przedsiębiorcy, kobiety, seniorzy, młodzież	konkurs PS WPR
300 000,00	2.2. Rozwój turystyki wiejskiej	rolnicy, młodzież, kobiety, seniorzy	konkurs PS WPR
300 000,00	2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego obszaru LGD KOLD	mieszkańcy	konkurs PS WPR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C. 3. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs,projekt grantowy, operacja własna, animacja, projekt partnerski)
250 000,00	3.1. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna	mieszkańcy, turyści	konkurs PS WPR
100 000,00	3.2. Wsparcie działań mieszkańców w zakresie tworzenia warunków do wypoczynku	mieszkańcy, turyści	projekt grantowy PS WPR
60 000,00	3.3. Upowszechnianie ekologii	mieszkańcy	projekt partnerski PS WPR
300 000,00	3.4. Turystyka w parze z ochroną powietrza	mieszkańcy, turyści	konkurs EFRR

Formularz 2: Plan działania

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	nazwa wskaźnika	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Rozwój aktywności mieszkańców obszaru i integracji pokoleniowej na rzecz kapitału społecznego KOLD													
Przedsięwzięcie 1.1.	Wskaźnik produktu R.1.1 - - liczba kursów, szkoleń , warsztatów,wizyt studyjnych, wydarzeń i imprez kulturalnych, opracowań, wydawnictw	4 szt	33,33	4 szt	66,66	2 szt	83,33	2 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R.1PR liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.	150 os	X	200 os	X	150 os	X	100 os	X	0 os	X	0 os	X	

Przedsięwzięcie 1.2.	Wskaźnik produktu R.1.2 - liczba operacji partnerskich, projektów partnerskich krajowych, projektów partnerskich międzynarodowych	0 szt	0	1 szt	25	2 szt	75	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R.1PR liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.	0 szt	X	40 szt	X	80 szt	X	30 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	

Przedsięwzięcie 1.3.	Wskaźnik produktu R.1.3. - liczba dostosowanych obiektów do usług społecznych	0 szt	0	2 szt	50	2 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
----------------------	--	-------	---	-------	----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	-------	-----	--------

	Wskaźnik rezultatu R.41PR - odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 os	X	400 os	X	400 os	X	0 os	X	0 os	X	0 os	X	
Przedsięwzięcie 1.4.	Wskaźnik produktu R.1.4 - liczba spotkań tradycji i zwyczajów lokalnych, spotkań sportowych i turystycznych	0 szt	0	2 szt	28,57	2 szt	57,14	2 szt	85,71	1 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R.1PR - liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0 szt	X	200 szt	X	200 szt	X	200 szt	X	100 szt	X	0 szt	X	

Przedsięwzięcie 1.5.	Wskaźnik produktu RCO77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 szt	0	0 szt	0	2 szt	66,66	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	EFRR
	Wskaźnik rezultatu-RCR77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 szt	X	0 szt	X	400 szt	X	200 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	
Przedsięwzięcie 1.6.	Wskaźnik produktu RCO77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 szt	0	0 szt	0	0 szt	100	3 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	EFRR
	Wskaźnik rezultatu RCR77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 os	X	0 os	X	0 os	X	600 os	X	0 os	X	0 os	X	

Przedsięwzięcie 1.7.	Wskaźnik produktu FEW41-P1 -liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0 szt	0	2 szt	66,66	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	EFS+
	Wskaźnik rezultatu PLHILCR01 -liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	0 os	X	60 os	X	30 os	X	0 os	X	0 os	X	0 os	X	

Przedsięwzięcie 1.8.	Wskaźnik produktu PLFCO01 - liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej,	0 szt	0	30 os	100	0 os	100	0 os	100	0 szt	100	0 szt	100	EFS+
	Wskaźnik produktu PLFCO03 - liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	0 os	0	60 os	46,15	70 os	100	0 os	100	0 os	100	0 os	100	
	Wskaźnik produktu PLFCO04 - liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	0 os	0	20 os	50	20 os	100	0 os	100	0 os	100	0 os	100	
	Wskaźnik rezultatu PLFCR01 - liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	0 os	X	60 os	X	50 os	X	0 os	X	0 os	X	0 os	X	
Przedsięwzięcie 1.9.	Wskaźnik produktu FEW4I-P1 - liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0 szt	0	0 szt	0	7 szt	100	0 szt	0	0 szt	100	0 szt	100	EFS+
		0 szt	0	2 szt	28,57	2 szt	57,14	2 szt	85,71	1 szt	100	0	100	

C.2.	Wskaźnik rezultatu PLHILCR01 - liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	0 os	X	0 os	X	100	X	0 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	
	Rozwój społeczno- gospodarczy obszaru LGD KOLD poprzez wsparcie przedsiębiorczości oraz promocji obszaru.													
Przedsięwzięcie 2.1.	Wskaźnik produktu R.2.1.- liczba wspartych przedsiębiorstw	0 szt	0	8	53,33	7 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R 37 - nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 szt	X	4 szt	X	2 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	
Przedsięwzięcie 2.2.	Wskaźnik produktu R.2.2.- liczba wspartych gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych	0 szt	0	2 szt	18,18	6 szt	72,72	3 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R39: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR	0 szt	X	2 szt	X	3 szt	X	1 szt	X	0 szt	X	0 szt	X	
Przedsięwzięcie 2.3.	Wskaźnik produktu R.2.3. - liczba wspartych działań na rzecz dziedzictwa kulturowego	0 szt	0	3 szt	37,5	3 szt	75	2 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR

	Wskaźnik rezultatu R.41PR odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 os	X	200 os	X	200 os	X	200 os	X	0 os	X	0 os	X	
--	---	------	---	--------	---	--------	---	--------	---	------	---	------	---	--

Cel 3.		Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru LGD KOLD												
Przedsięwzięcie 3.1.	Wskaźnik produktu R.3.1. - liczba wspartych działań z infrastruktury rekreacyjno-turystyczno-sportowej	0 szt	0	2 szt	50	1 szt	75	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R.41PR - odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 os	X	200 os	X	200 os	X	200 os	X	0 os	X	0 os	X	
Przedsięwzięcie 3.2.	Wskaźnik produktu R.3.2 :- liczba wydarzeń rekreacyjno-sportowo-turystycznych	0 szt	0	3 szt	37,5	3 szt	75	2 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R 42 - liczba osób wspieranych projektami włączenia społecznego	0 os	X	200 os	X	200 os	X	200 os	X	0 os	X	0 os	X	

Przedsięwzięcie 3.3.	Wskaźnik produktu R. 3.3 - liczba zrealizowanych projektów partnerskich	0 szt	0	1 szt	33,33	1 szt	66,66	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	PS WPR
	Wskaźnik rezultatu R.1PR liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy i biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.	0 os	X	60 os	X	100 os	X	40 os	X	0 os	X	0 os	X	
Przedsięwzięcie 3.4	Wskaźnik produktu RCO77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 szt	0	1 szt	25	1 szt	50	1 szt	100	0 szt	100	0 szt	100	EFRR
	Wskaźnik rezultatu RCR77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 os	X	100 os	X	50 os	X	50 os	X	0 os	X	0 os	X	

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000	640 000	960 000	4 100 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500	144 000	216 000	922 500
Razem	3 062 500	784 000	1 176 000	5 022 500
*Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW. **W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSr nie będzie finansowana, należy wstawić wartość "0".				

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

[illegible]

